

ISSN 1512-6609

Glasnik

Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

5-6

Sarajevo

maj-juni 2024.

VOL. LXXXVI • Str. 417-632

U ovom broju pišu:

Ahmed Purdić • Jusuf Džafić • Mevlud Dudić, Sumeja Smailagić •
Asmir Crnjić • Rijad Ganibegović • Maksuda Muratović • Rifat Šahinović
• Mohammed Rustom

| Sadržaj

RIJEČ UREDNIKA

- 423-424 **Jesmo li na novom početku?**
Mustafa Prljača

HUTBA

- 425-428 **Najbolji među nama**
Ahmed Purdić

FIKH

- 429-438 **Šerijatski argumenti za abdest**
Jusuf Džafić

AKTUELNE TEME

- 439-454 **Medinski ustav: sociopravno tumačenje**
Mevlud Dudić, Sumeja Smailagić

KULTURNA BAŠTINA

- 455-474 **Pećigrad kod Cazina**
Asmir Crnkić
- 475-484 **Proglas grofice Adelaide**
Rijad Ganibegović
- 485-498 **Sofisticirani satovi iz rane muslimanske civilizacije koji su prkosili srednjem vijeku**
Maksuda Muratović

ESEJI

- 499-510 Simbolizam svjetlosti u Kur'anu
Rifat Šahinović

POGLEDI

- 511-524 Pripovijedanje kao filozofska pedagogija: primjer Suhrawardija
Mohammed Rustom

SLUŽBENI DIO

- 527-546 Aktivnosti Rijasetu
547-600 Aktivnosti Vijeća muftija
601-632 Dekreti

فهرست |

كلمة المحرر

٢٢٦-٢٢٥ هل نشهد بداية حقبة جديدة
مصطفى برلياتشا

خطبة الجمعة

٢٣٠-٢٢٧ من هم افضل الناس؟
أحمد بورديتش

موضوعات فقهية

٤٣٨-٤٢٩ الأدلة الشرعية على الوضوء
يوسف جافيتش

موضوعات راهنة

٤٥٤-٤٣٩ وثيقة المدينة المنورة - التفسير الاجتماعي الحقوقي
مولود دوديتش, سمية سمايلاغيتش

تراث ثقافي

٤٧٤-٤٥٥ بلدة بجيغراد عند مدينة تسازين
آسمير تسرنكيتش

٤٨٤-٤٧٥ بيان الكونتيسة آديلاثة
رياد غانيبيغيتش

٤٨٥-٤٩٨ الساعات المتطورة في الحضارة المسلمة المبكرة المتحدية للعصور الوسطى
مقصودة موراتوفيتش

مقالات

٤٩٩-٥١٠ رمزية النور في القرآن
رفعت شاهينوفيتش

نظرات

٥١١-٥٢٤ الحكاية بوصفها التربية الفلسفية: مثال السهروردي
محمد روستو

رسميات

٥٢٧-٥٤٦ نشاطات الرئاسة
٥٤٧-٦٠٠ لجنة المفتيين للمشيخة الإسلامية
٦٠١-٦٣٢ قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة

| Contents

WORD OF THE EDITOR

- 225-226 **Are we at a new beginning?**
Mustafa Prljaca

KHUDBA

- 425-428 **The Best among Us**
Ahmed Purdic

FIQH

- 429-438 **Shari'ah Arguments for Ablution**
Jusuf Džafic

CURRENT THEMES

- 439-454 **Medina Constitution: Socio-legal Interpretation**
Mevlud Dudic, Sumeja Smailagic

CULTURAL HARETAGE

- 455-474 **Pećigrad near Cazin**
Asmir Crnkic
- 475-484 **Proclamation of Countess Adelaide**
Rijad Ganibegović
- 485-498 **Sophisticated Watches from the Early Muslim Civilization
that Defied the Middle Ages**
Maksuda Muratovic

ESSAYS

- 499-510 Symbolism of Light in the Qur'an
Rifet Šahinovic

VIEWS

- 511-524 Storytelling as Philosophical Pedagogy: The Example of Suhrawardi
Mohammed Rusto

THE OFFICIAL PART

- 527-546 The Activities of Riyasat
547-600 Activities of the Council of Muftis
601-632 Decrees

RIJEČ UREDNIKA

JESMO LI NA NOVOM POČETKU?

Oni koji su u Gazi počinili ono što su počinili, i oni koji su ih – gledajući ih, imajući pred očima zločine koje su činili – podržavali i pomagali, nesumnjivo će se suočiti s velikim nesrećama. Onolika količina zla ne može ostati bez velikih posljedica, a posljedice će imati i oni koji su to mogli zaustaviti, a nisu.

Nakon užasa u Gazi u kom je izraelski režim svijetu pokazao da je kadar i voljan počiniti svako zamislivo zlo, ustrajati u njemu i činiti ga brutalno, bešćutno, surovo i drsko, i nakon što su oni koji su bili kadri i dužni to zaustaviti i sankcionirati to dopustili i, štaviše, pružali mu za to vrijeme podršku i snadbijevali ga razornim oružjem i municijom – čovječanstvo će sebi morati postaviti neka pitanja i dati odgovore. Nakon Gaze Svijet neće biti isti, raspored snaga će se promijeniti i morat će se izraditi novi svjetski poredak, ukoliko se misli postići stabilizacija i izbjeći opće urušavanje. Na kojim principima će on biti uspostavljen ostaje da se vidi, no ako ti principi ne budu utemeljeni u moralu, humanosti i pravdi svijet će se suočiti s još gorim iskušenjima i većim nevoljama.

Naime, poredak svijeta uspostavio je Dragi Bog. On je u nj “uklopio” i čovjeka i dao mu uputu kako treba da funkcioniра i postupa kako bi bio integralan dio tog poretka i kako ga ne bi remetio. Svi propisi objavljene vjere imali su, pored ostalog, i taj zadatak: da čovjeka održavaju u harmoniji s uspostavljenim poretkom. Poznat je Poslanikov, a.s., hadis da se svako novorođenče rađa u nepatvorenoj prirodi (‘alel-fitre), u punom suglasju s općim ambijentom, i

da njegove deformacije nastaju kasnije, pod negativnim utjecajem društvene sredine. Prema tome, svako odstupanje od proklamiranih načela povlači za sobom negativne posljedice i uzrokuje neku nevolju. Kur'an kaže da će one koji prkosno krše od Boga proklamirana načela "nesreća neprestano pogađati ili će se u blizini mjesta njihova događati". (Er-Ra'd, 31)

Oni koji su u Gazi počinili ono što su počinili, i oni koji su ih – gledajući ih, imajući pred očima zločine koje su činili – podržavali i pomagali, nesumnjivo će se suočiti s velikim nesrećama. Onolika količina zla ne može ostati bez velikih posljedica, a posljedice će imati i oni koji su to mogli zaustaviti, a nisu.

Prvi muslimani, oni koji su se neposredno susretali s Objavom koja im je dolazila sa Neba, i bili svjedoci njenog objavljivanja, imali su izuzetno razvijenu svijest o tome – o pogubnosti odstupanja od onog što je Bog objavio. Ebu Bekr, jedan od najbližih i Poslaniku, a.s., najdražih ljudi, ovako je govorio: "Nijedna lovina nije ulovljena, nijedna biljka nije potkresana i nijedna žila nije iščupana, osim zbog njezina pomanjkanja *tespiha* (slavljenja Boga)!" (*Musned* Ibn Rahevejha)

Kakvo je trenutno stanje muslimanskog svijeta?

El-Bezzar bilježi sljedeći hadis: "Božiji Poslanik, a.s., rekao je: 'Početak vaše vjere bio je poslanstvo i milost, potom će biti hilafet i milost, a iza toga monarhija i despotizam!'" U nekim predajama se navodi da će zdrava, potpuno islamska vlast potrajati samo trideset godina nakon Poslanikova, a.s., odlaska s ovoga svijeta i da će potom nastupiti monarhije, a potom tiranski vladari. U drugima nalazimo i naznake da će muslimani, nakon toga, ponovo ojačati i biti hvale vrijedan i respektabilan faktor u svijetu (Ahmed).

Možda ćemo, dakle, nakon bolnih događanja u Gazi svjedočiti jednom takvom vjerodostojnom procesu. Ako on doista bude započet – a postoje znaci da hoće – svijet će dobiti novu nadu, jer islam posjeduje sve što je potrebno za oporavak civilizacije, naređuje pravednost, moralnost, milostivost i dobročinstvo u svemu i nudi instrumente za ostvarenje toga.

Hoće li muslimani posegnuti za tim instrumentima, ili će nastaviti bitisati na marginama, nesvjesni onog što se događa oko njih, i s njima?!

Mustafa Prljača

HUTBA

NAJBOLJI MEĐU NAMA

Nema hadisa u kojem se kaže, npr., da je najbolji čovjek onaj koji je obavio pet puta hadž, ili koji prouči hatmu sedmično i sl. Čak i oni hadisi u kojima se spominje neki ibadet, kao što je učenje Kur'ana, ne podstiču čovjeka na obavljanje samo tog ibadeta, nego i na dodatno angažiranje: da bi neko bio najbolji čovjek, kada nauči Kur'an, treba i druge da podučava Kur'anu.

**AHMED-EF.
PURDIĆ**

Fetva-i emin
IZ u BiH

Svaka hvala pripada Allahu Uzvišenom. Salavate i selame upućujemo na vjero-vjesnika Muhammeda, njegovu časnu porodicu, ashabe i sve one koji su ga slijedili i koji će ga slijediti do Sudnjega dana.

Draga i poštovana braćo.

Uzvišeni Allah je sljedbenike Muhammeda, a.s., nazvao najboljom zajednicom koja se ikada pojavila na zemaljskoj kugli. U Kur'anu se kaže: *Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio: tražite da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćate, i u Allaha vjerujete* (Alu Imran, 110).

Ovaj epitet smo zaslužili zbog tri odlike, a to su: vjerovanje u Allaha, podsticanje na dobro i odvrćanje od zla. U praktičnom smislu, to znači da se kod muslimana sistem vrijednosti kojim se definiraju pojmovi dobra i lošeg temelji na vjeri u Boga i Njegovim propisima, te da postoje ljudi

koji zajednički, u grupama, ali i pojedinačno, žive i rade po tom sistemu vrijednosti, te pozivaju druge u njega i promoviraju ga.

Ovaj ajet govori o ugledu i prednosti koju ima ummet muslimana među drugim zajednicama i narodima. On nam govori o našem položaju na kolektivnom nivou. Ali šta je na individualnom nivou? Ko je najbolji pojedinac u našoj zajednici?

Tragajući za tim odgovorom, a koristeći isti izraz koji je upotrijebljen u ajetu, tj. riječ **hajn** (**najbolji**), vidjet ćemo da postoje na desetine hadisa u kojima se navodi da je izvršilac određenog djela najbolji čovjek. Poslušajmo neke od njih.

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ

Najbolji među vama je onaj koji nauči Kur'an i njemu druge podučava (Buhari, 5027).

خَيْرُكُمْ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا

Najbolji među vama su oni s najljepšom naravi (Buhari, 6035).

أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخَيْرُكُمْ (خَيْرُكُمْ لِنِسَائِهِمْ)

Vjernici s najpotpunijim vjerovanjem su oni koji imaju najbolji moral, a najbolji među vama su oni koji su najbolji prema svojim ženama

(Tirmizi, 1162, Ebu Davud, 4682, Ahmed, 7402, i ovo je njegova verzija).

Pod riječima „prema svojim ženama“ misli se na supruge, kćerke, sestre i rodice. Prema njima treba pokazati poseban vid milosti i pažnje, zbog njihove nježnosti i emotivnosti.

Allahov Poslanik, a.s., na pitanje o najboljoj supruzi rekao je:

خَيْرُ النِّسَاءِ الَّتِي تَسْرُهُ إِذَا نَظَرَ، وَتُطِيعُهُ إِذَا (أَمَرَ، وَلَا تُخَالِفُهُ فِي نَفْسِهَا وَلَا مَالِهَا بِمَا يَكْرَهُ

To je ona koja razveseli (svoga supruga), kada je vidi, i poslušava kada traži nešto od nje. Ne uzdiže se nad njim; ni sobom, a ni svojim imetkom. (En-Nesai, 3231 i Ahmed, 7421).

خَيْرُكُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ (خَيْرُكُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا) Najbolji od vas (dok su bili) u neznanstvu (džahilijetu),

najbolji su i u islamu, ako shvate (postanu učeni) (Buhari, 3353).

(فَإِنَّ مِنْ خَيْرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ قَضَاءً)

Doista, među najboljim od vas jeste onaj koji najljepše isplaćuje dug (Buhari, 2306).

(خَيْرُكُمْ مَنْ يُرَجَى خَيْرُهُ وَيُؤْمَنُ شَرُّهُ)

Najbolji među vama je onaj od koga se drugi nadaju dobru i od čijeg zla su sigurni (Tirmizi, 2263 i Ahmed, 8812).

Također je rekao:

الْمُؤْمِنُ يَأْلَفُ وَيُؤْلَفُ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ (وَلَا يُؤْلَفُ، وَخَيْرَ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ)

Vjernik voli i voljen je. Nema dobra u onome ko ne voli i koga drugi ne vole. Najbolji čovjek je onaj koji je najkorisniji ljudima (Ahmed, 9187 i El-Hakim).

(خَيْرُكُمْ أَلْيَنُكُمْ مَنَاقِبَ فِي الصَّلَاةِ)

Najbolji među vama je onaj koji ima najmekše rame u namazu (Ebu Davud, 672, i El-Bezzar, 5195). Misli se na strpljivost prema klanjaču u namazu, kao i na blagost prema onome koji želi da popuni prazninu u safu, a ne na grubost i sprečavanje toga popunjavanja.

(خَيْرُكُمْ الَّذِينَ إِذَا رُؤُوا ذُكِرَ اللَّهُ)

Najbolji od vas su oni koji, kada ih drugi vide, Allaha spomenu (Ibn Madže, 3/349) (tj. svojom pojavom podsjetite na Allaha one koji ih vide).

(خَيْرُ النَّاسِ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسَنَ عَمَلُهُ)

Najbolji čovjek je onaj koji dugo živi čineći dobra djela (Tirmizi, 2330).

(خَيْرُ النَّاسِ ذُو الْقَلْبِ الْمُخْمُومِ وَاللِّسَانِ الصَّادِقِ)

Najbolji čovjek je onaj koji ima očišćeno srce i iskren jezik. Ashabi su upitali: „Znamo šta je iskren jezik, ali šta je očišćeno srce?” *Bogobojazno, čisto, u kojem nema grijeha, mržnje, niti zavisti,* reče Allahov Poslanik. (Ibn Madže, 4216)

(خَيْرُ الْأَصْحَابِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُكُمْ لِصَاحِبِهِ، وَخَيْرُ الْجِيرَانِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُكُمْ لِجَارِهِ)

Najbolji prijatelj kod Allaha je onaj koji je najbolji prema svom prijatelju,

a najbolji komšija kod Allaha je onaj koji je najbolji prema svome komšiji (Tirmizi, 1944, Ahmed, 6566).

(خَيْرُ أُمَّتِكُمْ الَّذِينَ يُحِبُّونَهُمْ وَيُحِبُّونَهُمْ (وَيُصَلُّونَ عَلَيْكُمْ وَتُصَلُّونَ عَلَيْهِمْ)

Najbolji vaši imami (predvodnici) su oni koje vi volite i koji vas vole. Oni uče dove za vas i vi učite dove za njih (Muslim, 1855).

Citirani hadisi navode na zaključak da je Allahov Poslanik naveo više različitih postupaka i djela koji čovjeka mogu učiniti najboljim. Svi ti postupci se tiču odnosa među ljudima, njihove saradnje, pomaganja, razumijevanja i ljubavi. Svi hadisi govore o tzv. hukukul-ibad (pravima ljudi), a ne o hakkullah (Allahovom pravu). Nema hadisa u kojem se kaže, npr., da je najbolji čovjek onaj koji je obavio pet puta hadž, ili koji prouči hatmu sedmično i sl. Čak i oni hadisi u kojima se spominje neki ibadet, kao što je učenje Kur'ana, ne podstiču čovjeka na obavljanje samo tog ibadeta, nego i na dodatno angažiranje: da bi neko bio najbolji čovjek, kada nauči Kur'an, treba i druge da podučava Kur'anu.

Ovom poentom se ne umanjuje značaj ibadeta. Naprotiv, postoje hadisi u kojima se vjernici podstiču na njih i dostizanje Allahove nagrade za njih. Ali, za izvršioce tih ibadeta se ne govori da su najbolji ljudi, jer činjenjem tih ibadeta oni se približavaju svom Gospodaru i popravljaju svoj položaj kod Njega, a to je odnos između njih

i njihova Gospodara. Dok se u ovim hadisima vjernici podstiču na to da vode računa o svom odnosu prema ljudima i zajednici u kojoj žive.

Poruke koje se izvode iz ovih hadisa, kao i sama intencija vjerskih propisa, jeste da se na Zemlji uspostavi društvo u kojem će vladati pravda, harmonija, solidarnost, ljubav, međusobno poštivanje i pomaganje, te da se povremene poteškoće, problemi i devijacije koje se jave u društvu popravlja, a teret tih izazova i poteškoća da nose zajednički svi članovi društva.

Druga poruka ovih hadisa jeste da svako od nas može naći jedno ili više djela koja najbolje odgovaraju njegovom stanju, okolnostima i potencijalima te da se marljivim i upornim njihovim izvršavanjem može boriti za status jednog od najboljih ljudi.

Molimo Uzvišenog Allaha da nas ovi hadisi podstaknu da ustrajemo u dobru koje činimo, da pronalazimo postupke i radnje koje odgovaraju našim sposobnostima i mogućnostima, te da ih izvršavamo, kako bismo bili najbolji ljudi u našim zajednicama.

Šerijatski argumenti za abdest

JUSUF DŽAFIĆ

jusuf-dz91@hotmail.com
berham-begova biblioteka, tuzla

Sažetak: U radu obrađujemo niz šerijatskih argumenata (Kur'an, Hadis) hanefijske pravne škole za abdest (vjersko pranje), odnosno abdestne radnje. Pojavom raznoraznih muslimanskih *new age* pokreta u našim krajevima posljednjih desetljeća započeo je ozbiljni unutrašnji intelektualno-propagandni rat protiv naše islamske tradicije. Tako se naša islamska tradicija našla na udaru, kako desno orijentiranih modernističkih pokreta tako i onih lijevo orijentiranih. Kroz ovaj uradak želimo afirmisati stavove hanefijskog mezheba, te dokazati kako islamska tradicija Bošnjaka, i u segmentu abdesta, ima duboko utemeljenje u šerijatu, odnosno hanefijskom mezhebu.

Ključne riječi: abdest, namaz, šerijat, hanefijski mezheb, ajeti, predaje, hadisi

UVOD

Muslimani Balkana su oduvijek hanefijske, što potvrđuju i relevantne historijske činjenice. Osmanska država, a i prije nje Seldžučko carstvo i Abbasijski hilafet, koji su zaslužni za dolazak islama na balkanske krajeve, u pravnom smislu su slijedili hanefijsku pravnu školu (mezheb).

Prema tome, dotični mezheb je prisutan u Bosni otkako je islam stigao na naše prostore. Hanefijsku pravnu školu, najstariju, najmnogoljudniju i najrašireniju među četiri pravne škole, utemeljio je imam Ebu Hanife Numan ibn Sabit (699-767), tabiin – pripadnik druge generacije muslimana.

Hanefijski mezheb u fihu, uz maturidijski mezheb u akaidu, čini glavnu komponentu šestostoljetne islamske tradicije Bošnjaka. Mada je islamska tradicija Bošnjaka ugrožavana i napadana stoljećima, otkako postoji, tu je uglavnom bilo riječ o nemuslimanskim vanjskim napadima. Međutim, pojavom raznih muslimanskih modernističkih pokreta na našim prostorima u XX i XXI stoljeću, uslijedio je pravi unutrašnji intelektualni i propagandni rat protiv naše islamske tradicije. Tako se naša islamska tradicija našla na udaru, kako desno orijentisanih modernističkih pokreta tako i onih lijevo orijentisanih. Ti nasrtaji na tradiciju posebno su intenzivirani nakon 1992. godine. Stoga je potrebno da se pišu i prevode djela i članci koji će, između ostalog, afirmirati naš hanefijski mezheb. Na tragu toga je i ovaj naš rad koji govori o šerijatskoj argumentaciji hanefijskog mezheba za abdest.

Abdest (vjersko pranje) ima četiri farza, a ostalo su sunneti i mustehabi. Farzovi (rukni) abdesta su:

1. Oprati lice jedanput.
2. Oprati ruke do iza lakata jedanput.
3. Potrati četvrtinu glave.
4. Oprati noge do iza članaka jedanput.

Abdest i čišćenje su među najodabranijim djelima, jer Uzvišeni Allah time briše i prašta grijeha, ako čovjek ima namjeru da postizanjem stanja čistoće za-sluzi Božiju nagradu. S abdestom se čistimo od male fikhske nečistoće, a što je uvjet za obavljanje namaza.¹

1 Za detaljnije o abdestu u hanefijskom mezhebu vidjeti: Ibn Mevdud el-Mevsili, *El-Mubtar li-l-fetva (banefijski fikh)*, uvod, prijevod i komentar: Jusuf Džafić, Specijalna biblioteka Behram-beg, Tuzla, 2020, str. 35-37; Id., *El-Ibtijar li ta'lim El-Mubtar*, Dar Er-Risale el-alemijje, Damask, 2009, sv. 1, str. 39-55; Eš-Šurunbulali, *Hanefijski fikh*, uvod, prijevod i komentar: Jusuf Džafić, Planjax, Tešanj, 2017, str. 61-73; Ibn Abidin, *El-Hašije*, Dar el-Fikr, Bejrut, 1992, sv. 1, str. 93-151.

ŠERIJATSKI ARGUMENTI ZA ABDEST

Abdest ćemo potkrijepiti sa 29 argumenata: pet ajeta i dvadeset i četiri predaje.

1. Abdest ima četiri farza, a ostalo su sunneti i mustehabi. Farzovi (rukni) abdesta su:
 - Oprati lice jedanput.
 - Oprati ruke do iza lakata jedanput.
 - Potrati četvrtinu glave.
 - Oprati noge do iza članaka jedanput.

O vjernici, kada hoćete namaz da obavite, lica svoja i ruke svoje do iza lakata operite, a dio glava svojih potarite – i noge svoje do iza članaka.

(El-Maide, 6)

Abdullahu ibn Zejdu el-Ensariju, r.a., rečeno je: “Uzmi nam abdest Allahovog Poslanika, a.s.!” Tako je on zatražio posudu, pa ju je nageo na svoje ruke. Onda ih je oprao tri puta. Zatim je stavio svoju ruku (u posudu), pa ju je izvadio. Tako je isprao usta i nos jednom šakom. To je učinio tri puta. Potom je stavio svoju ruku (u posudu), pa ju je izvadio, te oprao svoje lice tri puta. Onda je stavio svoju ruku (u posudu), pa ju je izvadio, te oprao ruke do iza lakata po dva puta. Zatim je stavio svoju ruku (u posudu), pa je potrao svoju glavu. Tako je rukama potrao i prednji i zadnji dio glave. Potom je oprao svoje noge do članaka. Onda je kazao: “Ovako se Allahov Poslanik, a.s., abdestio.” (Bilježe ga Ahmed, Muslim, Buhari i dr.)²

2. Prvo se peru desni pa onda lijevi dijelovi tijela.
Aiša, r.a., prenosi: “Vjerovjesnik, a.s., bijaše volio desnu stranu prilikom oblačenja obuće, češljanja, čišćenja i prilikom svega”. (Bilježe ga Buhari, Ahmed, Muslim i dr.)³
3. Prije svega, sunnet je donijeti nijet (namjeru) srcem za abdest, tj. za postizanje fikhske čistoće. Mustehab je (pohvalno) nijet popratiti i riječima, kako bi se čovjek lakše skoncentrisao na uzimanje abdesta.

2 Ahmed, *El-Musned*, Muessese er-Risale, Bejrut, 2001, sv. 26, str. 372, br. 16443, str. 373, br. 16445; El-Buhari, *Es-Sahih*, Dar Tavk en-nedžat, Bejrut, 2001, sv. 1, str. 49, br. 191; Muslim, *Es-Sahih*, Dar el-Džil, Bejrut, sv. 1, str. 145, br. 578.

3 Ahmed, *El-Musned*, sv. 41, str. 174, br. 24627, str. 455, br. 24990; El-Buhari, *Es-Sahih*, sv. 1, str. 45, br. 168, str. 93, br. 426, sv. 7, str. 68, br. 5380, str. 154, br. 5854; Muslim, *Es-Sahih*, sv. 1, str. 155, br. 639-640.

Omer, r.a., prenosi kako je čuo Allahovog Poslanika, a.s., kako govori: “Djela se vrednuju prema nijetovima (namjerama).” (Bilježe ga Buhari, Muslim i dr.)⁴

4. Sunnet je proučiti Bismillu.

Muhammed, a.s., kaže: “Uzmite abdest sa Bismillom (sa Allahovim imenom)”. (Bilježe ga Nesai, Ibn Huzejme, Ebu Ja’la i dr.)⁵

5. Sunnet je oprati šake tri puta, prvo desnu, pa lijevu. Također, sunnet je proći između prstiju, tj. provući prste jedne ruke između prstiju druge ruke.

Evs, r.a., prenosi: “Vidio sam Allahovog Poslanika, a.s., kako uzima abdest. Tada je oprao šake tri puta.” (Bilježe ga Ahmed, Darimi, Taberani dr.)⁶

6. Sunnet je tri puta isprati usta desnom rukom. Usta će se isprati tako što će čovjek desnom rukom napuniti usta vodom, zatim ih zatvoriti i vodu miješati u ustima, a potom je izbaciti. Također, sunnet je isprati nos tri puta lijevom rukom. Nos će se isprati tako što će čovjek lijevom rukom nanijeti vodu u nosnice, a potom izbaciti istu puhanjem kroz nos.

Abduhajr prenosi da je Alija, r.a., zatražio posudu za abdest, pa je isprao usta i nos. Ispirao je nos lijevom rukom. To je ponovo tri puta. Onda je kazao: “Ovo je abdest Allahovog Vjerovjesnika, a.s.” (Bilježi ga Nesai)⁷

7. Sunnet je obaviti detaljno ispiranje usta i nosa.

Sabre, r.a., prenosi: Kazao sam: “Allahov Poslaniče, obavijesti me o abdestu!” On je kazao: “Upotpuni abdest i uložij krajnji napor pri ispiranju nosa, osim ako budeš postač.” (Bilježe ga Ibn Madže, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i dr.)⁸

8. Onda je potrebno oprati lice. Oprati lice jedanput je farz (strogo obavezno), a tri puta je sunnet. Lice će se oprati dužinom od vrha čela,

4 El-Buhari, *Es-Sahih*, sv. 1, str. 6, br. 1; Muslim, *Es-Sahih*, sv. 6, str. 48, br. 5036.

5 En-Nesai, *Es-Sunen*, Mekteb El-Matbuat el-islamijje, Halep, 1986, sv. 1, str. 61, br. 78; Ibn Huzejme, *Es-Sahib*, El-Mekteb el-islamijj, Bejrut, 1970, sv. 1, str. 74, br. 144; Ebu Ja’la, *El-Musned*, Dar el-Me’mun li et-turas, Damask, 1984, sv. 5, str. 379, br. 3036.

6 Ahmed, *El-Musned*, sv. 26, str. 92, br. 16171, str. 98, br. 16180; Ed-Darimi, *Es-Sunen*, Dar El-Mugni, Rijad, 2000, sv. 1, str. 543, br. 719; Et-Taberani, *El-Mu’džem el-kebir*, Mektebe Ibn Tejmijje, Kairo, sv. 1, str. 221, br. 602.

7 En-Nesai, *Es-Sunen el-kubra*, Muessese Er-Risale, Bejrut, 2001, sv. 1, str. 108, br. 94; Id., *Es-Sunen*, sv. 1, str. 67, br. 81.

8 Ibn Madže, *Es-Sunen*, Dar Ihja’ el-kutub el-arebijje, Kairo, sv. 1, str. 142, br. 407; Ebu Davud, *Es-Sunen*, El-Mektebe el-asrije, Bejrut, sv. 1, str. 35, br. 142; Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, Dar El-Garb el-islamijj, Bejrut, 1998, sv. 2, str. 147, br. 788; En-Nesai, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 1, str. 110, br. 99; Id., *Es-Sunen*, sv. 1, str. 66, br. 87.

korijena kose, pa do ispod vilične kosti, a širinom od uha do uha, s tim da uši ne spadaju u lice. Lice se pere s obje ruke.

O vjernici, kada hoćete namaz da obavite, lica svoja operite... (El-Maide, 6) Abdullah ibn Zejd, r.a., prenosi: Allahov Poslanik, a.s., kazao je: “Uši su dio glave.” (Bilježe ga Ibn Madže, Ahmed, Ebu Davud, Tirmizi i dr.)⁹ Abdullahu ibn Zejdu el-Ensariju, r.a., rečeno je... Potom je stavio svoju ruku (u posudu), pa ju je izvadio, te oprao svoje lice tri puta... (Bilježe ga Ahmed, Muslim, Buhari i dr.)¹⁰

9 Ibn Madže, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 152, br. 443-445; Ahmed, *El-Musned*, sv. 36, str. 613, br. 22282, str. 638, br. 22310; Ebu Davud, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 33, br. 134; Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 93, br. 37.

10 Ahmed, *El-Musned*, sv. 26, str. 372, br. 16443, str. 373, br. 16445; El-Buhari, *Es-Sabih*, sv. 1, str. 49, br. 191; Muslim, *Es-Sabih*, sv. 1, str. 145, br. 578.

O vjernici, kada
hoćete namaz da
obavite, lica svoja
i ruke svoje do iza
lakata operite, a
dio glava svojih
potarite – i noge
svoje do iza
članaka.
(El-Maide, 6)

9. Ukoliko čovjek ima bradu, sunnet je proći kroz gustu bradu sa šakom vode odozdo. Enes ibn Malik, r.a., prenosi, kada je Allahov Poslanik, a.s., uzimao abdest, uzeo bi vode u šaku, stavio šaku ispod vilice i prošao kroz svoju bradu. Kazao bi: “Ovako mi je naredio moj Gospodar, Silni i Uzvišeni.” (Bilježe ga Ebu Davud, Taberani, Bejheki i dr.)¹¹

10. Potom je potrebno oprati ruke do iza lakata, prvo desnu, pa lijevu. Oprati ruke jedanput je farz (strogo obavezno), a tri puta je sunnet. Ruke se peru od vrhova prstiju do iznad lakata. Desna se pere lijevom rukom, a lijeva desnom rukom.

O vjernici, kada hoćete namaz da obavite, lica svoja i ruke svoje do iza lakata operite...
(El-Maide, 6)

Ebu Hurejre, r.a., i Aiša, r.a., prenose da je Vjerovjesnik, a.s., prao tokom abdesta dijelove tijela po tri puta. (Bilježi ga Ibn Madže)¹²

Šekik ibn Seleme, r.a., prenosi: “Vidio sam Osmana ibn Affana kako pere svoje podlaktice tri puta... Onda je kazao: “Vidio sam Allahovog Poslanika, a.s., kako ovako radi.” (Bilježe ga Ebu Davud, Bezzar, Darekutni i dr.)¹³

11. Zatim je potrebno učiniti mesh po glavi, tj. potratiti glavu mokrim rukama. Farz je potratiti četvrtinu glave (strogo obavezno), a površinu cijele glave je sunnet. Tačnije, ne potire se cijela glava, već samo vlasišće, objema rukama, od vrha čela ka potiljku.

11 Ebu Davud, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 36, br. 145; Et-Taberani, *El-Mu'džem el-avsat*, Dar El-Haremejn, Kairo, 1994/95, sv. 2, str. 377, br. 2277, sv. 5, str. 216, br. 5127; El-Bejheki, *Es-Sunen el-kubra*, Dar El-Kutub el-ilmijje, Bejrut, 2003, sv. 1, str. 90, br. 247-248.

12 Ibn Madže, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 144, br. 415.

13 Ebu Davud, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 27, br. 110; El-Bezzar, *El-Musned*, Mektebe el-Ulum ve el-hikem, Mosul, 1988-2009, sv. 2, str. 82, br. 434; Ed-Darekutni, *Es-Sunen*, Muessese er-Risale, Bejrut, 2004, sv. 1, str. 158, br. 302.

A dio glava svojih potarite. (El-Maide, 6)

Abdullahu ibn Zejdu el-Ensariju, r.a., rečeno je... Zatim je stavio svoju ruku (u posudu), pa je potrao svoju glavu. Tako je rukama potrao i prednji i zadnji dio glave... (Bilježe ga Ahmed, Muslim, Buhari i dr.)¹⁴

12. Onda je sunnet učiniti mesh po ušima, tj. potrati oba uha mokrim rukama. Uši će se potrati tako što će se kažiprstima potrati unutarnji dio, a palcima vanjski dio ušiju. Potiranje ušiju je bolje obaviti novom vodom, a može se obaviti i sa vodom preostalom na rukama od mesha glave.

Abdullah ibn Zejd, r.a., prenosi: Allahov Poslanik, a.s., kazao je: "Uši su dio glave." (Bilježe ga Ibn Madže, Ahmed, Ebu Davud, Tirmizi i dr.)¹⁵

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, a.s., potrao po svojim ušima: unutrašnju stranu ušiju sa kažiprstima, dok je sa dva palca potrao njihovu spoljašnju stranu. Tako je potrao i spoljašnju i unutrašnju stranu svojih ušiju. (Bilježe ga Ibn Madže, Ibn Ebu Šejbe, Ebu Ubejd Kasim ibn Sellam i dr.)¹⁶

13. Potom je mustehab učiniti mesh po vratu, tj. potrati vrat, bez grkljana (grkljan ne spada u vrat), mokrim rukama. Vrat se potire od potiljka, objema rukama, ka desnoj i lijevoj strani vrata. Potiranje vrata je bolje obaviti novom vodom, a može se obaviti i sa vodom preostalom na rukama od mesha glave.

Amr ibn Ka'b, r.a., prenosi da je vidio Allahovog Poslanika, a.s., kako potire svoju glavu jedanput sve dok nije došao do potiljka (arap. kazal) i prednjeg dijela vrata koji mu slijedi.¹⁷ Kazal je prednji dio vrata (dio vrata između ušiju i ključne kosti). (Bilježi ga Ahmed)¹⁸

Amr ibn Ka'b, r.a., prenosi: Vidio sam Vjerovjesnika, a.s., kako potire prednji dio svoje glave sve dok nije došao do potiljka (kazal) – posljednjeg dijela glave koji spada u prednji dio vrata. (Bilježi ga Tahavi)¹⁹

14 Ahmed, *El-Musned*, sv. 26, str. 373, br. 16445; Muslim, *Es-Sahih*, sv. 1, str. 145-146, br. 578-581; El-Buhari, *Es-Sahih*, sv. 1, str. 48, br. 186, str. 49, br. 192.

15 Ibn Madže, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 152, br. 443-445; Ahmed, *El-Musned*, sv. 36, str. 613, br. 22282, str. 638, br. 22310; Ebu Davud, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 33, br. 134; Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 93, br. 37.

16 Ibn Madže, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 151, br. 439; Ibn Ebu Šejbe, *El-Musannef*, Mektebe Er-Rušd, Rijad, 1988/89, sv. 1, str. 25, br. 172; El-Kasim ibn Sellam, *Et-Tuhur*, Mektebe es-Sahabe, Džidda, 1994, str. 171, br. 86.

17 Već smo spomenuli da grkljan ne spada u vrat. Dakle, pod prednjim dijelom vrata se misli na dio vrata između ušiju i ključne kosti.

18 Ahmed, *El-Musned*, sv. 25, str. 301, br. 15951.

19 Et-Tahavi, *Šerh meani el-asar*, Alem el-kutub, Rijad, 1994, sv. 1, str. 30, br. 129-130.

Amr ibn Ka'b, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, a.s., uzeo abdest... Kada je potrao glavu, učinio je to ovako. Onda je prenosilac išaretio sa svojim rukama od prednjeg dijela svoje glave sve dok nije došao s rukama do donjeg dijela vrata od strane potiljka. (Bilježi ga Taberani)²⁰

Amr ibn Ka'b, r.a., prenosi: Vidio sam Allahovog Poslanika, a.s., kako potire glavu samo jednom sve dok nije došao do potiljka (kazal) – to je početak potiljka (kafa). Museddud prenosi: Potrao je glavu od njena prednjeg dijela do zadnjeg tako da je izvukao ruke ispod svojih ušiju. (Bilježi ga Ebu Davud)²¹

Jedan čovjek je pitao Abdullaha ibn Zejda, r.a., djeda Amra ibn Jahje: “Možeš li da mi pokažeš kako je Allahov Poslanik, a.s., uzimao abdest?” Abdullah ibn Zejd mu je odgovorio: “Naravno.” Potom je zatražio vodu... Potom je potrao glavu svojim rukama. Tako je rukama išao i naprijed i nazad. Počeo je s prednjim dijelom glave pa sve do svoga potiljka (arap. kafa). Onda je vratio ruke na mjesto odakle je počeo. Zatim je oprao noge. (Bilježe ga Buhari, Muslim, Ahmed, Ibn Madže, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i dr.)²²

14. Zatim je potrebno oprati noge do iza članaka, prvo desnu, pa lijevu. Oprati noge jedanput je farz (strogo obavezno), a tri puta je sunnet. Noge se peru od vrhova prstiju do iznad članaka, objema rukama.

I noge svoje do iza članaka. (El-Maide, 6)

Abdullahu ibn Zejdu el-Ensariju, r.a., je rečeno... Potom je oprao svoje noge do članaka. Onda je kazao: “Ovako se Allahov Poslanik, a.s., abdestio.” (Bilježe ga Ahmed, Muslim, Buhari i dr.)²³

El-Mikdam ibn Ma'di Kerib el-Kindi, r.a., prenosi: Allahovom Poslaniku, a.s., donesena je voda za abdest. Tako je uzeo abdest... I oprao je svoje noge po tri puta. (Bilježe ga Ahmed, Taberani i dr.)²⁴

20 Et-Taberani, *El-Mu'džem el-kebir*, sv. 19, str. 180, br. 409.

21 Ebu Davud, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 32, br. 132.

22 Ahmed, *El-Musned*, sv. 26, str. 360, br. 16431, str. 368, br. 16438; El-Buhari, *Es-Sabih*, sv. 1, str. 48, br. 185; Muslim, *Es-Sabih*, sv. 1, str. 145, br. 578; Ibn Madže, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 278, br. 434; Ebu Davud, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 29, br. 118; Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 87, br. 32; En-Nesai, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 71, br. 97, 98; Ibid., *Es-Sunen el-kubra*, sv. 1, str. 112, br. 104; Ibn Huzejme, *Es-Sabih*, sv. 1, str. 88, br. 173.

23 Ahmed, *El-Musned*, sv. 26, str. 372, br. 16443, str. 373, br. 16445; El-Buhari, *Es-Sabih*, sv. 1, str. 49, br. 191; Muslim, *Es-Sabih*, sv. 1, str. 145, br. 578.

24 Ahmed, *El-Musned*, sv. 28, str. 425, br. 17188; Et-Taberani, *El-Mu'džem el-kebir*, sv. 20, str. 276, br. 654.

Alija, r.a., prenosi da je Vjerovjesnik, a.s., tokom abdesta prao dijelove tijela po tri puta. (Bilježe ga Tirmizi, Ahmed i dr.)²⁵

15. Mustehab (pohvalno) je nakon uzimanja abdesta proučiti šehadet u sljedećem obliku: Ešhedu en la ilahe illellah vahdehu la šerike leh, ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluh. (Svjedočim da nema Boga osim Allaha, Jedinog Boga koji sudruga nema, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik.)

16. Mustehab (pohvalno) je nakon šehadeta proučiti sljedeću dovu: Allahumme-dž'alni mine-t-tevvabine ve-dž'alni minel-mutetahhirin. (Moj Gospodaru, učini me da budem među onima koji se mnogo kajaju (tevbju čine) i učini da budem među onima koji se mnogo čiste.)

Omer, r.a., prenosi: Allahov Poslanik, a.s., kazao je: "Ko uzme abdest na najljepši način te prouči: Allahumme-dž'alni mine-t-tevvabine ve-dž'alni minel-mutetahhirin. Ešhedu en la ilahe illellah vahdehu la šerike leh, ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluh, otvorit će mu se osam dženetskih vrata da uđe kroz koja god hoće." (Bilježi ga Tirmizi)²⁶

ZAKLJUČAK

U ovom radu smo govorili o abdestu. Abdestne radnje smo obradili kroz 16 propisa hanefijske pravne škole. Dotične propise smo potkrijepili sa 29 šerijatskih argumenata: pet kur'anskih ajeta i 24 predaje (Muhammeda, a.s., ashaba i tabiina).

Pojavom raznoraznih muslimanskih modernističkih pokreta u našim krajevima posljednjih decenija započeo je ozbiljni unutrašnji intelektualno-propagandni rat protiv naše islamske tradicije. Kroz ovo istraživanje želimo afirmirati stavove hanefijskog mezheba, te dokazati kako šestostoljetna islamska tradicija Bošnjaka, i u segmentu abdesta, ima duboko utemeljenje u šerijatu, odnosno hanefijskom mezhebu.

25 Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 99, br. 44; Ahmed, *El-Musned*, sv. 2, str. 243, br. 919, str. 247, br. 928, str. 257, br. 945, str. 274, br. 971, str. 292, br. 1007, str. 384, br. 1205, str. 418, br. 1273, str. 452, br. 1345, str. 456, br. 1351.

26 Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 109, br. 55.

يوسف جافيتش

Jusuf Džafić

الإدلة الشرعية على الوضوء

Shari'ah Arguments for Ablution

ملخص: تتناول المقالة عددا كبيرا من الأدلة الشرعية الحنفية على الوضوء وما فيه من الأفعال. إنه يظهر أنواع مختلفة من حركات العصر الجديد بين المسلمين في أنحاءنا في الآونة الأخيرة قد بدأت حرب فكرية دعائية داخلية جديدة ضد تقاليدنا الإسلامية، الأمر الذي أدى بتقليدنا الإسلامي إلى حالة مهددة. ويتم هذه المقالة إثبات مواقف المذهب الحنفي وتقديم الأدلة على أن تقاليد البشائقة فيما يخص مسألة الوضوء كذلك لها أصول عميقة في الشريعة الإسلامية.

Summary: The paper deals with a number of Shari'ah arguments of the Hanafi legal school for ablution (religious washing), that is, ablution actions. With the appearance of various Muslim new age movements in our region in recent decades, a serious internal intellectual-propaganda war against our Islamic tradition began. Thus, our Islamic tradition came under attack. This work affirms the views of the Hanafi Madhhab, and proves that the Islamic tradition of Bosniaks, including the segment of ablution, has a deep foundation in the Shari'ah.

Medinski ustav

sociopravno tumačenje

DR. MEVLUD DUDIĆ

muftija, predsjednik mešihata islamske zajednice u srbiji

DOC. DR. SUMEJA SMILAGIĆ

šef kabineta predsjednika mešihata islamske zajednice u srbiji

Sažetak: Autori u radu analiziraju studiju slučaja iz vremena Muhammeda, a.s., kako bi istražili koncept društvene pravde iz islamske perspektive i njegovu primjenu u pravnom kontekstu. Muhammed, a.s., osnovao je 622. g. n. e. prvi ummet u Medini, s ustavom koji regulira odnose između muslimana, Jevreja i njihovih saveznika. Kroz analizu 47 članova ovog ustava, fokus je na status muslimana, dok se članovi koji se odnose na status Jevreja i saveznika samo spominju summarum. Rad ima cilj istražiti jedno savremeno pitanje, a to je organizacija razlika u pluralističkom društvu. Analiza Medinske povelje otkriva da se religijska i etnička raznolikost inkorporira kroz ustavno ustrojstvo i pravni pluralizam. Ovo istraživanje pokazuje da privatne razlike nisu samo priznate, već i sistematski organizirane unutar javnog zakona, što nudi novo gledište na društvenu pravdu gdje javna manifestacija razlika ne ugrožava društvenu harmoniju. Povelja inkorporira religijsku i etničku raznolikost kroz ustavno ustrojstvo i pravni pluralizam. Otkriće da privatne razlike ne samo da su priznate, već i organizirane u okviru javnog zakona, pruža novo gledište na društvenu pravdu gdje javna manifestacija razlika ne ugrožava društvenu harmoniju.

Ključne riječi: islam, Muhammed, a.s., Medinski ustav, pravda, etika, pluralizam, harmonija

UVOD

Ovaj rad analizira studiju slučaja iz Poslanikovog vremena kako bi istražio koncept društvene pravde iz islamske perspektive i njegovu primjenu u pravnom okruženju. Također istražuje vrlo relevantno pitanje za današnje društvo: kako moderna država može pristupiti različitim religijskim zajednicama s društvenog i političkog stajališta? Liberalni sekularni model tolerira religijske razlike u privatnoj sferi, dok se javni poslovi reguliraju sekularnim zakonima. Međutim, kritičari ovog modela ukazuju na nedostatak osjećaja zajedništva i društvene kohezije. Analizom Poslanikovog ustava iz Medine, koji ujedinjuje muslimane i Jevreje, istražuje se kako se kur'anski principi primjenjuju na organizaciju multireligijske zajednice. Ovo istraživanje je dio šireg projekta koji istražuje koncept ummeta u Kur'anu kroz različite egzegetske izvore.

ZAJEDNICA NASPRAM UMMETA

Prva dva člana Medinskog ustava¹ definiraju pripadnike medinskog ummeta. Medinski ustav počinje tako što sebe naziva knjigom na kojoj će se zasnovati ummet. Članovi objašnjavaju cilj ummeta, uspostavljene saveze i njihove zajedničke vođe i zemlju.²

Prvi član: “Ovo je list/povelja/pisani dogovor/sporazum/kitab poslanika Muhammeda (Božijeg Vjerovjesnika), između vjernika i muslimana Kurejša i naroda Jesriba i onih koji ih slijede, pridruže im se i bore se zajedno s njima”, počinje identificiranjem različitih članova koji pripadaju jednom ummetu. Zato je ovaj termin jedan aktivni pojam koji odražava izvor identifikacije, a ne neki utvrđeni identitet. Ovaj raznoliki ummet direktno odražava element izbora, povezan s tim pojmom, a pokazuje i da termin *ummet* ne opisuje zatvoreno društvo, nego je ummet jedna otvorena zajednica za sve koji žele pridružiti se i pridržavati se njenih ciljeva i sporazuma. Religija (din) nije zajednički element pripadnika ummeta, što se dalje objašnjava u članu 25: “Jevreji Benu Avfa zajedno s vjernicima čine jedan ummet³ (čine ummet od vjernika), gdje Jevreji imaju svoju religiju/zakon (din), a muslimani imaju svoju religiju/zakon (din)”.

-
- 1 Cijeli tekst i prijevod se mogu naći: <https://www.scribd.com/document/455146345/medinska-povelja>
 - 2 O sastavnim elementima termina *ummet* u Kur'anu, vidjeti Katrin Jomaa, (doktorska disertacija), Univerzitet Indiana, 2012, 94, str.
 - 3 Formulaciju problematizira Michael Lecker, gdje mijenja termin *umme ter minom amine* (sigurna), na osnovu jednog indijskog izdanja koje su kasniji urednici označili kao netačno. Međutim, Lecker i dalje podupire tu formulaciju (amine). Leckerov argument je problematičan iz jednostavnog gramatičkog razloga: da je korišteno *amine* (u formi glagola ili imenice), moralo bi konjugirati u pluralnom obliku, kako bi odgovaralo imenici (Jevreji). Formulacija koju zagovara Lecker je u singularu, što je gramatički

Medinska povelja

Jevreji i vjernici zajedno čine ummet, bez obzira na to što i jedni i drugi imaju svoju vlastitu religiju (din). Denny tvrdi da su Jevreji bili ummet “pored” muslimana te da termin *ummet* predstavlja zatvorenu zajednicu definiranu zajedničkom religijom.⁴

Denny svoju tvrdnju dokazuje teorijom prekida: da bi se osnovala nova zajednica u Medini bilo je potrebno prethodno prekinuti sa starim načinom života kršćana, Jevreja i mnogobožaca stoga je, da bi se uspostavio novi poredak, postojao trajni raskid sa starim tradicijama.⁵

nemogućće. U Michael Lecker, The “Constitution of Medina”: Muhammad’s First Legal Document, NJ, The Darwin Press, 2004, 139, str.

4 Frederick Denny, “Zajednica i Spasenje: Značenje Ummaha u Kur’anu”, (doktorska disertacija), Univerzitet Chicaga, 1974, 214, str.

5 *Ibid*, 246. str.

Dennyjevo tumačenje može se osporavati iz više razloga. Prvo, treba spomenuti da su korišteni pojmovi *Jevreji* i *muslimani*, a ne *jevrejski ummet* i *muslimanski ummet* kako bi se ukazalo na religijske razlike: "Jevreji imaju svoju religiju/zakon (din), a muslimani svoju religiju/zakon (din)." Međutim, termin *ummet* se koristi da se opišu obje zajednice pod jednom zastavom. Takva inkluzivna fraza se vidi u članu 25: „Jevreji Benu Avfa, zajedno s vjernicima, čine jedan ummet“, te na početku Ustava, u upotrebi termina *umme vahide*. *Umme vahide* je kur'anski termin koji se koristi da označi jedinstvo pred Bogom. Stoga, cilj ovog ummeta bio je da ujedini različite grupe u Medini. To upućuje na to da termin *ummet* ne označava jednu grupu ljudi koja slijedi neki poseban šerijat ili din, nego da ima šira značenja, kako je već pokazano. Jevreji i vjernici čine jedan ummet, ujedinjen četirima zajedničkim atributima, ranije spomenutim, o kojima ćemo detaljno raspravljati prilikom razmatranja odgovarajućih članova Povelje.

Drugo, uključivanje Jevreja i njihovog zakona u ummet i ustav izraz je želje da se komunicira s ranijim tradicijama, a ne da se formira zatvorena zajednica koja bi prekinula s njima. S druge strane, Poslanik se opisuje kao Poslanik ummeta, predskazan u ranijim svetim tekstovima,⁶ čije poruke potvrđuju te ranije svete tekstove i koji je čuvar i svjedok tih ranijih zajednica.⁷ Dakle, kur'anska poruka predstavlja nastavak ranijih božanskih tradicija, a poslanik Muhammed, čiji je kur'anski uzor poslanik Ibrahim, djeluje kao otac koji ih sve prihvata i ujedinjava. Struktura ummeta reflektira ideološko porijeklo, gdje se ne poštuju samo različite religijske grupe, nego i vjerezakon različitih grupa.

Arjomand smatra da ustavno priznanje jevrejske religije predstavlja temelj religijskog pluralizma u islamu.⁸ U islamskom religijskom pluralizmu ogleda se inkluzivna kur'anska ideologija koja priznaje da ranije zajednice posjeduju božansko pravo da slijede i primjenjuju svoj propisani šerijat, kako se kaže u kur'anskom ajetu: *Svima vama Mi smo propisali zakon i otvoren put.*⁹ Zajedničke etičke vrijednosti, koje čine suštinu svake božanske objave, što je iskazano u kur'anskom konceptu tasdika (kasnija objava potvrđuje prethodne)

6 Detaljnu analizu odnosa između Poslanika ummeta i ummeta, vidjeti: Jomaa, "A Conceptual Analysis of Umma", str. 57-64.

7 Jomaa, "A Conceptual Analysis", str. 137-39.

8 Said Amir Arjomand, *Medinski Ustav*, International Journal of Middle East Studies, 2009, 560, str.

9 El-Maide, 48.

– omogućava donošenje zajedničkog zakona za organiziranje pluralističkog društva koji je, pored toga, zasnovan na božanskoj objavi. To se dešavalo u Medini.

Fred Donner misli da je prvi ummet, osnovan u prvom periodu islama, bio „konfesionalno otvoren i imao ekumenski karakter, budući da naređuje štovanje Boga i poštivanje Božijih zakona, bili oni Tora, Evanđelje ili Kur’an“. Ovaj prvi ummet, inkluzivnog karaktera, prelazi granice konfesionalnih zajednica. Donner prvi ummet naziva Pokretom vjernika.¹⁰

Religijski konstituent u Medinskom ustavu nije isto što i isključivi religijski zakon (din ili šerijat) koji se primjenjuje na sljedbenike jednog konkretnog poslanika i jedne božanske knjige. Ovo se potvrđuje u članu 25, u kojem se svaka grupa upućuje da slijedi vlastiti vjerovod. Zapravo, religijski temelj Medinskog ustava ogleda se u kur’anskoj ideologiji koja stoji iza njegovog donošenja. Vjerovanje predstavlja suštinu njegove izgradnje. Vjernici čine osnivačku ili gradivnu jedinicu cjeline *umme vahide*. Ovo se ogleda u terminologiji koju koristi Medinski ustav. Riječ *vjernici* (*mu’minun*) ili njena jednina (*mu’min*) u Medinskom ustavu spominje se 32 puta, dok se riječ *muslimani* spominje samo tri puta. Riječ *Jevreji* (*jehud*) spominje se 21 put.¹¹ Smatram da ovdje treba istaknuti nešto važno. Zašto se naglašava riječ *vjernici* umjesto riječi *muslimani*?

Evidentno je da ovo nije samo s ciljem da se ojačaju odnosi između muslimana, Jevreja i drugih, time što će se isticati zajedničke karakteristike, nego da se naglasi još jedna ključna tačka za sve, uključujući muslimane: pripadanje ummetu zahtijeva izbor i odgovornost, a ne kulturnu, religijsku ili etničku pripadnost. Ova presudna tačka tiče se suštinske ideje ummeta. Religija se može svesti na skup obreda i običaja, čime gubi svoju snagu. Da ne bi podlegla pod problemom preobražaja vjerovanja u pasivnu pripadnost (problem koji se naglašava u Kur’anu, 49:14-15), dvadeset i treća riječ *vjernici* je istaknuta.

ČLANOVI POVELJE KOJI GOVORE O VJERNICIMA

Članovi 3-23 obraćaju se vjernicima i objašnjavaju njihove dužnosti i prava prema Medinskom ustavu. Članovi 5-11 ponavljaju formulaciju člana 4, mijenjajući ime plemena o kojima govore: **Član 4:** Pripadnici Benu Avfa su odgovorni za svoje poslove, i dalje će plaćati krvarine kako je uobičajeno, a svaka

¹⁰ Fred M. Donner, *Muhammad and the Believers: At the Origins of Islam* (Cambridge: The Belknap Press of Harvard University Press, 2010), str. 69.

¹¹ Rubin, “The Constitution of Medina”, str. 12

njihova grupa će otkupljivati ratne zarobljenike u skladu s *ma'rufom* i pravičnošću (pravdom) među vjernicima.

Watt kaže da ovakva organizacija pokazuje da se sve u ummetu tumači u odnosu na srodničku grupu.¹² Denny odbacuje Wattovu tvrdnju i dokazuje da je ummet prema rodbinskim linijama uređivan samo zato što je rodbinski sistem bio jedini način da se opišu i razlikuju elementi arabljanskog društva.¹³ Dennyjev argument je uvjerljiviji, zato što, ako se posmatra struktura potonjih članova Povelje, može se uočiti da svaki član započinje navođenjem posebnog imena plemena, ali završava općim pravilom koje povezuje sve vjernike, a ne samo konkretno pleme.

Druga polovina članova 3-11 je ista, "u skladu s *ma'rufom* i pravičnošću među vjernicima" (*bi el-ma'ruf ve el-kist bejne el-mu'minin*). Stoga, koristeći pleme kao jedinicu za organiziranje pluralističke strukture ummeta, Medinski ustav ne sudi o plemenima prema njihovim plemenskim pravilima, nego prema generalnim pravilima koja ih sve jednako obavezuju pred Ustavom.

Zato svaki član završava istim obavezujućim iskazom, koji identificira nove propise, zasnovane na dobru (*ma'ruf*) i pravdi među vjernicima.

Ma'ruf je kur'anski koncept koji opisuje djela najboljeg ummeta datog čovječanstvu, ummeta koji naređuje pravičnost i odvraća od grijeha, ummet koji vjeruje u Boga. Kur'anski ajeti¹⁴ koji spominju ovaj termin povezu-

Supruga
nemuslimanka,
sljedbenica
Knjige, koja je
zaključila brak s
muslimanom, u
svome statusu je u
toku života u braku
jednaka u svemu
supruzi **muslimanki**

12 W. Montgomery Watt, *Muhammad u Medini*, Oxford, Clarendon Press, 1956, 242, str.

13 Denny, 216, str.

14 *Neka se, među vama (minkum), nađe ummet koji će pozivati na dobro (hajr), naređivati ono što je ispravno i odvracati od zla (je'murune bi el-ma'ruf ve jen hevne 'an el-munker); to su oni koji će uspjeti...* (Ali Imran, 104.) *Vi ste (kuntum) najbolji (hajr) ummet koji je ikada dat čovječanstvu, jer vi tražite da se čini dobro i odvracate od zla i vi vjerujete u Boga. A da su sljedbenici Knjige vjerovali tako, to bi bilo bolje za njih; ali, samo manjina*

ju *ma'ruf*s vjerovanjem u Boga, slično članovima (“u skladu s *ma'ru*fom i pravičnošću među vjernicima”). *Ma'ru*f, neki prevode kao uobičajeno: oni tvrde da medinski ummet nije ponudio ništa novo arabljanskom društvu, nego da je samo održao arapsku tradiciju.¹⁵ Ova ideja je upitna, zato što je značenje dviju riječi *ma'ru*f i *pravda* objašnjeno u preostalim članovima koji govore o vjernicima (12-23), gdje se neki članovi jasno suprotstavljaju arabljanskim običajima koji su prethodili dolasku poslanika Muhammeda.

Naprimjer, član 13 mijenja prijeislamsko arabljansko shvatanje zločina iz plemenske odgovornosti u individualnu.

Član 13: “Svi bogobojažni vjernici će biti protiv onog ko čini nasilje i nepravdu među njima, ko smjera povrijediti pravo ili izazvati metež među vjernicima. Svi se moraju dići protiv njega, pa makar to bio i potomak nekog od njih.”

U ovom slučaju, srodstvo i plemenska pravila se gube zarad uspostavljanja mira i jednakosti među vjernicima, bez obzira na plemensku pripadnost. Međutim, običaj prijeislamske Arabije povezuje krivnju za zločin s cijelim plemenom, zločin nije bio individualan, kako to objašnjava Serjeant: Kako bi se iskupilo za grijeh prijestupa, okrivljeno pleme mora pogubiti jednog od svojih pripadnika, ne nužno onog ko je ubica, ili će se, inače, druga plemena ujediniti i napasti ih i ostati u ratu sve dok ne iznude adekvatno iskupljenje, ubistvima adekvatnim gnusnom zločinu kršenja nepovredivosti svete enklave.¹⁶

Uređenje medinskog ummeta prema porodičnim linijama ne znači da se individualna odgovornost gubi na račun plemenske. Ovu ideju implicira Arjomand u analizi gdje tvrdi da je “ummet organiziran kao zajednica klanova, ne pojedinaca”. Arjomandov argument je problematičan, zato što postoji jedna mješavina prava i odgovornosti povezanih kako s plemenom tako i sa zajednicom unutar ummeta i pojedincima kao pridruženim članovima ummeta. O ovoj ideji raspravlja Fadlallah¹⁷ u svom tumačenju i objašnjenju koncepta *umme veset*, koja nudi srednje stajalište o organizaciji zajednice i ne pre naglašava prava zajednice na račun individualnih, i obrnuto.

Šems ed-Din se, također, osvrće na ovo pitanje i kaže da članovi Povelje koji su upućeni različitim plemenima i njihovim funkcijama otkrivaju znatnu unutrašnju neovisnost svakog plemena u upravljanju vlastitim unutrašnjim

među njima su vjernici, dok je većina nevjernika. (Ali Imran, 110.)

15 Kako “uobičajeno” prevode R. B. Serjeant i Arjomand, *pravedno* Denny, a *ispravno* Bulac.

16 Serjeant, *Haram and Hawtah*, 47, str.

17 Arjomand, 565, str.

poslovima. Ova privatnost i neovisnost je ograničena u korist ideje jednog ummeta u kojem se različite zajednice spajaju u jedno društvo. Dakle, plemena nisu uništena kao društvena jedinica, nego su opstala i čak ojačala duh unutrašnje saradnje između različitih strana.¹⁸ Pluralistička struktura nije ugrožavala jedinstvo ummeta. Ovo jedinstvo će se potvrditi u analizi narednih članova (12-24), posebno 12, 15, 17, 19, 22 i 23. U članovima 15 i 17 opet se javlja riječ *vahide* i naglašava zajednički ummet za sve:

Član 12: Vjernici neće među sobom ostaviti nekog pod teretom duga (*mufrā*), a da mu ne plate [utvrđenu] otkupninu ili krvarinu. 12B: Nijedan vjernik se neće protiviti šticieniku/savezniku (*mevla*) drugog vjernika. (Prema drugom čitanju: Nijedan vjernik ne može sklopiti sporazum sa šticienikom drugog vjernika, ukoliko će to ovom potonjem nanijeti štetu).

Član 12, sa stavkom B, odražava međusobne dužnosti vjernika. U njemu se ogleda i koncept bratstva u vjeri (*mu'āba*) koje je uspostavio poslanik Muhammed između domaćih Medineliya i novih naseljenika. Institucija bratstva je ključni korak ka konačnom stvaranju ummeta. Ono stvara uvjete pomirenja između vjernika i povećava njihovu koheziju. Pleme i srodstvo više nisu karika koja povezuje, a vjera postaje trajna veza, kako je i pokazano u kur'anskim ajeti-ma koji govore o bratstvu u religiji (*ihvanukum fi ed-din*).¹⁹

INDIVIDUALNA NASPRAM KOLEKTIVNE ODGOVORNOSTI

Član 13, o kojem smo ranije diskutirali, podstiče kolektivnu odgovornost, ali, naglašava i individualnu, kako bi počinitelj bio odgovoran za svoj prijestup. Ovu ideju zajedničke odgovornosti pripadnika ummeta uvode mekanski ajeti koji podstiču vjernike da se stalno poboljšavaju, vrše neprekidnu reformu (*islah*). Potom medinski ajeti²⁰ praktično razrađuju ovu ideju, tako što naglašavaju potrebu za interakcijom, raspravom i uzajamnim savjetovanjem različitih naroda ummeta, budući da svi njegovi pripadnici dijele istu sudbinu. Medinski ajeti kulminiraju idejom najboljeg ummeta, uspješnog, koji će, zbog svog vjerovanja, pozivati ljude dobru, priključivati se bogobožaznima i odvrćati ljude od zla (*je'murune bi el-ma'ruf ve-jenbeve'an el-munker*). Ideja o tome da bude najbolji, ulijevala je ummetu kulturu društvenih i političkih obaveza koje, da bi se izvršile, ne ovise o centralnoj vlasti. Ovaj aktivni ummet i njegova dinamička

18 Šems ed-Din, *Fi el-idžtima' es-sijasi el-islami*, 293, str.

19 Kur'an (9:11) i (49:10).

20 Jomaa, "A Conceptual Analysis of Umma", str. 127-34.

kultura nadahnuti su kurʿanskim shvatanjem da je vjerovanje manjkavo ako ne urodi pravim djelovanjem i vrlinom u društvu.

Članovi 13 i 37²¹ predstavljaju praktičnu realizaciju kurʿanskih ideja o kojima smo do sada raspravljali. Angažirani ummet, po datom ustrojstvu, postavlja ograničenja središnjoj vlasti. Ovdje opet vidimo srednji put kao najbolji put da se politički ostvari *umme veset*, gdje centralna vlast i ummet preuzimaju različite obaveze, a da jedno drugo ne negiraju.

Šems ed-Din smatra da je ummet u ovom slučaju ekvivalent političkoj zajednici. Ummet je odgovoran za očuvanje svoje cjelovitosti i otklanjanje zla i nepravde, neovisno o plemenskoj pripadnosti, pa i srodstvu.²²

Član 14: “Nijedan vjernik neće ubiti drugog vjernika zbog nevjernika, niti će pomoći nevjernika protiv vjernika.”

Ovim se naglašava međusobna saradnja u zaštiti i odbrani vjernikā kao ujedinenog ummeta protiv svake vanjske prijetnje. U ovom uvjetu se ogleda zajednički cilj osnivanja ummeta i donošenja Ustava Medine: uspostavljanje sigurnosti i mira među različitim plemenima i pojedincima u Medini, nakon dugog perioda sukoba i rata. Slično, progonjene vjernike, koji su s Poslanikom prešli iz Mekke u Medinu, uglavnom je zanimalo prakticiranje religije u sigurnom okruženju, bez straha za život.

Član 15: Allahova zaštita (*zimme*) je ista za sve; zaštitu koju pruži i najskromniji od vjernika mogu pružiti svi. Vjernici su, izdvojeni od drugih ljudi, saveznici jedni drugima. Član potvrđuje cilj postavljen u članu 14, time

21 “Član 37: U slučaju rata, Jevreji će podmirivati svoje troškove, a muslimani svoje. Međusobno će se pomagati protiv onih koji zarate protiv potpisnika ove Povelje. Među potpisnicima će vladati dobri i prijateljski odnosi. Ove Povelje će se pridržavati i neće biti izdaje i kršenja mira. 37b: Niko neće nanijeti štetu svom savezniku; potlačenom će se pružiti pomoć.”

22 Šems ed-Din, *Fi el-idžtima' es-sijasi el-islami*, 295, str.

što predstavlja koncept zaštite kao zavjet Bogu. Taj zavjet predstavlja jedan od ustavnih principa u ummetu. Slično, član 15 proglašava da je Božija zaštita data jednako najnižem od vjernika (u smislu prestiža i materijalnog statusa) kao i onom najpovlaštenijem. Bog ne pravi razlike na osnovu društvenog statusa; pred Njim su svi jednaki. U jednom aspektu, time što se povezuje zaštita sa zavjetnim statusom i religijskom nepovredivosti održava se sigurnost medinskog ummeta. Arjomand smatra da jednaka Božija zaštita nad zajednicom i njenim pripadnicima jača sporazumnu solidarnost, dajući joj novu dimenziju.

VEĆINA NASPRAM MANJINE ILI ELITA NASPRAM MARGINALIZIRANIH

Medinski ustav zadržava osnovnu strukturnu jedinicu društva (pleme), ali uvodi nove modele interakcije, zasnovane na kur'anskoj etici koja jača novo shvaćanje ideje *umme vahide*. U ovoj ujedinjujućoj društveno-političkoj strukturi ne prave se razlike među pripadnicima na osnovu srodstva (član 13), ne daje se povlašteni status (član 15), niti se prave religijske razlike (članovi 16 i 25-35), nego *umme vahide* uspostavlja svoj ujedinjujući poredak na osnovu zajedničkih principa nepristrasne pravde i jednakosti.

Član 16: Oni među Jevrejima koji budu uz nas imat će pravo na našu pomoć i podršku; neće im se činiti nepravda, niti će se pomagati njihovim neprijateljima.

To je odredba iz člana 15 prema kojoj se Jevrejima, koji odaberu pridružiti se ummetu, daje jednaka Božija zaštita, pod zajedničkim osiguranjem Medinskog ustava. Stoga, pripadnici plemena o kojima govori Medinski ustav moraju ih podržavati i ne smiju biti prijatelji njihovih neprijatelja; ovo podrazumijeva da neprijatelji Jevreja postaju neprijatelji vjernika.²³

Šems ed-Din kaže da se jednakopravnost odnosi na sve strane uključene u ovaj društveno-politički ugovor. To nije samo jednakost vjernika različitog statusa u društvu, nego i onih različitog religijskog porijekla. Jevrejima se ovdje daje podrška i jednak tretman, sve dok oni podržavaju muslimane koji s njima žive u Medini i sve dok ih ne izdaju ili dok ne pomažu neprijatelje muslimana.

Član 17: Za vjernike je mir jedinstven. Nijedan vjernik, u borbi na Božijem putu, ne može sklopiti mir mimo drugih vjernika. Ovaj mir se može sklopiti samo ako se svi usaglase, na osnovama pravde i jednakosti.

23 Serjeant navodi jedan događaj koji se spominje u Siri Ibn Ishaka/Ibn Hišama: "U jednoj svadi je Ebu Bekr udario Jevreja Finhasa, dodavši da bi mu, da nije pakta ('ahd) među njima odsjekao glavu. Finhas je otišao tražiti pravdu Muhammedu, kao poglavaru muhadžira, koji je ukorio Ebu Bekra."

Šems ed-Din misli da je član 17 nastavak člana 15. Ovaj član govori o mirovnim sporazumima kao sredstvu okončanja rata. On pokazuje da je biti u miru i biti u ratu stvar odluke koju ne može donijeti pojedinac. To je kolektivna odluka cijelog ummeta koja proističe iz šure, oko koje se “svi usaglase, na osnovama pravde i jednakosti“. Član 15 govori o pojedincima. Svaki pojedinac može dati zaštitu drugom pojedincu, recimo nekom mnogobošcu, a ostali dio ummeta mora prihvatiti ovu zaštitu. Član 15 se odnosi na lične slučajeve i nije politička obaveza cijelog ummeta. Međutim, prema članu 17, odluke o sklapanju mira ili pokretanju rata ne mogu donijeti pojedinci, nego cijeli ummet. Prema ovom članu se održava cilj u osnovi osnivanja ummeta Medine, a to je nedjeljivi mir i sigurnost za sve. Dok članovi 12-16 uređuju individualne, unutrašnje odnose među pripadnicima medinskog ummeta, članovi 17-22 uređuju odnose među njima, kao jednoj koherentnoj grupi koja se bori protiv vanjskih neprijatelja.

Član 18: Svaka jedinica koja ide u pohod s nama će smjenjivati jedna drugu.

Član 19: Vjernici će naplaćivati krvarinu jedan za drugog, ako je krv prolivena u borbi na Božijem putu.

Član 20: Uistinu, bogobožni vjernici slijede najbolji i najispravniji put.

20B: Nijedan mnogobožac [iz medinske zajednice] ne može štititi život i imetak Kurejšijama, niti vjernika sprečavati u ovoj stvari [da napadne Kurejšije].

Članovi 17-20 uspostavljaju unutrašnju koheziju među pripadnicima ummeta u pitanjima rata protiv njih i završavaju iskazom da ovo predstavlja bolju uputu nego što je bila ona koju su slijedili u predislamskoj Arabiji. U sintagmi, *ala absen budan* (slijediti najbolji put/uputu), u čl. 20 ogleda se kur'ansko obećanje da će dati bolju uputu nego što je bila ona data precima: *Kul e-ve-lev dži'tukum bi ebda mimma vedžedtum'alejhi aba'ekum?* (43:24)

Termini *budan* i *ebda* imaju isti korijen i podrazumijevaju isto značenje. Stavak 20B pokazuje da ima mnogobožaca koji su priznati kao pridruženi pripadnici ummeta, ali je ovo jedini član koji spominje mnogobošca i njegovu obavezu prema ummetu Medine. Smatram da mnogobošci u Medini nisu bili priznati kao organizirana zajednica, kao zajednice Jevreja ili vjernika, čime se objašnjava zašto se ne javljaju u ostalim članovima Medinskog ustava. Ovaj član može se ticati štićenika bilo kojeg pripadnika ili zajednice ummeta Medine koji je mnogobožac.

Budući da se kontekst članova 17-22 odnosi na ratne situacije, može se zamisliti da se u Medinskom ustavu spominju Kurejšije i oni koji su s njima povezani. Kurejšije predstavljaju glavnog neprijatelja poslanika Muhammeda i njegovih sljedbenika, ne zbog toga što su progonili vjernike i što su ih protjerali

iz Mekke, nego i zbog svoje ideologije. Riječ mušrik (mnogobožac), koja predstavlja vjerovanje Kurejšija, stoji nasuprot riječi *mumin* (vjernik), koji predstavlja vjerovanje u jednog Boga. Mušrik znači onaj koji Bogu pripisuje druga, što podrazumijeva da se ide drugim smjerom ili da se slijedi drugi vođa. Ovo je obično dovelo do sukoba i nejedinstva, što je, naposljetku, dovelo do rata i razdora. S druge strane, korijen riječi *mumin* je *amn* (sigurnost); sigurnost je direktan plod vjerovanja u Boga i zaslužna je za ujedinjujuću snagu koju takvo vjerovanje ulijeva sljedbenicima.²⁴

Društveno-politički uvjeti razdora i rata u predislamskom plemenskom društvu odražavaju stanje širka (mnogoboštva) u kojem je bilo pagansko društvo. Ovo stanje je suprotnost miroljubivom stanju vjernika i zavjetovanih pripadnika jednog ummeta, stanju koje proizlazi iz jedinstva nadahnutog vjerovanjem u zajedničkog Boga i ostvarenog kroz sporazum zasnovan na kur'anskoj univerzalnoj etici. O kur'anskom argumentu o "monoteističkom vjerovanju nasuprot širka" i njegovim društveno-političkim posljedicama detaljnije će se govoriti u članu 39. Član 20B pokazuje da su mnogobošci saveznici dio ummeta time što se pridržavaju članova o pridruživanju; stoga, oni ne smiju podržavati svoje savjernike mnogobošce Kurejšije, niti sprečavati vjernike da ih napadaju. Ovaj član još jednom pokazuje da religija nije bila konstitutivni princip ummeta, nego je to sporazum koji povezuje i ujedinjuje pripadnike ummeta.

GENERALNA NORMA I INDIVIDUALNI IZBOR

Član 21: Ako se dokaže pouzdano da je neko ubio vjernika (nepravедno, bez razloga, iz nužde), onda je to njegova vlastita odgovornost i podložan je odmazdi, ukoliko mu zaštitnik žrtve ne odobri pomilovanje. Svi vjernici će biti protiv zločinca i ne mogu ga štititi, nego osigurati provedbu kazne.

Član 22: Nije zakonito da vjernik koji je saglasan s ovom Poveljom i koji vjeruje u Boga i Sudnji dan pomaže zločincu i pruža mu utočište; onoga ko pomaže i pruži utočište zločincu stići će prokletstvo i srdžba Božija na Sudnjem danu, kada se nikakva otkupnina ili žrtva više neće prihvatati.

Član 23: Ako se u bilo kojoj stvari sporite, obraćajte se (meredd) Allahu i Muhammedu.

Član 21 ukazuje na to da je za zločin odgovoran pojedinac, a ne njegovo pleme ili narod. Međutim, istovremeno se naglašava važnost kolektivne odgovornosti ummeta u poštivanju ovih normi (umjesto plemenskih normi) i

²⁴ David R, *Pravo i etika*, str. 215

osiguranju provedbe zakona: “Svi vjernici će biti protiv zločinca.” Član 22 je izravna posljedica uspostavljanja jednog ummeta, zato što opetovano uklanja plemenski poredak zarad ujedinjenog ummeta. Tu se naglašava javni red u društvu umjesto haosa i nereda. Također, ističe se odgovornost ummeta za provedbu zakona, budući da ummet štiti sebe, “ima starateljstvo nad sobom (*vilajet el-umme ‘ala nefsiba*)”.²⁵ Oba člana povezuju individualnu odgovornost s kolektivnom, tako da pojedinci ne mogu izvršiti svoje obaveze, a da se zajednica ne obaveže uspostaviti norme u društvu. Kolektivna obaveza pripadnika ummeta da se bore protiv nasilnika među sobom i da ih smatra jedinim odgovornim za vlastiti zločin naglašena je samo u članovima upućenim vjernicima. Treba napomenuti da ovog kolektivnog stava nema u članovima koji govore o Jevrejima. U članu 22 nalazimo vezu između provedbe čl. 21 i vjerovanja u Boga i Sudnji dan, te straha od Božije srdžbe. U ovoj direktnoj vezi vidi se da su vjernici 13 godina upućivani u Kur’an, prije nego što su emigrirali u Medinu da osnuju ummet.

Medinski ajeti, koji govore o kolektivnoj obavezanosti pripadnika ummeta jednih prema drugima, u svrhu ispravnog ponašanja i suzbijanja nasilja, direktno su implementirani u čl. 21 i 22. Ovi ustavni članovi predstavljaju njegovanje novih islamskih vrijednosti i normi kojima je poučavao Poslanik u periodu prije Hidžre. Dakle, procesu institucionalizacije prethodi proces socijalizacije. Iz Medinskog ustava vidljivo je da je koncept socijalizacije normi ozbiljno primijenjen u osnivanju i održanju ummeta. Zato postoji taj naglasak na kolektivnoj obavezi vjernika u ovom tranzicijskom periodu. Jevrejima, kao kolektivnom korpusu, drugačije se obraća (o čemu ćemo kasnije diskutirati), zato što Jevreji Medine nisu socijalizirani u islamskim vrijednostima, kao što su to bili muslimanski muhadžiri. Dakle, prihvatanje vođstva poslanika Muhammeda u rješavanju sporova predstavlja drugu formu pridržavanja dogovora oko Ustava. Liderski položaj poslanika Muhammeda nije iznad ustavnog i zato je besmisleno smatrati njegov autoritet pravom teokratijom, kako to tvrdi Denny.²⁶

ČLANOVI POVELJE KOJI GOVORE O JEVREJIMA

Zbog ograničenosti naučnog rada određenim brojem stranica, u nastavku ćemo taksativno spomenuti ostale članove koji su direktno ili indirektno tretirali pitanje Jevreja:

Čl. 24, 25, 26, 37, 37B i 38.

25 Šems ed-Din, *Fi el-idžtima‘ es-sijasi el-islami*, str. 300.

26 Denny tvrdi da se „Medina razvila u pravu teokratiju“, str. 47.

ČLANOVI O SLJEDBENICIMA USTAVA (EHLES-SAHIFA): SVETA ZEMLJA (HAREM)

U nastavku ćemo spomenuti članove koji su tretirali pravni status šticenika.

Čl. 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 45B i 47.

ZAKLJUČAK

Islamsko društvo počiva na vjerovanju i ideji, posebnoj ideologiji iz koje proističu njegovi sistemi, propisi, pravila, norme, filozofija i moral. Ovo vjerovanje, ideja ili ideologija, islam društvo njegovih pripadnika naziva muslimanskim društvom. To društvo je uzelo islam za životni program, ustav, izvor zakonika i putokaz u svim segmentima života i odnosa: individualnim, kolektivnim, materijalnim i nematerijalnim, lokalnim i internacionalnim. Zbog ove ideje je Muhammed, a.s., napustio Mekku, a Mekelije su mu nudili svu moć, da bude kralj, ali da se zauzvrat odrekne ove ideje, što je odbio.

Došavši u Medinu, gdje su mu pružili utočište i obećali zaštitu, sreo se s novom situacijom. U Medini je našao da, pored onih koji su prigrlili islam, žive i Jevreji, te nešto malo pagana. Muhammed, a.s., želio je i sa njima urediti odnose na bazi pravde i jednakosti, zarad dobrosusjedskih odnosa.

Donosi Medinski ustav ili povelju, koja je u prvom redu tretirala pitanja iz domena unutarmuslimanskih odnosa, ali je ostala otvorena da joj se priključe i oni koji su Medinu smatrali domovinom. Tako su se, malo kasnije, jevrejska plemena Medine priključila, potpisala i prihvatila Ustav. Na do tada nezabilježen način, Medinskim ustavom riješena su sva goruća pitanja, suštinskog značaja za suživot pripadnika različitih religijskih zajednica, koji su u to vrijeme pripadali manjinskom stanovništvu.

Ustav opisuje inkluzivni ummet koji prihvata svakog čovjeka spremnog da se poveže s njegovim uključujućim vrijednostima. Ovaj globalni ummet, poznat kao *ummet vahide*, tumači se kao zajednica definirana zajedničkom unutrašnjom prirodom (*fitre*). Taj inkluzivni ummet priznaje religijsku, kulturnu i političku raznolikost, te ujedinjuje različite zajednice ummeta u jedinstveni korpus, promičući savjetovanje i dogovaranje među njima.

Uspješno integrira religijsku i etničku raznolikost putem pravnog pluralizma, gradeći mir i povjerenje unutar ummeta. Ovaj pristup naglašava važnost društvene pravde i priznaje individualne razlike bez ugrožavanja društvenog sklada.

U ovom radu, autori su imali tendenciju ukazati i dokazati snagom relevantnog argumenta, jedno novo stajalište o društvenoj pravdi, gdje se razlike ne

skrivaju u područje privatnog, a opet, njihova javna manifestacija ne ugrožava društveni sklad. Medinski ustav se, također, obraća građanima pojedincima, kao potpunim ljudskim bićima, a ne nekakvom broju među mnogima. Ovo se vidi i u načinu na koji Medinski ustav balansira između elite i marginaliziranih, kao i između pojedinca i zajednice. Povelja provodi u praksu kur'anski etički stav o raznolikosti, budući da obogaćuje znanje ljudi o njihovim međusobnim razlikama.

Molimo Plemenitog Gospodara da ovaj skromni naučni doprinos donese korist svima koji teže istini kao najvažnijem načelu i vjeruju u prostor za sve dobronamjerne ljude na ovoj planeti, bez obzira na njihovu vjersku orijentaciju ili oblik prakticiranja.

LITERATURA

- Arnaut, Fikret, *Omer ibn Hattab, emirul-mu'minin, drugi halifa*, MIZ, Bihać, 2001.
- Altermatt, U., *Etnonacionalizam u Evropi*, Printing House, Sarajevo, 1997.
- Arjomand, S.A., "Ustav Medine", *Međunarodni časopis za bliskoistočne studije*, 2009.
- Denni, Frederick, "Zajednica i Spasenje: Značenje Ummeta u Kur'anu", Univerzitet Chicago, 1974.
- Denni, Frederick, "Značenje Umma u Kur'anu", *Istorija religije*, 1975.
- Doner, Fred M., *Mubamed i vjernici*, Kembridž, Belknap Press of Harvard, 2010.
- "Ummet u Ustavu Medine", *Časopis za Bliskoistočne studije*, 1977.
- Ibn Hišam, *Poslanikov Životopis*, Bemust, Sarajevo, 1998.
- Lecker, Michael, "The Constitution of Medina": *Muhammad's First Legal Document*, Princeton, NJ: The Darwin Press, 2004.
- Muratović, Admir, *Medinska povelja i ljudska prava*, Grafičar, Užice, 2008.
- Serjeant, R. B., "Medinski ustav", *The Islamic Kvarterli* 8, 1964.
- Watt, Montgomery, *Muhammad u Medini*, Oxford, Clarendon Press, 1956.

مولود دوديتش, سمية سمايلاغيثش

وثيقة المدينة المنورة - التفسير الاجتماعي الحقوي

ملخص: في المقالة تحليل لشيء حدث في زمن محمد عليه الصلاة والسلام وذلك لغرض البحث في مفهوم العدالة الاجتماعية عبر المنظور الإسلامي وتطبيقه في السياق الحقوي. ومما تستهدف إليه المقالة أيضا البحث في مسألة تنظيم الاختلافات في المجتمع المتعدد. ويظهر تحليل وثيقة المدينة المنورة أن الاختلاف الديني والقومي يندمج من خلال النظام الدستوري والتعدد الحقوي.

Mevlud Dudic, Sumeja Smailagic

Medina Constitution: Socio-legal Interpretation

Summary: In the paper, the authors analyze a case study from the time of Muhammad, peace be upon him, in order to investigate the concept of social justice from an Islamic perspective and its application in a legal context. The aim of the paper is to investigate a contemporary issue, which is the management of differences in a pluralistic society. Analysis of the Charter of Medina reveals that religious and ethnic diversity is incorporated through the constitutional structure and legal pluralism.

Pećigrad kod Cazina

ASMIR CRNKIĆ

bzk preporod bosanska krupa
acrnkic@gmail.com

“Bosanska krajina i Sandžak su krajnji stubovi bošnjačkog opstanka i napretka.”
(Akademik Muamer-ef. Zukorlić)

Sažetak: Cazinska krajina ili Unsko-sanski kanton, kako se danas službeno zove, područje je BiH gdje već stoljećima kao većinski narod žive Bošnjaci muslimani. Dakle, riječ je o autohtonom ili domicijlnom muslimanskom stanovništvu koje nastanjuje najistureniji dio Balkana prema Centralnoj Evropi.

Višestoljetno bivstvovanje na ovom području je proizvelo i određene posebnosti kod ovog dijela bošnjačkog stanovništva kad je u pitanju govor, kuhinja, te bogatstvo kulturno-historijskog naslijeđa. Privrženost zemlji Bosni i ideji Bosne kod Krajišnika je oduvijek bila temeljna komponenta. Krajišnici su poprilično sačuvali i svoju baštinu, svoje stare gradove, džamije i mezarja. Na ovom području nalazi se jedna petina bosanskohercegovačkih starih gradova i utvrda. U ovom radu prezentirat ćemo Pećigrad kod Cazina, njegovu baštinu, znamenite ličnosti, važne događaje te dati kraći osvrt na iskoristivost kulturne baštine u budućem razvoju.

Ključne riječi: Pećigrad, Krajina, Hasan-aga Pečki, džamija u Pećigradu, kulturna baština

Pećigrad: arhivska fotografija

UVOD

Na području naše, ali i susjednih država, puno je toponima sa nazivom Peć, Peći, Pečki, Pećani, Pećane, Pećanci i sličnih izvedenica gdje je osnova staroslavenska riječ peć/peći (praslavenski pek-ti). Čak i mađarski Pečuh (mađ. Pecz) ima naziv slavenskog porijekla. Pored peći, neke izvedenice mogu upućivati i na pećinu ili špilju. Međutim, samo je jedan Pećigrad. Stari grad Pećigrad nalazi se na području općine Cazin, tačnije negdje na pola puta od Cazina prema Velikoj Kladuši. Ako putujemo od Cazina prema Kladuši ugledat ćemo ga na vrhu brda, gdje poput stražara nadzire druga okolna brda. Kako relevantni historijski izvori govore, pod nazivom Kladuške Peći spominje se 1334–1337, te 1465. godine. U prvoj polovini XIV stoljeća pripadao je kladuškim knezovima. Godine 1520. grad je prešao u vlast Mihalja Turka i nazvan je njegovim imenom – Peći Mihalja Turka. U tom periodu znalo ga je čuvati do 12 stražara.

Godine 1635. osmanska vojska osvojila je i naselila grad stanovništvom iz unutrašnjosti Bosne. Nakon osvajanja, jedan kraći period, grad je nosio naziv Peći (Turk Mihal Pekler ili samo Mihail Pekler). U njemu je bila smještena posada osmanskih graničara, koja je 1635. brojala 23 vojnika, a kasnije, rastom njegova značaja, znalo ih je biti i do dvjesto pedeset. Austrijski general Herberstein i grof Matija Strassoldo opustošili su ga 1686. godine, kada je stradalo još

nekoliko krajiških utvrda. Nešto kasnije, 1768. godine, po nalogu bosanskog vezira Muhsinovića, ostrožački kapetan Bešir-beg sagradio je novi i čvršći grad koji je opstao do danas.

Zanimljivo je spomenuti narodnu predaju o izgradnji nove utvrde. Kako se prenosi, Muhsin-paša je, prilikom osvajanja stare utvrde, potpuno razrušio bedeme i kule. Nakon što je obišao grad, uzviknuo je: “Ja sam srušio, ja ću i sagraditi”. Izabrao je današnji lokalitet za novu utvrdu, a vojsci naredio da s ruke na ruku prebace kamen, te tako ozidaše novi grad.¹

Na kamenom tiharu veličine 120 x 50 cm, koji je nekad bio nad ulazom u tvrđavu, a trenutno se nalazi iznad mihraba stare džamije u Pećigradu, stoji tihar:

Ovo se dogodi u vrijeme sultan Gazi Mustafa-bana.

Muhamed-paša Muhsinović

.....

Došao je i razgledao staru tvrđavu ovog begluka i reče da ova stara tvrđava nije podobna za obnovu.

Zato odredi da se nova tvrđava sagradi na drugom brijegu.

Uz to podiže uz kulu na svod još i dvije tabije velike.

U unutrašnjosti (grada), a po carskom odobrenju (fermanu), sagradio je Bešir-beg bogomolju u ime Allaha.

U pročelje je došao Muhsinović, pa neka je njegova vladavina sretna.

Ovoj tvrđavi nema ravne....

Ova tvrđava je lijepa i čvrsta.

Pisano u godini 1182. (1768)

Novi grad Pećigrad u osnovici je četverokut s kulama na ćoškovima i troja ulazna vrata. Pred istočnim vratima bijaše 20 hambara u koje bi okolni stanovnici u doba opasnosti od neprijatelja donosili hranu. Kako Kreševljaković tvrdi, u gradu je bila i naprava za izvlačenje vode iz rijeke ispod grada, što drugdje u okolini nije bilo poznato.

Grad je 1833. godine bio u dobrom stanju i imao je tri topa, od kojih je jedan bio neispravan. U okolini je bilo 300 kuća s 800 boraca. Uvijek je bio snabdjeven dovoljnom količinom municije. Pripadao je ostrožačkoj kapetaniji. Napušten je oko 1850. godine. Posada ovoga grada dobivala je u posljednje doba svoje

1 Vlajko Palavestra, *Historijska usmena predanja iz Bosne i Hercegovine*, Buybook, Sarajevo, 2004, str. 249.

plaće iz Istanbula. Unutar gradskih bedema nalazila se džamija i nekoliko kuća. Oplatni zidovi i bedemi starog grada danas su u ruševnom stanju, a od kula i tabija nije ostalo skoro ništa.

NE DAJ NAMA, PA NEK' IDE GLAVA

Istinsku odanost vatanu Bosni i spremnost da se za domovinu i din daje sve, ovdajni ljudi su više puta potvrdili tokom osmanske uprave kad je ovaj kraj često bio na udaru sa zapada, ali i prilikom okupacije BiH od strane Austro-Ugarske. Evlija Čelebija, kao i mnogi drugi osmanski i zapadni historičari, ostavio je zapise o Krajišnicima kao istaknutim gazijama.

Tokom austrougarske okupacije 1878. godine, po okolnim pećkim brdima danima su se vodile žestoke borbe. Jedna od važnijih bitaka desila se 6. i 7. oktobra, gdje su Krajišnici pokazali zadivljujuću hrabrost i iz stroja izbacili velik broj austrougarskih vojnika. Austrijski general Rajdlender je tokom borbi sa krajiškim Bošnjacima rekao: "Ovi ljudi kao da nemaju jedan već stotinu i jedan život." Za to vrijeme se i veže poznata krajiška izreka: "Ne daj nama, pa nek' ide glava."

Diljem Krajine imamo mezaristane, ali i usamljene nišane, gdje su pokopani šehidi iz perioda austrougarske okupacije. Jedno cazinsko selo nosi naziv Šehiti, nastalo pored mezarja šehida iz tog vakt. Takvih usamljenih nišana imamo i na području Pećigrada. O istaknutim vođama otpora, a koji su upravo iz ovog mjesta, reći će se nešto više u odjeljku o historijskim ličnostima.

U Drugom svjetskom ratu, Bošnjaci su se našli u veoma teškoj i složenoj situaciji. To je vrijeme bošnjačko-muslimanske nacionalne drame. Takav položaj bi se najbolje opisao sintagmom "između čekića i nakovnja", kako glasi naziv nove knjige Adnana Jahića koja upravo tematizira bosanskohercegovačke muslimane u Drugom svjetskom ratu.

Pećigrad, kao i ostatak Krajine, pružio je značajnu podršku partizanskom pokretu i NOB-i. Već 28. 12. 1942. u Cazinu je formirana 8. Krajiška muslimanska brigada. Krajem 1943. i početkom 1944. godine, Bošnjaci Cazinske krajine masovno su bili u redovima NOV-a. Cazinski NOP osnovan je 8. septembra 1943, a 2. februara 1944. i Štab Unske operativne grupe.

U obližnjoj Kladuši također su postojale dvije muslimanske brigade. Jedan dio Krajišnika je djelovao u okviru muslimanske milicije pod komandom Huske Miljkovića, ali su i oni 1944. godine pristupili partizanskom pokretu. Suđeci prema grandioznosti spomenika palim borcima iz NOB-e, podignutom 1978. godine podno starog grada, nekadašnja komunistička vlast je to barem

Pećigrad: arhivska fotografija

kroz veličinu spomenika adekvatno valorizirala. Spomenik čini ogromna kamena skulptura od tri zagrljene ljudske siluete, što je trebala biti simbolika bratstva i jedinstva bh. naroda, ali i zajedničke borbe Krajišnika, Ličana i Kordunaša u borbi protiv fašista i tadašnjih domaćih izdajnika – četnika i ustaša. Spomen-obilježje je podignuto za sjećanje na 496 boraca NOB-e, od čega je 85 rođeno u Pećigradu.

Veliki doprinos i udio u NOB-i na ovom području dala je i tadašnja cazinska ulema. U historiografiji se rijetko spominje a važno je istaknuti *Rezoluciju ilmije Bosanske krajine*, iza koje je stojao potpis Mehmed-ef. Mujakića sa još 33 potpisa drugih kolega imama i službenika Islamske zajednice, a putem koje se Krajišnici pozivaju da stupe u Narodno-oslobodilačku vojsku.²

Tokom posljednje velikosrpske agresije na našu državu, borci iz Pećigrada su bili angažirani u cazinskim i velikokladuškim brigadama u sastavu 5. korpusa Armije RBiH sve do izdajničkog poteza Fikreta Abdića i proglašenja tzv. AP ZB, kad se ovo područje našlo u sastavu te paratvorenine.

To je bila tragična situacija čija su zbivanja doprinijela mnogim ljudskim, porodičnim i društvenim tragedijama. Pored Karadžićevih i Martićevih četnika, borci 5. korpusa Armije RBiH morali su se boriti i sa Abdićevim falangama. Jedna od većih operacija slavnog 5. korpusa Armije RBiH pod kodnim

2 Ubejd Mujagić, "Ilmija Cazinske krajine i Narodno-oslobodilački pokret", *Glasnik VIS-a*, br. 3-4, 1955, str. 97-101.

imenom “Sloboda 94” izvedena je upravo na području Pećigrada 4. augusta 1994. godine, čiji je rezultat bio velika pobjeda snaga 5. korpusa Armije RBiH, odnosno poraz Abdićevih kvislinga. U ratnom dnevniku generala Izeta Nanića, komandanta 505. bužimске brigade, na ovaj dan ostalo je zapisano:

“Četvrtog augusta 1994. godine – okončana operacija Bitka za Pećigrad. Zarobljeno je preko 1000 vojnika, tzv. NO AP ZB, i velika količina oružja i municije. Moja procjena je da sa završetkom pećigradske bitke i slomom 4. brigade odbrane tzv. AP ZB, ova paratvorevina je vojnički poražena i kao takva više ne postoji.”

Ne sumnjam u inteligenciju sadašnje omladine Pećigrada koja će znati ispravno rezonovati ovaj dramatični dio naše prošlosti, jasno okvalificirati zablude i greške određenih pojedinaca koje su puno koštale ovu lokalnu zajednicu, ali i cijeli bošnjački narod.

TVRĐAVSKA DŽAMIJA I MEZARJA

Kako smo već istaknuli, na kamenom tarrhu stoji da je džamija u starom gradu sagrađena 1768. godine. Skromnijih je dimenzija, svega 64 kvadratna metra. Više puta bila je oštećena, ali i renovirana.

Iz lista *Bošnjak* saznajemo da je džamije 1907. godine, neposredno poslije okupacije Bosne od strane Austro-Ugarske, bila u jako zapuštenom stanju.³ Usmena tradicija tvrdi da je uz džamiju u Pećigradu postojao i mekteb (škola). U septembru 1939. godine Pećigrad je dobio novosagrađeni mekteb na čijem otvorenju je bio tadašnji reisul-ulema Fehim-ef. Spaho.⁴

Džamija je stradala tokom Drugog svjetskog rata, a obnovljena je početkom 60-ih godina prošlog stoljeća. Iz *Glasnika* 1961. godine saznajemo da je džamija popravljena, ograđena novom ogradom, te da je podignuta nova munara, pa je džamija, kako stoji u tekstu “sad najljepša u Cazinskoj krajini”. Dalje stoji da je prilikom mevluda za žene za rasvjetu džamije tada prikupljeno 60.000 dinara, što je bio podstrek za druge da se sakupi ostatak sredstava za osvjetljenje džamije.⁵ Posljednja ozbiljnija obnova stare džamije bila je 2000. godine. Unutrašnjost džamije obiluje lijepim drvenim rezbarijama.

I u Pećigradu se mezarja nalaze između naselja i mahala. Što bi rekao rahmetli Zuko Džumhur: “Ovdje mrtvi žive u komšiluku sa živima.” A ima i nišana

3 *Bošnjak*, br. 38, 19. 9.1907, str. 2-3

4 *Glasnik* IVZ, br.11, 1939, str. 421-422.

5 *Glasnik* IVZ, br.10-12, 1961, str. 448.

bez merhuma. Obilazeći stari grad Pećigrad, Mehmed Mujezinović je zabilježio da je u Krajini običaj postavljanja nišana merhumima u njihovom rodnom mjestu, iako su sahranjeni negdje drugo. U tom kontekstu navodi dva nišana ispred džamije u starom gradu Pećigradu. Oba su iz 1308. h. g. (1891). Na jednom nišanu s turbanom, ukrašenom biljnim i geometrijskim ornamentima, stoji sljedeći natpis: “U časnoj Mekki umrli i upokojeni i tamo sahranjeni Hadži Hussein, sin Hasana Hadžića. Godina 1308.” Na drugom nišanu piše: “U časnoj Mekki umrli, upokojeni i tamo sahranjeni Hadži Ali-efendija, za njegovu dušu Fatiha. Godina 1308.”⁶

Kad su u pitanju najmonumentalniji nišani krajiške klesarske škole onda su to zasigurno nišani porodice Kajtezović u blizini Pećigrada. Zbog svoje grandioznosti proglašeni su nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine. Koliko mi je poznato, jedini nišan u BiH veći od nišana Kajtezovića je onaj od Omer-age Bašića, pokraj magistralne ceste Glamoč-Livno.

ULEMA

Relevantni historijski izvori potvrđuju da je Pećigrad sredina koja je u kontinuitetu imala značajnu i obrazovanu ulemu. Jedan od najranije spominjanih bio je Mehmed-ef. Sagrković, rođen u Pećigradu. Završio je cazinsku medresu, a potom visoko obrazovanje stekao u Istanbulu.⁷ Bio je imam Pazardžik-džamije⁸ u Bosanskoj Krupi krajem XIX stoljeća. Godine 1901. iz Bosanske Krupe odlazi u stari dio Bužima, gdje ostaje do 1913. godine, a potom u bužimski džemat Konjodor. Posljednje godine života proveo je u Turskoj, u gradu Erdek, gdje je i preselio.

Češki fotograf Rudolf Bruner Dvorak 1905. godine posjetio je Cazin gdje je sačinio nekoliko fotografija grada, motive sa ulice, cazinskog sajma, ali i cazinske medrese. Na jednoj fotografiji iz cazinske medrese nalazi se tadašnji muderis Sejfullah-ef. Proho⁹ i njegovi učenici.

Elvir Duranović u svom radu “Tragom jedne fotografije” na temelju arhivske građe iz cazinske medrese, koja se čuva u Gazi Husrev-begovoj biblioteci, donosi nam imena svih 44 učenika s te fotografije, među kojima su čak deveterica iz Pećigrada:

6 Mehmed Mujezinović, *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, IRO Veselin Masleša, Sarajevo, 1982. str. 81

7 Mumin Bajrić, “Cazinska medresa”, *Islamska misao*, 7, 1979, str. 24.

8 Današnja Gradska džamija u Bosanskoj Krupi.

9 Sejfullah-ef. Proho (1858–1932.) muderis u cazinskoj medresi 1898–1908.

1. Salkić (Islam) Mehmed, u medresi se školovao od 1897. do 1905. godine. U vrijeme nastanka fotografije imao 22 godine.
2. Sabljaković (Sulejman) Mehmed, rođen je 1885. godine. U medresi se školovao 9 godina, od 1897. do 1906. godine.
3. Mehić (Šerif) Šerif, u medresi se školovao od 1898. do 1905/6. godine. U vrijeme nastanka fotografije imao 19 godina.
4. Beganović (Džafer-ef.) Sulejman, rođen je 1886. godine. Otac Džafer bio je imam u Pećigradu. Školovao se od 1900. do 1909. godine.
5. Mujakić (Sejdo) Mustafa, rođen je 1888. godine. Pohađao medresu u periodu od 1901. do 1909. godine.
6. Sabljaković (Sulejman) Šerif, medresu pohađao od 1901. do 1905. godine. U vrijeme nastanka fotografije imao 13 godina.
7. Kajtezović (Meše) Sulejman, pohađao medresu od 1902. do 1912. godine. U periodu nastanka fotografije imao 14. godina.
8. Toromanović (Mehmeda) Abdurahman, pohađao medresu od 1902. do 1910. godine.
9. Mujagić (Alija) Mustafa, pohađao medresu od 1903. do 1910. godine. U vrijeme nastanka fotografije imao 9 godina.

Svi ovi svršeni kazinske medrese kasnije će biti nosioci vjerskog života u Bosanskoj krajini. A u kriznim vremenima, posebno tokom Drugog svjetskog rata, pokazat će duboku religioznost i visoku moralnu principijelnost te će podržati antifašističku borbu.¹⁰

Iz rukopisne zaostavštine Husein-ef. Alijagića donosimo imena učenika bihačke medrese, a koji su rodom iz Pećigrada, kao i podatak o godini završetka školovanja:

1. Ubejd Mujagić, 1928.
2. Hasan (Juse) Hadžić, 1934.
3. Bećir (Alija) Hadžić, 1934.
4. Sulejman Sarkić, 1934.
5. Muhamed (Sulejman) Kajtezović, 1936.
6. Sulejman (Šerif) Smlatić, 1938.
7. Bećir (Husein) Beganović, 1938.
8. Bećir (Maše) Mujakić, 1938.
9. Mehmed Mujakić, 1940.
10. Sulejman Mujakić, 1940.

¹⁰ Elvir Duranović, "Tragom jedne fotografije", naučni rad, *Anali GHB*, svezak 29, br. 43, 2022, 269–296.

11. Hasan Kovačević, 1940.
12. Selim Ahmetašević, 1941.
13. Abdulah Bećirević, 1941.

Zbog početka Drugog svjetskog rata samo 4 razreda bihačke medrese završili su:

1. Muhamed Beganović, 1941.
2. Hasan Kovačević, 1941.
3. Sulejman (Mehmeda) Mujakić, 1941.
4. Fuad (Smail) Mujakić, 1941.

Prateći dekrete za imame u starim brojevima *Glasnika* te iščitavajući staru periodiku, kao i ostalu islamsku štampu, pronalazimo imena još nekoliko imama koji su rođeni ili službovali u ovom džematu: Sulejman-ef. Kajtezović, Mehmed-ef. Sabljaković, Selim-ef. Škrgić, Smail-ef. Mujakić, Ubejd-ef. Mujačić, Arif-ef. Bajrić, Nevres-ef. Rustemović, Vahid-ef. Ljubijankić.

Tokom obilaska Pećigrada u razgovoru sa ovdašnjim ljudima zabilježio sam jednu njihovu lokalnu izreku: “Ako tražiš majstora idi u Rošiće, a ako tražiš hodžu idi u Mujakiće”. Da izreka ima utemeljenja dokaz je zastupljenost Mujakića na pomenutim listama. A u prilog tome ide i činjenica da je dugogodišnji glavni imam Medžlisa IZ Cazin profesor Said Mujakić također porijeklom iz Pećigrada.

NOVA DŽAMIJA U PEĆIGRADU IMA NAJVIŠU MUNARU U BIH

Upravo na lokaciji starog mekteba, u oktobru 2017. godine položen je kamen temeljac za novu džamiju u Pećigradu. Džamija dimenzija 30 x 16 m, u kojoj može klanjati oko 700 vjernika, završena je i svečano otvorena 30. 7. 2022. godine. Prostor za molitvu je na spratu, dok se u suterenu nalaze abdesthana, gasulhana, musafirhana, višenamjenska sala, te ostali korisni prostori koje traži ovo vrijeme. Sama veličina objekta nove džamije u Pećigradu je impozantna a munara je, kako kaza jedan dječak “otišla nebu pod oblake”. Naime, munara ove džamije visoka je 70 m i zajedno s munarom džamije u Podgredini kod Cazina je najviša u BiH.¹¹ Sreća pa živimo u vremenu kad zbog tehničkih pomagala nije nužno da mujezin uživo uči ezan s munare. Da je ostala nekadašnja praksa,

11 Džamija u Delimeđi na Pešteru kod Tutina ima najviše munare u Evropi. Dvije vitke munare ove džamije visoke su po 77,5 metara. Najviša munara u svijetu doskora je bila munara džamije Hasana II u Kazablanki (Maroko) visoka 210 m. Od februara 2024. najviša munara na svijetu je munara Velike džamije u Alžiru, visoka 265 metara.

ovdje bi mujezin imao veliki problem. Pet puta dnevno uz munaru od 70 metara ne bi bilo nimalo lahko.

Izgradnja džamije koštala je milion i 300 hiljada KM. Pored džematlija i drugih Krajišnika koji su nesebično izdvojili značajna sredstva za ovu džamiju, u njenoj finansijskoj konstrukciji participirao je i Generalni sekretarijat za vakufe iz Kuvajta. Munira Bajramović, majka Esada Bajramovića, koji je za džamiju donirao 25.000 KM, otvorila je džamiju. Isti iznos je donirao i vakif Edin Džananović. Džemat Pećigrad ima oko 800 domaćinstava i jedan je od većih na području MIZ Cazin. Na području Medžlisa IZ Cazin uspješno funkcioniра 47 džemata. Vrijedi spomenuti da je u postratnom periodu na području ovog Medžlisa izgrađeno 30 novih džamija, a vakufska imovina je značajno unaprijeđena.

NAJPOZNATIJE HISTORIJSKE LIČNOSTI

Sva relevantna historijska vrela potvrđuju da je kod Bošnjaka u kriznim vremenima uvijek bilo istaknutih ličnosti koje su predvodile bošnjački narod u borbi protiv nasrtljivog neprijatelja. Svaki pedalj vatana Bosne branio se bespoštedno. Krajina kao najzapadniji i najjstureniji dio, tokom višestoljetne osmanske uprave, posebno je bila na udaru. Iz tog razloga je ovaj dio Bosne iznjedrio i puno istaknutih ličnosti čija je zajednička karakteristika bila upravo ta zadivljujuća odanost zemlji Bosni. Tako je i Pećigrad iznjedrio nekoliko velikih gazija čija su imena duboko urezana u kolektivnu memoriju krajiških Bošnjaka. Pećigrad je zavičaj Hasan-age Beširevića Pečkog, saborca Husein-kapetana Gradaševića, Hadži Hasana Salkića i Ibrahima Medineliје, istaknutih vođa otpora protiv austrougarske okupacije Bosne, ali i poznatog pilota Armije RBiH Samira Beganovića.

Hasan-agu Pečkog (1742–1833) svojevremeno je poznavala cijela Bosna, dobro su ga upamtili u pograničnim mjestima preko Korane, bio je poznat i u Istanbulu, a nije bio anonimus ni u Beču. U Krajini se još uvijek proteže izreka da: “Iz male kuće izlaze veliki ljudi”. Kad se uvaži činjenica da Hasan-aga Pečki nije bio plemićkog porijekla niti iz neke posebno jake feudalne porodice, a da je imao tako veliki utjecaj u ovom dijelu Bosne i Osmanskog carstva, onda se ta narodna izreka potvrđuje. Zapisano je da je bio neobično krupan i visok, vidljivo snažan, te je samom pojavom izazivao respekt i prijatelja i neprijatelja.

Vodeći se islamskim načelima da sloboda, pravda i dostojanstvo pripadaju svakom čovjeku, za te ideale nije prezaо suprotstaviti se bilo kome. Iz tog razloga je desetak hiljada Krajišnika bilo spremno na njegov mig i u vatru i u vodu.

Mirovnim ugovorom između Porte i Austrije (Svištovski mir 1791), Cetingrad,¹² Drežnik i Vaganac su pripali Austriji, a muslimansko stanovništvo se moralo iseliti. On se nije mirio s tim, već je i dalje nastojao kontrolirati to područje. Austrijski ministri su intervenirali i tražili od Porte da se ti krajevi vrate, a krivci sankcioniraju. Tako Hasan-aga postaje problem i za Portu i za Austriju. Ne samo tad, više puta je dolazio u sukob s vezirima i valijom. Bio je kamenčić koji žulja i Austriju i bosanskog namjesnika. Kao vjernik, znao je pred kim se kičma savija, a jasno je znao i protiv koga, čega, i zašto se buni. Osim što je upadao u pogranično austrijsko područje (današnja Hrvatska), prihvatao je i austrijske dezertere, pružao im utočište, a onda zauzvrat tražio od njih da izvršavaju određene zadatke. Podržao je Husein-kapetana Gradaševića i pokret za autonomiju Bosne.

Kako je zapazio Ahmed Aličić, Hasan-aga Pečki nije bio nikakav nasilnik i zulumčar, kako ga prikazuju neki srpski i hrvatski historičari. Bio je jedan od najuglednijih i najutjecajnijih bošnjačkih prvaka na Krajini. On je bio oličenje Bošnjaka Krajišnika koji je “sve mjerio interesom Bosne i Bošnjaka”, a ne voljom vezira, valije ili sultana ako bi poduzimali nešto protiv interesa njegove zemlje i naroda.¹³

Možda bi taj kantar trebali primijeniti i naši današnji prvaci u BiH kad su u pitanju unutrašnje ali i strateške politike sa međunarodnim faktorima.

Nekadašnja “komešanja” u Krajini i u pograničnim mjestima prema Austriji, te kršenje tadašnjih ugovora između Porte i Austrije, te druge njegove aktivnosti, nama danas mogu biti nerazumljive, ali je činjenica da je zahvaljujući njegovom ofanzivnom ili kako neki zapisaše “odmetničkom” djelovanju u ta vučija vremena, ovaj kraj dočekao Berlinski kongres u sastavu Bosne.

Sve dosad zapisano o ovom istaknutom Krajišniku potvrđuje da je više privlačio pažnju književnika, pjesnika i slikara nego historičara. Tako nailazimo na pretek anegdota, predaja, pjesama, pa i slika, ove izuzetno karizmatične ličnosti.

U nastavku pjesma o Hasan-agi Pečkom od Krupljanina Huseina Šehića Ahmedovog, koju je napisao 1934. godine.

12 Jaku dirljivu anegdotu iz vremena kad je Bosna osakaćena gubitkom Korduna sa Cetingradom zapisao je Murat Šuvalić u priči: “Šturlički dizdar”, *Islamski svijet*, 24. januar 1933, br. 22, str.14.

13 Ahmed S. Aličić, *Pokret za autonomiju Bosne od 1831. do 1832. godine*, Sarajevo, 1996, str.314.

Šume zlatna žita niz dolove tihe,
Hrastove šume mirišu svježinom.
Po briježju divnom drumovi se nižu.
I nestaju tamo za stećom planinom.
Serhat bajni šuti, niz drum četa ide.
A pred četom junak, stasit kao hrast stari.
Vilen mu je konjic, dolama mu zlatna.
A za pasom reže puška i handžari.
Poznaju ga gora i dolovi ravni,
U palanci svakoj o njemu se zbori,
I padišah moćni u Stambolu šuti,
Kad kuburom ljutom na Krajini zbori.
O veziru tamo u Travniku ravnu,
Nije htio čuti sa Krajine aga,
Šapatom su svuda zborili Krajinom:
Eto drumom ide gordi Hasan-aga!

Nakon poziva Husein-kapetana da mu se pridruži, iako u dubokoj životnoj dobi, prihvata poziv i sa 20.000 Krajišnika se stavlja na raspolaganje. Znao je da će sukob sa osmanskom vlašću biti težak, ali vođen sviješću o važnosti vlastite zemlje, pristao je. Krajnji epilog je poznat. Nesloga Bošnjaka je proizvela poraz bosanske vojske, a glavni vinovnici, među kojima i Hasan-aga, uhapšeni su te uz pratnju osmanskih askera otpremljeni u Istanbul. Iz Istanbula se više nije vratio. Iza njega je ostao barjak koji se danas nalazi u Prijedorskom muzeju. Na muhuru (pečatu) koji je koristio bile su riječi: “Ko u sudbinu vjeruje, siguran je od brige. Rob Hasan”. Hamdija Kreševljaković u svom radu “Cazin i okolina” navodi da je Hasan-aga imao četiri sina: Omera, Dauta, Hasana i Huseina. Po njegovom mišljenju, direktni Hasan-agini potomci su današnji Omeragići, koji žive u Vidovskoj kod Pećigrada.¹⁴

Trebalo bi istražiti da li se radi o istom Omer-agi, godine 1850. historija je zabilježila Omer-agu Pećkog¹⁵ (Hasanagića) koji je bio predvodnik bune zajedno sa Aganom Rizvićem, Hasanom-dizdarom Vrnogračkim, Alijom Kedićem i dr. koji su se suprotstavili Omer-paši Latasu, ubici bošnjačko-muslimanskog plemstva.

14 Hamdija Kreševljaković, “Cazin i okolina”, Narodna uzdanica, 1. januar 1935. str. 106.

15 *Narodne novine* (Ljudevit Gaj), br. 64, 18. 3. 1850. Zagreb, str. 172.

HADŽI HASAN SALKIĆ

Rođen je u selu Krakači pokraj Pećigrada oko 1828. godine. Bavio se poljoprivredom. Poput Hasan-age i Salkić je bio izrazito visok i krupan, velikih crnih očiju, crven u licu, žute brade i brkova. Nakon što je Hadži Ahmed-aga Pozderac, kao najuglednija ličnost u nahiji Cazin, odbio da se suprotstavi okupaciji, narod za vojskovođu izabra Hadži Hasana. Iako su se dugo vremena borili i Austrougarima nanijeli velike gubitke, Krajišnici su na kraju poraženi. Kako se u narodu održala priča, Salkić je od novih vlasti pozvan u Cazin da se preda uz garanciju da mu neće ništa nažao učiniti. Tipično krajiški pokazao je hrabrost, ali ne i mudrost. "Neću se predati, ali ću ići da vidim šta hoće." Lijepo se obukao, zamotao čalmu, pripasao ćordu i otišao u Cazin.

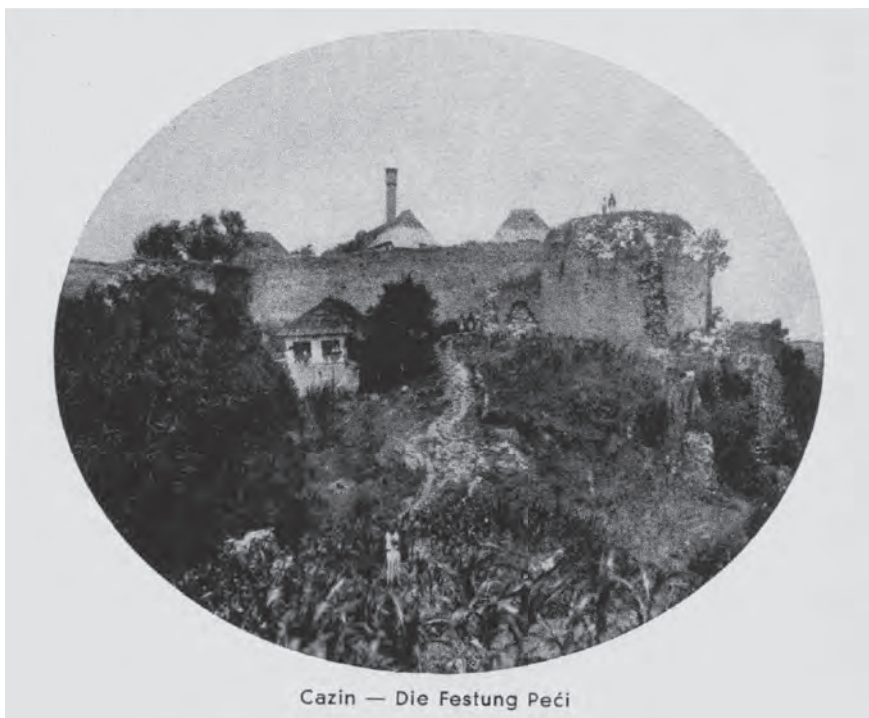
U gradu su od njega tražili da se pokori, preda i prizna novu vlast. Nakon što to nije prihvatio, uhvatiše ga, svezaše i odvedoše u Bihać. Zajedno s njim u bihaćku kulu su otpremili i njegova sina Hadži Hajdara. S obzirom na to da je Hadži Hasan svu krivnju prihvatio na sebe, sina mu pustiše, a njega osudiše na smrt. Na stratištu su mu svezali oči kao i svim ostalim osuđennicima koje je čekala ista sudbina. U narodnoj predaji je ostalo da je rastrgao poveze s očiju i košulju na prsima, te povikao: "Pucajte, ovo nije kukavica da se krije od smrti."

Pored sina Hajdara iza Hasana su ostali sinovi: Osman, Muho i Sulejman. Sin Alija je poginuo pri navali austrougara na Banjaluku.

Ibrahim Medinelija je savremenik Hadži Hasana Salkića. Rođen je i odrastao u Pećigradu. Pretpostavlja se da se školovao u Medini, jer je nosio nadimak Medinelija. Također je bio pozvan na predaju i da prizna novu vlast. Za razliku od Salkića, zajedno sa Hadži Salihom Mušićem iz Bihaća sklonio se kod prijatelja Mehe i Ibri Pehlića u susjednom Vrnograču, a potom sa Hasan-begom Čekom iz Sanskog Mosta prebacio se i sakrio u Bosanskom Petrovcu. Nakon Petrovca se prebaciše u Pljevlje. Hasan-beg Čeko je dočekaio amnestiju i vratio se u rodni Sanski Most, dok Medinelija i Mušić ostaviše kosti u tuđini.

Samir (Ismet) Beganović, pilot Armije RBiH, rođen je u Pećigradu 2. oktobra 1967. godine. Završio je Vazduhoplovnu gimnaziju u Mostaru, a kasnije i vojnu akademiju. Početkom rata u BiH dolazi iz Zadra gdje je službovao u JNA i stavlja se na raspolaganje Armiji RBiH. Zajedno s ostalim Krajišnicima pilotima u Bihaću u maju 1992. godine formira Vazduhoplovnu grupu.

Do augusta 1994, napravio je preko 100 letova prevozeći sa zapada, preko okupiranog dijela Hrvatske, u bihaćki okrug hranu, lijekove i sanitetski materijal, a u suprotnom smjeru bolesne i ranjene na liječenje. Time je s kolegom Edvinom Iftićem pobijao blokadu tada opkoljene Cazinske krajine.

Pećigrad: arhivska fotografija

Stradao je, najvjerojatnije, 1. augusta 1994. godine, kada je ukrajinski avion AN 26, u kojem je bio kao kopilot, oboren u predjelu Plitvičkih jezera u Republici Hrvatskoj od strane oružanih jedinica pobunjenih Srba iz tzv. SAO Krajine.

Iako posmrtni ostaci do danas nisu pronađeni, podignut mu je nišan u rodnom Pećigradu.

Odlukom Općinskog vijeća u Cazinu, glavna ulica u ovom gradu nosi njegovo ime.

PEĆIGRAD U PJESMI I NA SLICI

Dio kulture naroda sa ovog područja je i sviranje tamburicom s dvije žice. To je posebno bilo izraženo u vrijeme osmanske vlasti, kad se pjevanje uz tamburicu moglo čuti na kulama i odžacima begova, aga i imućnijih ljudi. Uz dvožičnu tamburicu izvodile su se uglavnom bošnjačke epske pjesme. Tematika ovih pjesama je junaštvo i viteštvo poznatih krajiških junaka koji su “žvakali

Evald Arndt: Motiv iz cazinskog kotara

krvave zalogaje” i “krvavim se rukama umivali”, jer su stalno bili u borbi braneći ovaj dio Bosne od nasrtljivog neprijatelja. Uz tamburu i pjesmu se narod okupljao i tokom mjeseca ramazana. U listu *Narodna uzdanica* iz januara 1942. godine zabilježeno je nekoliko pjesama s područja Pećigrada koje tematiziraju i ostale teme, poput ljubavi i dr. životnih prilika. Prema kazivanju Zlate Sabljaković zabilježene su pjesme: *Na livadi dvoje se ljubili* i *Otišla se stina sa Budima*. A prema kazivanju Fate Beganović, zabilježena je pjesma: *Cviće plive sirota Hajrija*. Pjesme

su zabilježili Mejra i Sulejman Smlatić iz Pećigrada.¹⁶

Prve umjetničke impresije iz ovog kraja na papir su prenijeli braća Ewald i Leo Arndt, koji su živjeli i radili u Sarajevu početkom XX stoljeća gdje su, između ostalog, bili i ilustratori u listu *NADA*¹⁷ u kojem su objavljivali motive iz Krajine.

Zanimljive motive iz okoline Pećigrada i susjednih cazinskih sela ostavio nam je i hrvatski slikar, ilustrator i karikaturist Andrija Maurović (1901–1981). Crteži su nastali tokom Drugog svjetskog rata, koje je autor radio u partizanima, na fronti, gdje gleda bitke u koje kao pacifist nije išao s puškom, nego s crtaćim blokom. Jako impresivni crteži su nastali krajem 1944. godine za vrijeme partizanske ofanzive, kada jedinice 8. divizije kreću prema Cazinu. Maurović će kasnije izjaviti: “Prije rata nisam ni čuo za Cazin, a sad samo što nisam u njemu zaglavio, bilo je krvi do koljena, mrtvih na sve strane, sve se sivilo od njemačkih uniformi, bilo na ubijenima bilo na zarobljenicima.”

¹⁶ *Narodna uzdanica*, 1. 1.1942. str. 215. i 216.

¹⁷ *NADA*, časopis za pouku, zabavu i umjetnost, izlazio od 1895. do 1903. godine. Pokrenuo ga Kosta Herman, a iza njega je stajala Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu. Izlazio dva puta mjesečno.

Maurović je svojevremeno izjavio: “Put nije bio nimalo lagan zbog dugotrajnoga pješaćenja po kiši, snijegu i blatu. Kako bi se ljudi odmorili i oporavili od zahtjevnoga puta, zaustavljali su se u mnogim selima: Pećigrad, Vrnograč, Slatina, Skokovi i dr. Prilikom takvih napornih kretanja i zaustavljanja nastali su crteži kolona ljudi, brzih i užurbanih kretanja, te crteži konjanika. Tehnika crtanja ovakvih prizora bila je kombinacija tuša, pera, olovke i tinte na tada dostupnom poprilično lošem mekanom papiru.”

ZAKLJUČAK

Nekad gusto naseljen i živopisan kraj, danas je poprilično opustošen zbog iseljavanja na Zapad. Iako su velike i moderno građene, većina kuća u Pećigradu danas je prazna.

U periodu Titove Jugoslavije, radno sposobni iz ovog mjesta su uglavnom radili u Cazinu i Velikoj Kladuši. Nešto lokalnog stanovništva je zapošljavala čuvena Pećigradska pekara koja je nekad proizvodila 17.000 komada kruha dnevno. Iz ove pekare kruhom su se snabdijevale sva okolna pogranična mjesta u Hrvatskoj. Bilo je to u vrijeme kada je Pećka dolina, od ranog jutra, mirisala na svježe pečen kruh. Neki su radili u obližnjoj Donjoj Lučkoj, gdje je bila Agrokomerc farma pilića. Zanimljivo je da je Crvena zastava jedan period imala skladište u Cazinu, a jedan period je bilo izmješteno u sâm Pećigrad. Oni koji su čitali kolumne Miljenka Jergovića mogli su primjetiti njegovu priču kako mu je majka iz Sarajeva zajedno sa ujakom dolazila u Pećigrad da preuzme novog Fiću. Jergoviću ni danas nije jasno, zašto baš u Pećigrad!?

Unazad deset godina kroz svoje radove ukazujem da je bogato kulturno-historijsko naslijeđe u Krajini neiskorišten turistički potencijal i da ga treba staviti u funkciju razvoja. Turizam nije primarna privredna grana u našoj državi, ali jeste brzo rastuća grana i treba ga razvijati. Vrijeme je da se aktiviraju svi interni ekonomski potencijali, a naša prirodna i kulturno-historijska baština su

Andrija Maurović: Krajišnik kočijaš prevozi partizane, Slatina kod Cazina, 1944.

Andrija Maurović: Partizani konjanici iz štaba 8. divizije u zapadnoj Bosni 1944.

ogroman potencijal. Statistički podaci o broju posjeta u posljednjih nekoliko godina potvrđuju ispravnost mojih stavova. Broj posjeta najzapadnijem bosansko-hercegovačkom kantonu raste iz godine u godinu. Krajina je zelena regija (Green Destination) sa čistim rijekama i okolišem te jedinstvenom kulturnom baštinom. Od 250 starih gradova u našoj državi, na području Unsko-sanskog kantona nalazi se jedna petina. Aktivnosti isticanja važnosti i vrijednosti naše baštine treba pojačati, kao i aktivnosti na njenoj revitalizaciji i obnovi. Paralelno s tim je potrebno i educirati lokalno stanovništvo o značaju naše baštine kad je u pitanju očuvanje našeg identiteta i o baštini kao razvojnom resursu. Stari grad Pećigrad je jedan u nizu aduta koji treba obogatiti turističku ponudu grada Cazina i Unsko-sanskog kantona. Kesten i manifestacija “Kestenijada”, kao posebnost ovog kraja, također je potencijal koji treba pomoći u kreiranju i oblikovanju konkurentnog turističkog sadržaja.

Govoreći o odnosu spomenika kulture i urbanizma, Džemal Čelić prijateljni direktor Zavoda za zaštitu kulturno-historijskih spomenika u BiH, rekao je: “Svaki čovjek nosi u svojoj fizionomiji, u svom karakteru, nešto specifično, karakteristično za njega, nešto za što je asocijativno vezan i što on prenosi i na

svoj rad. Isto važi i za grupu, narod, za nešto kolektivno proizvedeno, kao i za historijsko djelo čitave jedne nacije”.¹⁸ U tom kontekstu je upozorio na nove urbanističke forme i okvire koji se grade na štetu jedinstvenih kulturno-historijskih cjelina. Na tom tragu bi svaka lokalna zajednica trebala razmisliti i poduzeti što je do nje da se zadrže autentični arhitektonski stilovi gradnje barem u užim jezgama ili neposredno pored kulturno-historijskih spomenika. Nije rješenje da, navodno u ime progressa i modernosti, uništavamo materijalne tragove našeg višestoljetnog postojanja i autentične kulture. Konkretno, moderne kuće zapadnjačkog arhitektonskog stila izgrađene unutar ili neposredno pored starih gradova inkompatibilne su i ne uklapaju se u ambijentalnu cjelinu. Bilo bi poželjno kad bi svijest lokalnog stanovništva u Pećigradu, ali i u ostalim krajiškim mjestima, bila na toj razini pa da se kuće pored starih gradova grade u autentičnom bosanskom stilu. Siguran sam da bi time pored očuvanja naše kulturne posebnosti doprinijeli i povećanju turističke atraktivnosti kako naše spomeničke baštine tako i lokalne zajednice u kojoj se spomenik nalazi.

IZVORI:

Aličić, Ahmed S., *Pokret za autonomiju Bosne od 1831. do 1832. godine*, Sarajevo, 1996.

Bajrić, Mumin, “Cazinska medresa”, *Islamska misao*, broj 7, Sarajevo, 1979.

Bošnjak, br. 38. Sarajevo, 1907.

Čelić, Džemal, “Spomenici kulture i urbanizam”, *Naše starine*, Godišnjak Zemaljskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirodnih rijetkosti R. BiH, Sarajevo, 1954.

Duranović, Elvir, “Tragom jedne fotografije”, naučni rad, *Anali GHB*, Svezak 29, br. 43, Sarajevo, 2022.

Glasnik IVZ, broj 11, Sarajevo, 1939.

Glasnik VIS-a, broj 3-4, Sarajevo, 1955.

Islamski svijet, Sarajevo, 24. 1. 1933.

Islamski svijet, Sarajevo, 22. 3. 1935.

Kreševljaković, Hamdija, *Cazin i okolina*, Narodna uzdanica, Sarajevo, 1. 1. 1935.

Kreševljaković, Hamdija, *Prijekli sud u BiH 1878*, Narodna uzdanica, Sarajevo, 1. 1. 1938.

Kreševljaković, Hamdija Kreševljaković: “Stari bosanski gradovi”, *Naše starine I*, Sarajevo, 1953.

Muratović, Andrija, “Stari mačak u NOB-i”, Muzej revolucije naroda Hrvatske, Zagreb, 1986.

18 Džemal Čelić, “Spomenici kulture i urbanizam”, *Naše starine*, Godišnjak Zemaljskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirodnih rijetkosti R. BiH, Sarajevo, 1954, str. 23.

Mujezinović, Mehmed, *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, IRO Veselin Masleša, Sarajevo, 1982.

NADA, br. 14, Sarajevo, 15. 7. 1903.

NADA, br. 14, Sarajevo, 15. 7. 1903.

Narodne novine, Zagreb, 18. 3. 1850.

Narodna uzdanica, Sarajevo, 1. 1. 1942.

Palavestra, Vljako, *Historijska usmena predanja iz Bosne i Hercegovine*, Buybook, Sarajevo, 2004.

Redžić, Husref, *Srednjovjekovni gradovi u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2009.

Fotografije:

Das Vrbaser Banat, Bosnien, Jugoslovenska tiskarna, Ljubljana, 1932.

أسمير تسرنكينش

Asmir Crnkčić

بلدة بجيغراد عند مدينة تسازين

Pećigrad near Cazin

ملخص: إن بلاد ترازينسكا كراينا - وهي الأراضي الحدودية الواقعة في غرب البوسنة والهرسك - أو الكانتون الأونسكوسانسكي، كما تسمى اليوم بالتسمية الرسمية، منطقة من مناطق البوسنة والهرسك التي يعيش فيها البشانقة المسلمون كقوم أغلبي. استطاع أهل كراينا إلى حد بعيد أن يحفظوا تراثهم، من المدن القديمة والمساجد والمقابر، ففي هذه المنطقة يقع خمس من جملة المدن القديمة والقلاع الموجودة في البوسنة والهرسك. في هذه المقالة يقدم المؤلف بلدة بجيغراد - ترازين بما فيها من التراث والشخصيات المشهورة والوقائع ويعطي لمحة قصيرة إلى إمكانية الانتفاع من تراثها الثقافي في تطويرها المستقبلي.

Summary: Cazin Krajina or Una-Sana Canton, as it is officially called today, is an area of Bosnia-Herzegovina where Bosniaks-Muslims have been living as the majority people for centuries. Kraišniks have preserved their heritage, their old towns, mosques and cemeteries. One fifth of Bosnia-Herzegovina's old towns and forts are located in this area. In this paper, the author presents Pećigrad near Cazin, its heritage, notable personalities and important events, and gives a brief overview of the usability of its cultural heritage in future development.

Proglas grofice Adelaide

RIJAD GANIBEGOVIĆ

rijadg@gmail.com
direktor JU Gimnazija Obala

Sažetak: Sicilija, najveće sredozemno ostrvo, poznata je po bogatoj historiji i prirodnoj ljepoti. Grofica Adelaide del Vasto je značajna figura u historiji ovog čarobnog ostrva. Bila je treća supruga Rogera I d'Altavilla i majka Rogera II.

Adelaide je autorica najstarijeg pisanog dokumenta na papiru u Evropi. Radi se o dvojezičnom proglasu iz 1109. godine, napisanom na grčkom i arapskom jeziku. Ovaj proglas naređuje zaštitu manastira San Filippo di Demenna u Castrogiovanniju (današnja Enna). Dokument, sačuvan u Državnom arhivu u Palermu, svjedoči o čvrstim vezama Sicilije s arapskim svijetom i potvrđuje da su normanski vladari, osim maternjeg, govorili i arapski jezik. Proglas Adelaide del Vasto je ključni dokaz o kulturnoj raznolikosti i bogatoj historiji Sicilije.

Ključne riječi: Sicilija, Sicilijanski emirat, Normani, Aglabidska dinastija, kultura, višejezičnost

Sicilija, najveće sredozemno ostrvo, poznata je po bogatoj historiji i prirodnoj ljepoti koja i danas privlači pažnju historičara, arheologa, umjetnika, antropologa, putopisaca i brojnih drugih posjetitelja. Od najranijih zapisa o historiji Sicilije, regija je rijetko bila pod potpunom vlašću jednog osvajača, već su je često osvajali u dijelovima i tokom vremena. Kroz stoljeća, vanjske sile su se smjenjivale i preuzimale kontrolu nad ovim čarobnim ostrvom: Antički Grci, Rimljani, Vandali, Ostrogoti, Vizantinci i Arapi koji osnivaju Sicilijanski emirat, Normani i Kruna Aragona i Španije. Nakon dugih i krvavih ratova, Sicilija je doživjela razdoblja dugotrajne nezavisnosti, kako pod Grčkom vlašću tako i kasnije pod nezavisnim Emiratom i Kraljevinskom Sicilijom. Ovom prilikom izdvajam zanimljivosti tokom vladavine Sicilijanskog Emirata i onog koji je uslijedio nakon osvajanja Normana.

Obje vladavine krasi dvojezična i višejezična zajednica kako unutar običnog naroda tako i među njenim vladarima. Evo par činjenica koje bolje kontekstualiziraju ovu višejezičnost.

Trgovina kopnom i morem igrala je ključnu ulogu u oblikovanju odnosa između islama i kršćanske Evrope u srednjem vijeku. Pored brojnih susreta Arapa sa zemljama poput Rusije, Skandinavije, Njemačke i Britanije, koji se razvijaju već od VIII stoljeća, osim arapske vladavine Španije koja obuhvata skoro osam stoljeća (od 711. do 1492.), historijski je bitan period vladavine Aglabidske dinastije na Siciliji, koja osniva Sicilijanski emirat koji traje preko dva stoljeća (od 831. do 1072.). Kraj njene vladavine bilježe normanski napadi koji poprimaju stalni karakter i prerastaju u osvajanje u XI stoljeću. Tu se zasniva dinastija normanskih kraljeva i održava sve do XIII stoljeća, u potpuno islamiziranoj zemlji. Normanska osvajanja jesu dosta promijenila sam karakter ostrva nakon Aglabidske dinastije, ali dosta toga je zadržano u godinama koje će uslijediti. Sljedeći citat uvaženog španskog islamologa i arabiste Miguela Asina Palaciosia u knjizi Muslimanska eshatologija u *Božanstvenoj komediji* jasno oslikava klimu koja tada vlada na ovom ostrvu:

Populacija ostrva tokom tog dugog perioda bila je šarolika mješavina rasa, religija i jezika. U Palermu je dvor kralja Rogera II bio formiran od kršćana i muslimana, dvojezičnih i trojezičnih, koji su leljali između dvije ili tri vjerske konfesije, dobro upućenih u arapsku književnost i grčku nauku. Vitezovi i normanski vojnici, sveštenici i plemići iz Italije i Francuske, muslimanski naučnici i književnici iz Španije, Afrike i Istoka, živjeli su jedni s drugima služeći kralju u organizaciji dvora, koji je u stvarnosti svojih odaja i naziva, bio kopija muslimanskih palača. Kralj se oblačio na istočnjački način, u sjajni ogrtač obrubljen

kufskom kaligrafijom, održavao je harem po Muhammedovom običaju i volio se odmarati pod suncobranom, imitirajući fatimidske balife iz Egipta. Njegov lični kuhar, upravitelj njegove tvornice čilima, privatna straža, službenici, ljekari i astrolozi bili su muslimani. Kralj je govorio i pisao arapski, njegov pečat, ured i monete, kao i cijeli dvorski ceremonijal, bili su imitacija pečata, monete i ceremonijala muslimanskih dvorova. Čak su i kršćanske žene iz Palerma prihvatile odjeću, veo i jezik svojih muslimanskih susjeda. Akademija nauka i književnosti je bila aktivna pod zaštitom kralja, koji bi također uzimao učešća u njenom radu; u njoj su surađivali poznati muslimanski geografi, kao Muhammad al-Idrisi i Abū Salt iz Denije, medicinar, filozof i pjesnik, zajedno sa drugim arapskim, jevrejskim i grčkim književnicima i učenjacima s ovog ostrva.¹

Nasuprot ovom viđenju, za potrebe ovog eseja navest ću još jedan osvrt na Siciliju autora Michele Amaria, koji u svom kapitalnom djelu u tri toma *Historija sicilijanskih muslimana* govori o promjenama koje će uslijediti:

Sa normanskim osvajanjima autentična tradicija muslimanskih vremena nestaje sa Sicilije, zajedno sa učenjacima koji su emigrirali u Afriku, Španiju ili u Egipat. S njima su otišle i knjige, ili su uništene u osvajačkim ratovima XI stoljeća, u pobunama kršćana u XII stoljeću i u očajničkim pobunama muslimana s početka XIII stoljeća, čak i onda kada Sicilija nije, još u tim vremenima, napravila skandalozni autodafé arapskih rukopisa, kao što je onaj kardinala Ximenesa, koji je na trgu u Granadi javno spalio osamdeset hiljada knjiga, dok je Kolumbo otkrivao Ameriku. Činjenica jeste da je od polovine XIII do polovine XIV stoljeća, kao što o tome imamo dokaza, na Siciliji ostalo nekoliko notara koji su razumjeli djela napisana na arapskom i pokoji Jevrej koji je prevodio djela arapskih ljekara, no to poznavanje jezika nije bilo dovoljno da prenese historijska sjećanja, već samo da rasprostrani neke greške o Arapima ili greške prevodilaca. Takvo je moje mišljenje dok čitam latinske hronike o Siciliji tih vremena, da su nakon slučajeva dobrog Meneleja, kralja Italije i Sicilije, Grci koje je poslao carigradski car Heraklije zauzeli Trinakriju; dali joj ime Sicilija, od dva grčka glasa, od kojih jedan zvuči kao smokva, a drugi kao maslina; a potom se Heraklijev poručnik Đorđe Maniak pobunio te ga je bizantijski dvor dao pogubiti, a njegov sin iz osвете daje ostrvo Saracenicima iz Tunisa 198. godine po Hidžri, odnosno 827. po Kristu. Bile su to činjenice punih dvadeset stoljeća sažetih u životu jednog čovjeka. Ova lažna etimologija smokve i masline, nepoznata Grcima i Latinima, nalazi se upravo

1 Palacios, Asín Miguel. *La Escatología Musulmana En La Divina Comedia Seguida de La Historia y Crítica de Una Polémica*. Hiperión, 1984.

u spisima Ali ibn Kata'e i Ibn Rešika, koji su živjeli na Siciliji u XI stoljeću...²

ADELAIDE DEL VASTO

Ovom prilikom izdvajamo jednu zanimljivost pod vladavinom Adelaide (*Adelasia, Azalaiis*) del Vasto. Grofica od Sicilije, poznata i kao Adelaide Palermitanska i kraljica Jerusalema, bila je kćerka Manfreda Alerama, markiza Monferrata. Iako nema sačuvane slike, Goffredo Malaterra opisuje je kao ženu izuzetne volje i privlačnosti.

Naime, Adelaide je najvjerojatnije autorica najstarijeg pisanog dokumenta na papiru u cijeloj Evropi, pismo je dvojezično, napisano na grčkom i arapskom.

Bila je treća supruga Rodžera I d'Altavilla, velikog grofa Sicilije i Kalabrije, majka Rodžera II. Odrasla je u teškim uvjetima, napustivši rodne krajeve nakon što je Bonifazio preuzeo vlast nad Monferratom, nakon čega svoju sreću pronalazi na Siciliji.

Njena udaja za Rodžera bila je politički potez koji je osigurao vezu između lombaruskog plemstva i princa. Rodžer je tada već imao, kako neki kažu, desetoro djece, ali ga je ona uspjela uvjeriti da će zaruke njezine djece s njegovom čeljadi osigurati jače porodične veze.

Nakon Rodžerove smrti, 1101. godine, Adelaide postaje regentica sina Rodžera II, pokazujući hrabrost i sposobnost u vođenju države u burnim vremenima. Nastavlja Rodžerovu politiku u očuvanju raznolikosti i mira na Siciliji, gradeći nacionalni identitet koji je uključivao različite kulture i narode, te poštovanje različitih običaja i kultura unutar multietničkog nacionalnog okvira. Njezina sposobnost u vođenju države ogledala se u integraciji Latina, Franaka, Grka i Arapa u sve pore društva, dajući im osjećaj pripadnosti istoj domovini, a to je bilo važno čak i za vođu kakav je bio Rodžer.

² Amari, Michele. *Storia Dei Musulmani Di Sicilia*: Vol 1-3. 1854.

No, ono po čemu će ostati upamćena jeste jedan proglas. Naime, Adelaide je najvjerovatnije autorica najstarijeg pisanog dokumenta na papiru u cijeloj Evropi, pismo je dvojezično, napisano na grčkom i arapskom. Koristila je papir jer se nije radilo o svečanom dokumentu, za koji se još uvijek koristio pergament. Restauracije su pokazale da je papir arapskog porijekla: mikroskopskom analizom vidljivo je da je smjesa sačinjena od celuloze lana u malo obrađenim i fragmentarnim vlaknima.

Proglas grofice Adelaide, u martu 1109. godine, dobija posebno priznanje kao najstariji pisani javni dokument na papiru sačuvan iz Evropskog arhiva. Iako je značajan, nije usamljen. Kasniji normanski dokumenti spominju još nekoliko pisanih akata koji datiraju između 1090. i 1110. godine, no, ti dokumenti su za uvijek izgubljeni. Unatoč lošoj kvaliteti, papir je postao uobičajen u kršćanskoj Evropi, pa čak i kancelarija Fridrika I počinje koristiti papir za proglose i zapise.³

Pretpostavlja se da je multikulturalna normanska Sicilija imala ključnu ulogu u širenju papira iz islamskog svijeta u kršćansku Evropu. Međutim, najnovije istraživanje Proglasa grofice Adelaide, provedeno projektom *Documenting Multiculturalism*,⁴ dovodi u pitanje ovu priču i razvija potpuno suprotnu teoriju o ulozi normanske Sicilije u širenju papira u Evropi. Proglas grofice Adelaide pripada arhivi grčkog samostana San Filippo di Fragalà i čuva se u Državnom arhivu u Palermu.

Ovim dvojezičnim proglasom se naređuje zaštita manastira San Filippo di Demenna u Castrogiovanniju (današnja Enna).

Prijevod na bosanski jezik izvršen je s italijanske verzije, koju objavljuje *Khalili Research Centre*. Vidljivo je da je gornji dio dokumenta na grčkom, a donji na arapskom jeziku.

TEKST NA GRČKOM:

Adelaida, grofica Kalabrije i Sicilije. / Naređujemo svim moćnim vikontima i svim ka'idima⁵ / u našoj sadašnjoj i budućoj službi, na našem posjedu u Castrogiovanniju, kojima će ovaj dokument biti predstavljen / [... dva i po retka nedostaju ...] niko da ih ne uznemirava / [... pola retka nedostaje ...] da ostanu,

3 "Il Mandato Di Adelaide" - *Carta Contro Pergamena: Il Mandato Bilingue Della Contessa Adelaide Datato 1109*, The Khalili Research Centre, 2023.

4 Suživot, zakoni i multikulturalizam u administrativnim i pravnim dokumentima normansko-švapske Sicilije, c. 1060-1266.

5 Qā'id قَائِد ("vođa – ne treba miješati s imenicom kadija (Arapski: قاضي, romanizirano: *Qāḍī* sa značenjem sudija, op.prev.

Dvojezični proglas Adelaide iz 1109. godine, prije restauracije 1995. godine. Palermo, Državni arhiv, Registar Velike bolnice Palermo, Registar samostana San Filippo di Fragalà i Santa Maria di Maniaci, br. 9. Fotografija: Carlo Alberto Garufi (1868-1948).

Dvojezični proglas Adelaide iz 1109. godine, nakon restauracije 1995. godine.

već da im pruže podršku / [... tri retka nedostaje ...] / zapečaćeno ovlašćenje, i zapečaćeno s mojim uobičajenim voskom u mjesecu martu, u drugom proglašenju, dok sam bila u Messini. ✠ /

TEKST NA ARAPSKOM:

U ime Boga, Milostivog, Samilosnog. / Ovo je ovlašćenje velike dame, vladarice Sicilije i Kalabrije, braniteljice kršćanstva. / Naša naredba se izdaje svima koji čitaju, ili onima kojima će biti pročitan ovaj naš dokument, među guvernerima i ka'fidima koji su u našoj službi, i onima koji su s našom vlašću ovlašćeni, / danas i ubuduće u Castrogiovanniju do željenog vremena [u vezi s monasima] koji borave u samostanu San Filippo, koji se nalazi u Demenni, u dolini San Marco / [... nedostaje pola retka ...] njima, i budu njima vjerni, i daju im, i štite ih / [... nedostaje jedan redak ...]. / Naša naredba je izdana šestog marta [... nedostaje sredina retka ...] naš poznati pečat od voska [... nedostaje kraj retka]. /

Potpis na grčkom – Grofica Adalaida

ITALIJANSKA VERZIJA

[Greco] Adelaide, contessa di Calabria e Sicilia. / Ordiniamo a tutti i potenti visconti e a tutti i càidi / al nostro servizio, presenti e futuri, sulle nostre terre a Castogiovanni, a cui questo documento sarà presentato / [...due righe e mezzo mancanti...] da nessuno importunati / [... mezza riga mancante...] di rimanere, ma piuttosto di dar loro sostegno / [...tre righe mancanti...] / mandato sigillato, e sigillato con il mio solito sigillo cereo nel mese di marzo della seconda indizione, quando mi trovavo in Messina. /

[Arabo] Nel nome di Dio, il Clemente, il Misericordioso. / Questo è un mandato da parte della gran dama, la sovrana di Sicilia e Calabria, difenditrice della Fede Cristiana Adelaide. / Il nostro ordine è dato a tutti coloro che leggono, o a cui sarà letto, questo nostro documento, tra i governatori e i càidi al nostro servizio, e tra coloro che sono investiti per nostra autorità, / oggi e in futuro in Castrogiovanni fino a quando sarà desiderato [in riguardo ai monaci] che risiedono nel monastero di San Filippo, che è in Demenna, nella valle di San Marco / [...mezza riga mancante...] loro / e di essere loro leali, e di dare loro, e proteggerli / [...una riga mancante...]. / Il nostro mandato fu promulgato il sesto giorno di marzo [...] il nostro ben noto sigillo cereo [...]. /

Firma greca – Contessa Adalaid

Ovaj iznimno važan dokument za historiju Sicilije i Evrope svjedoči o čvrstim vezama ostrva sa arapskim svijetom, s jedne, i ostatkom evropskog kontinenta,

s druge strane. Ovaj mali dokument potvrđuje bogatu historiju i naglašava kulturnu raznolikost Sicilije, a dio na arapskom jeziku potvrđuje činjenicu da su normanski vladari godinama nakon muslimanske vladavine na Siciliji, osim maternjeg, govorili i arapskim jezikom. Nakon pada Sicilijanskog emirata, Sicilija je postala središte fascinantnog kulturnog spoja, gdje su islamske i kršćanske tradicije tkale svoje niti i vječno oblikovale sicilijansku kulturu, jezik i arhitekturu.

رياد غانيبغيفيتش

بيان الكونتيسة آديلائدة

ملخص: صقلية أكبر جزيرة في البحر الأبيض المتوسط وهي معروفة بتاريخها الغني وجمالها الطبيعي. الكونتيسة آديلائدة دل واستو شخصية هامة في تاريخ هذه الجزيرة الساحرة وهي الزوجة الثالثة لروجر الأول دي آلتاويلا ووالدة لروجر الثاني. وكانت الكونتيسة آديلائدة مؤلفة لأقدم وثيقة مكتوبة على الورق في أوروبا وهي بيان مكتوب بلغتين - اليونانية والعربية. والوثيقة عبارة عن أمر بحماية الدير سان فيليبو دي ديمينا في كاستروجوفاني (بلدة أنى اليوم). هذه الوثيقة، والتي تحفظ في الأرشيف الأهلي باليرمو، تشهد بالعلاقات الوطيدة القائمة بين صقلية والعالم العربي وتؤكد بأن الملوك النورمانيون كانوا يتكلمون بالعربية إلى جانب لغتهم الأم. إن بيان الكونتيسة آديلائدة دل واستو دليل رئيسي على التنوع الثقافي والتاريخ الغني لصقلية.

Rijad Ganibegović

Proclamation of Countess Adelaide

Summary: Sicily, the largest Mediterranean island, is known for its rich history and natural beauty.

Countess Adelaide del Vasto is an important figure in the history of this magical island. She was the third wife of Roger I d'Altaville and the mother of Roger II.

Adelaide is the author of the oldest written document on paper in Europe. It is a bilingual proclamation from 1109, written in Greek and Arabic. This proclamation orders the protection of the monastery of San Filippo di Demenna in Castrogiovanni (today's Enna). The document, preserved in the State Archives in Palermo, testifies to Sicily's strong ties with the Arab world and confirms that the Norman rulers, in addition to their mother tongue, also spoke Arabic. The Proclamation of Adelaide del Vasto is a key testament to the cultural diversity and rich history of Sicily.

Sofisticirani satovi iz rane muslimanske civilizacije koji su prkosili srednjem vijeku

MAKSUDA MURATOVIĆ

maxymuratovic@hotmail.com
mr.sci fizike, ju gimnazija živinice

Sadržaj: Ovaj rad temelji se na detaljnom istraživanju sofisticiranih satova razvijenih u ranoj muslimanskoj civilizaciji. Posebna pažnja posvećena je ključnim ličnostima koje su doprinijele razvoju ove tehnologije, među kojima se ističu: Al-Haytham, Al-Jazari, Al-Muradi i Taqi al-Din. Al-Haytham, poznat i kao Alhazen, bio je značajan znanstvenik i inovator čije je djelo obuhvatilo područja optike, matematike i astronomije. Njegov doprinos razvoju vodenih satova ima ključnu ulogu u našem razumijevanju ranog mjeriteljskog inženjeringa. Al-Jazari, inženjer iz 12. stoljeća, poznat je po svom remek-djelu "Sat dvorac" (Castle Clock). Ovaj sofisticirani mehanički sat, osmišljen za prikazivanje različitih aspekata vremena, predstavlja jedinstveno tehničko dostignuće toga doba. Al-Muradi je doprinio razvoju solarnih satova. Njegova inovacija uključivala je korištenje sunčevih zraka za precizno mjerenje vremena, što je bio korak prema modernim konceptima satova. Taqi al-Din, osmanski znanstvenik iz 16. stoljeća, konstruisao je astronomski sat koji kombinuje vremenske funkcije s astronomskim pokazateljima. Njegovo djelo ukazuje na nastavak napretka u izradi satova unutar muslimanske civilizacije. Osim istraživanja pojedinačnih inovacija, rad se bavi i širim kontekstom kulturne razmjene i prenosa znanja unutar muslimanskog svijeta. Razvoj sofisticiranih satova nije bio samo tehnički poduhvat, već i kulturni i umjetnički izraz tog doba.

Ključne riječi: Al-Haytham, Al-Jazari, Taqi al-Din, Al-Muradi, Al-Qarawiyyin, Islamska civilizacija, vodeni satovi, srednji vijek.

UVOD

Satovi i računanje vremena bili su jedan od najznačajnijih događaja muslimanske civilizacije. Naučnici, izumitelji i zanatlije napravili su inovativne automate, izvršili detaljnu matematičku analizu, konstruisali složene satove i pokušali ovladati automatskom kontrolom dok su stvarali i proširivali pronalaskе kako bi označili i izmjerili vrijeme. Arapi i nearapi iz muslimanske civilizacije također su napravili bolje i preciznije uređaje za mjerenje vremena, klepsidre ili vodene satove. Najranija referenca na sat nalazi se kod al-Jahiza Kitab-al-Hayawana u drugoj polovini 9. stoljeća.¹ Ovo je, možda, najraniji zapis o satovima u povijesti muslimanske civilizacije. Međutim sam zapis pokazuje da je upotreba satova bila uobičajena praksa u i prije 9. stoljeća – možda čak i izrada satova. Časovnici muslimanske civilizacije su koristili indijsku i grčku tehnologiju. Iako Arhimedova knjiga o vodenim satovima nije sačuvana samo na arapskom jeziku – napredak i kreativnost u gradnji satova postali su oblik umjetnosti poput astrolaba.

AL-HAYTHAMOV VODENI SAT

Abu 'Ali al-Hasan Ibn al-Haytham (965-1039. n. e.) rođen je u Basri, Irak, oko 965. godine. Hisarska naučna karijera počela je u Basri, ali je veći dio nje provjetao u kasnom 10. i početkom 11. stoljeća u Fātimijskom Kairu, osnovanom 972. godine. Poznat i u Evropi pod imenom Alhazen, od trenutka kada su njegova djela prevedena na latinski u 12. stoljeću, potpuno je promijenio savremeno razumijevanje svjetlosti i vida. Tražeći znanje i istinu, Ibn al-Haytham je ispitivao mnoge teme, posebno u fizici i astronomiji, s posebnim naglaskom na optici. Njegovo glavno djelo "Kitab al-Manazir" (Knjiga o optici) utjecalo je na naučnike koji su došli nakon njega u arapskoj i latinskoj tradiciji, od Kamal-al-Dina al-Farisija (umro 1319) do Johanna Keplera (umro 1630). Preminuo je u Kairu oko 1040. godine.

Ibn al-Haytham je najpoznatiji po svojim dostignućima u optici, iako je dao značajan doprinos matematici, astronomiji, medicini i hemiji. Prema Ibn Abi 'Usaybi'i, autoru "Tabaqat al-Atibbā", Ibn Al-Haytham je ostavio oko 200 traktata, uključujući komentare na djela grčkih učenjaka i Galena. Osim fizike i optike, Ibn Al-Haytham je pisao o botanici, medicini, inženjeringu, matematici,

1 *Uvod u povijest nauke*, sveska 11, dio II, Georgea Sartona, kompanija Baltimore, William i Wilkins, 1931, str. 632.

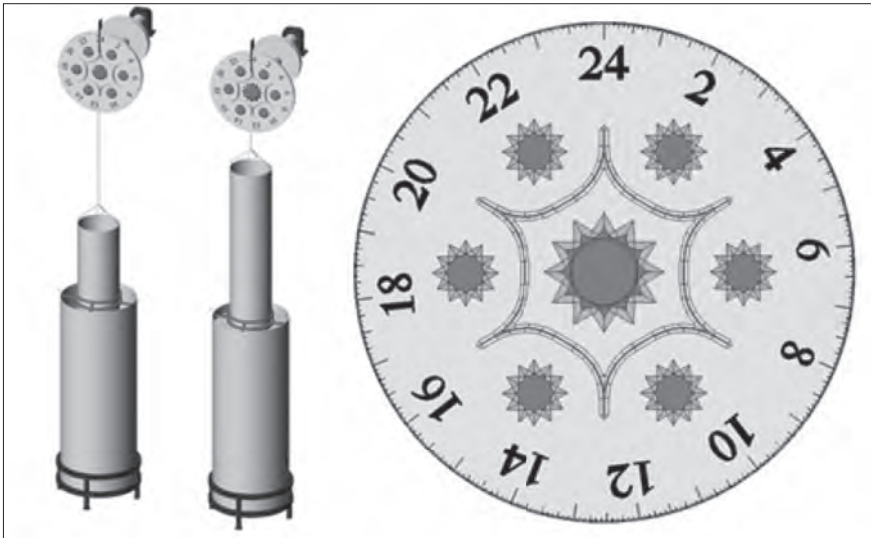
logici i metafizici, ratovanju, etici, pa čak i vjerskim pitanjima. Također je pisao spise o mjesecini, zvjezdanoj svjetlosti i određivanju smjera kible.

Iz listi njegovih djela koje citiraju Ibn abi Usaybi'a i Ibn al-Qifti i na osnovu modernih historiografskih studija, nije poznato da je Ibn al-Haytham napisao druge tekstove u oblasti inženjeringa osim "Maqala fi amal al-Binkam". Zato je ovaj njegov spis od rijetke vrijednosti i vrlo važan. Izradio je vodeni sat, koji je po svom opisu, bio novi izum koji je otkucavao sate i minute, za razliku od svih drugih satova prije njega.

Napravu je testirao metodom pokušaja i pogreške, a služio se i matematikom prilikom izrade. Mehanizam za mjerenje vremena koji je koristio bio je cilindar s malom rupom na dnu kao glavnim pokretačem za određivanje vremena. Kako je cilindar tonuo prema dolje u drugi rezervoar koji je sadržavao dovoljnu količinu vode, nalikovao je dotoku klepsidre (vodenog sata), mjereći vrijeme količinom vode koja je tekla. Ibn Al-Haytham nikada nije objelodanio zašto je odabrao koristiti klepsidru u koju voda utječe, za razliku od Grka, koji su pravili klepsidre po principu isticanja vode. U geografskom smislu, možda je bio baš u Basri kada je opisao svoj sat te gdje je i indijska tehnologija mogla doći. To je bilo različito od vodenog sata korišćenog u antici, kojeg su kasnije prilagodili muslimanski inženjeri al-Muradi, Ibn Ridhwan al-Sa'ati i Al-Jazari. Sve su to bili vodeni satovi na sistemu isteka vode, mjereći vrijeme količinom vode koja se izlila. Zanimljivo je da je Ibn al-Haytham koristio tehnologiju dotoka za kontrolu svog sata umjesto odlivnog vodenog sata, koja je u Kairu bila dobro poznata u vrijeme dok je bio u Egiptu. Ibn Al-Haytham detaljno opisuje metodu proizvodnje i materijal svake komponente sata. Opisao je tehniku kalibracije te pokušaje i pogreške svakog kruga tako da može prikazati tačno vrijeme u obliku sati, pola sata, četvrt sata i minuta. Historijski, Al-Haythamov vodeni sat je značajan zbog prvog brojčanika koji prikazuje sate i minute.

U devetom stoljeću vazali Haruna al-Rašida Karlu Velikom poklonili su složeni vodeni sat, što je pokazatelj da su ti uređaji napravljeni u rano abasijsko doba. U svojoj Knjizi o ravnoteži mudrosti, napisanoj oko 1121. godine, al-Khazini se poziva na razne vodene satove koje su izgradili njegovi prethodnici, posebno veliki egipatski naučnik Ibn al-Haytham (Donald R Hill, 2013).²

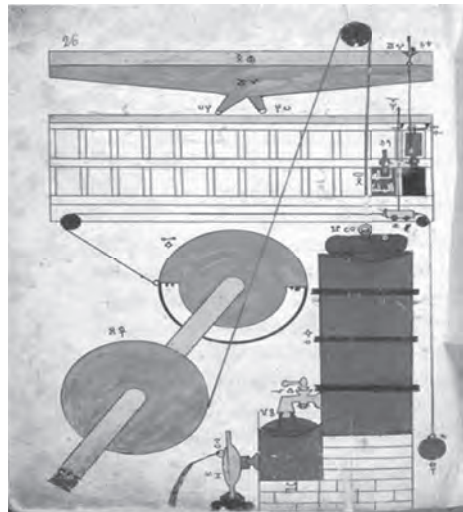
² *Istorija inženjerstva u klasično i srednjovjekovno doba*, Donald R Hill, Routledge, 2013, stranica 232.

Slika 1. 3D animacije rekonstruisanog modela sata Ibn al-Haythama

SAT DVORAC AL-JAZARI, 12. VIJEK

Zbog svojih mehaničkih izuma, Al-Jazari je opisan kao “otac modernog inženjerstva”, a zbog izuma jednostavno programiranog “robot”, proglašen je “ocem robotike”. Istaknuti izumitelj Al-Jazari, rođen u dvanaestom stoljeću, ostavio je trajno naslijeđe. Badī az-Zaman Abu l-‘Izz ibn Ismā‘īl ibn ar-Razāz al-Jazarī (1136. – 1206.), arapski: بديع الزمان أبو العزّ إِبْنُ الرَّزَّازِ الْجَزَرِيّ [æl-dʒæzæriː]; bio je muslimanski učenjak, izumitelj, mehaničar, inženjer, obrtnik, umjetnik i matematičar. Najpoznatiji je po tome što je napisao Knjigu znanja o genijalnim mehaničkim napravama (arapski: كتاب في معرفة الحيل الهندسية, *Kitab fi ma’rifat al-hiyal al-handasiya*) 1206. godine, gdje je opisao 100 mehaničkih naprava.

Slika 2. Pogled sa stražnje strane na mehanizam vodenog sata

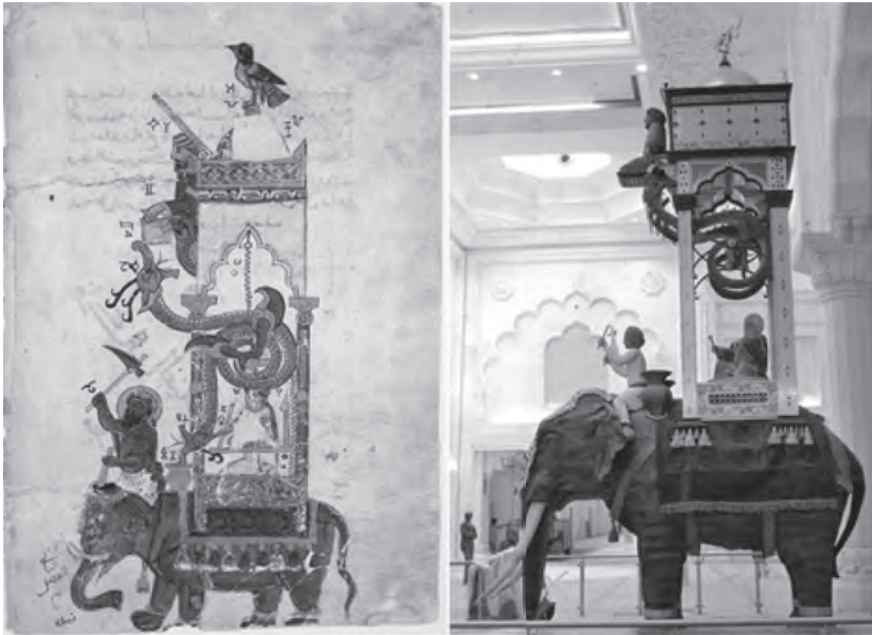
Slike 3-4. Rukopsni pogled na Sat dvorac (lijevo) i kompjuterska rekonstrukcija (desno)³

Al-Jazarijev vodeni sat poznat je kao “Castle Clock” (Sat dvorac). Opis ovog sata nalazi se u njegovom čuvenom traktatu o mehanici pod nazivom “Al-Jami‘ bayn al-‘ilm wa ‘l-‘amal al-nafi‘ fi sina‘at al-hiyal” (Zbirka o teoriji i korisnoj praksi mehaničke umjetnosti). Ključni detalji i princip rada sata opisani su u deset odjeljaka prvog poglavlja traktata. Sat je imao niz mehaničkih rutina koje su se odvijale tokom dana i bio je vrlo ugodan za gledanje i slušanje. Tokom dnevnog svjetla, posmatrač bi vidio Sunčev disk na istočnom horizontu koji se sprema da se podigne, a Mjesec nije bio vidljiv. Također je bilo vidljivo šest zodijskih znakova, dok je prva tačka sazviježđa Vage bila u fazi zalaska. Polumjesec bi se kretao ravnomjerno s lijeva na desno na frizu. Kada bi bio između dvaju vrata, gornja bi se vrata otvorila otkrivajući figuru čovjeka, dok bi se donja vrata okrenula otkrivajući drugu boju. Ovo bi se događalo kako prolazi sunčev sat. Nakon toga, dva sokola bi se nagnula naprijed, raširili krila, i kuglica bi ispala iz njihovih kljunova u vazu. Promjene u radu sata praćene su zvučnim signalima poput zvuka čimbalova kada bi se kuglica ispustila, a oba bi se sokola zavalila u prvobitni položaj i zatvorila krila. Ovaj sat je bio impresivan primjer srednjovjekovnog inženjeringa i kreativnosti u mehanici.

³ <https://www.1001inventions.com/Top7Clocks/>

Nemoguće je pre naglasiti važnost al-Jazarijevog rada u istoriji inženjerstva. Do modernog doba ne postoji nijedan drugi dokument iz bilo kojeg kulturnog područja koji pruža uporedivo bogatstvo uputa za dizajn, proizvodnju i montažu mašina. “Al-Jazari nije samo asimilirao tehnike svojih nearapskih i arapskih prethodnika, on je takođe bio kreativan. Dodao je nekoliko mehaničkih i hidrauličkih uređaja. Učinak ovih izuma može se vidjeti u kasnijem dizajniranju parnih strojeva i motora sa unutrašnjim sagorijevanjem, utirući put automatskom upravljanju i ostalim modernim mašinama. Uticaj al-Jazarijevih izuma i dalje se osjeća u modernom savremenom mašinstvu” (Donald R. Hill, 2013).⁴

SAT SLON AL-JAZARIJA, 13. VIJEK

Slike 5-6. Manuskript sat slon Al-Jazarija iz Knjige znanja o genijalnim mehaničkim uređajima (lijevo), Reprodukcija sata slon u tržnom centru Ibn Battuta, Dubai (desno)

Al-Jazarijev 800 godina star automatski sat slon vjerovatno je najpoznatiji sat od muslimanske civilizacije. Veliki sat koristi grčku tehnologiju za podizanje vode, indijskog slona, egipatskog feniksa, arapske figure i kineske zmajeva, kako bi proslavio raznolikost svijeta.

⁴ Ibid

Islamske civilizacije su slavile i radile na prekograničnoj razmjeni znanja. Naprimjer, Al-Jazari je jednom sagradio složeni sat, slon sat, kako bi proslavio raznolikost čovječanstva i univerzalnu prirodu islama. Prikazivao je različite grčke, indijske, feničke, kineske i perzijske artefakte na satu dok se do tada muslimanski svijet širio od Španije do Centralne Azije” (Caroline Ellwood, 2012.)⁵

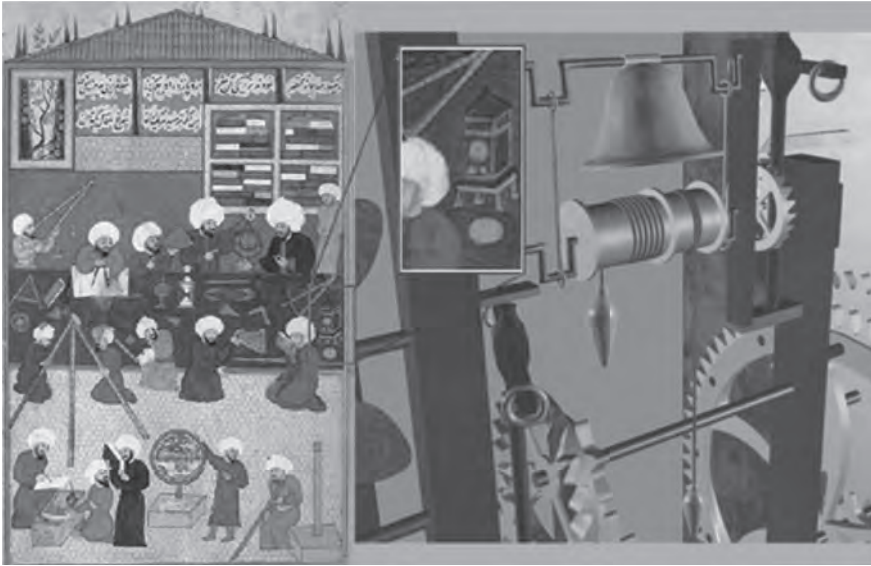
SAT TAQI-AL-DINA, 16. VIJEK

Taqi ad-Din Muhammad ibn Ma'ruf ash-Shami al-Asadi (arapski: تقي الدين محمد بن معروف الشامي; bio je osmanski polimatičar aktivan u Kairu i Istanbulu. Bio je autor više od devedeset knjiga o najrazličitijim temama, uključujući astronomiju, satove, inženjerstvo, matematiku, mehaniku, optiku i prirodnu filozofiju.⁶ Godine 1574. osmanski sultan Murad III pozvao je Taqi-ad-Dina da izgradi opservatoriju u glavnom gradu Osmanske države, Istanbulu. Koristeći svoje izuzetno znanje u mehaničkoj umjetnosti, Taqi ad-Din je konstruirao instrumente poput ogromnih armilarnih i mehaničkih satova koje je koristio u svojim zapažanjima Velike komete iz 1577. godine. Koristio je i evropske nebeske i zemaljske globuse koji su dostavljeni u Istanbul u razmjeni poklona.

U svojoj značajnoj knjizi “Najsajnije zvijezde za izgradnju mehaničkih satova” (Al-Kawakib al-durriyya fi wadh ‘al-bankamat al-dawriyya), Taqi al-Din Ibn Ma'ruf pruža dubinsku analizu četiri glavne vrste mjernih uređaja koji su bili poznati u 16. stoljeću: satovi, domaći satovi, astronomski satovi i satovi s kulama. Ove mašine su odraz izuzetne domišljatosti i inženjerske vještine toga doba, a posebno su važna jer predstavljaju jedne od najranijih oblika mehaničkih računala. Prije 16. vijeka, satovi su često bili smatrani nedovoljno preciznim za mjerenje nebeskih kretanja. Međutim tamo gdje Ptolomej nije uspio, Taqī al-Dīn je imao viziju izgradnje astronomskog sata koji će precizno mjeriti vrijeme, usklađujući se sa zahtjevima sultana toga doba. Koristeći matematiku kao osnovu, Taqī al-Dīn je dizajnirao trostruke brojanike koji su prikazivali sate, stupnjeve i minute. U njegovom satu integrirao je niz funkcionalnosti, uključujući stepenice, alarme, udarne mehanizme koji su označavali svaki sat, vizualni odnos između Sunca i Mjeseca, prikaz različitih faza Mjeseca, uređaje za označavanje vremena za molitvu (namaz) i brojanike koji su prikazivali prvi dan gregorijanskog mjeseca.

5 *Učenje i podučavanje o islamu: eseji o razumijevanju* Caroline Ellwood, John Catt Educational Ltd, 2012., str. 31.

6 “*Taqi al-Din Ibn Ma'ruf: A Bio-Bibliographical Essay | MuslimHeritage*”. muslimheritage.com (jezik: engleski). Pristupljeno 2023-11-24.

Slike 7-8. U srednjem dijelu ovog čuvenog rukohvata istanbulske zvjezdarnice (lijevo) nalazi se sat postavljen na stol za koji se vjeruje da je Taqī al-Dīn njegov izumitelj. Kompjuterski animirani prikaz rada posmatračkog sata Taqī al-Dīna prikazan je s desne strane. (<https://www.1001inventions.com/Top7Clocks/>)

Rad Taqī al-Dīna na mehaničkim satovima ima poseban značaj u svjetlu prijenosa znanja između kultura i tehnološkog napretka na Bliskom istoku sredinom 16. vijeka. Mnoge inovacije prisutne u njegovom satu, kao što su razne funkcije i prikazi nebeskih pojava, postale su temeljne karakteristike suvremenih satova diljem svijeta. Ova djela ilustriraju pionirski doprinos Taqī al-Dīna razvoju mehaničkih satova, čije su inovacije utirale put modernim tehničkim rješenjima i obogatile svjetsku kulturnu baštinu.

Naprimjer, zupčasti prekidač je srce i duša sata. On upravlja pravilnošću sata, omogućujući mu da se pomiče na inkrementalni način. Zanimljivo je vidjeti da se mnogi moderni satovi još uvijek oslanjaju na isti uređaj. U drugom dijelu knjige, Taqī al-Dīn opisuje sat pokretan oprugama, i doista, opruge su korištene u razvoju satova. Drugi primjer je raspored alarma. Taqī al-Dīnov sat može se oglasiti u određeno vrijeme. To je postignuto postavljanjem klina na kotačić za biranje kada se želi čuti alarm. Ne samo da je namjeravao konstruirati uređaj koji bi mogao pouzdano i redovito mjeriti vrijeme, Taqī al-Dīn je uspješno proizveo automatizirani uređaj za zvonjenje, što je domišljatost koju u modernom društvu uzimamo zdravo za gotovo. Napredak koji se ne čini odmah

očitim je izvor napajanja sata. Prije 16. stoljeća satove je pokretala tekuća voda. Najraniji oblik bila je klepsidra, vrsta posude iz koje se voda praznila konstantnom brzinom, a razina vode označavala je broj sati na strani. Taqī al-Dīn je napredovao u korištenju padajućih utega koji se lahko mogu trzati za ponovno pokretanje sata. To se očito još uvijek koristi u današnjim starim satovima. Taqī al-Dīn je priznavao zanatsku vještinu potrebnu za izradu takvih instrumenata za mjerenje vremena. Naveo bi korištene materijale i dizajnirao zupčanike na način da glavno tijelo bude šuplje kako bi se smanjila težina. Dao je upute za izradu bubnjeva i insistirao da se koriste bobine kako bi se bubnjevi i zupčanici mogli slobodno okretati. U 16. stoljeću satovi su se počeli smatrati astronomskim instrumentima zbog poboljšanog mjerenja vremena. Možda je za to zaslužan Taqī al-Dīn, koji je bio pionir u ovom području, budući da su Langraf William IV od Hessea i Tycho Brahe oko 1580. znatno napredovali u razvoju astronomskih satova. Taqī al-Dīn je sigurno bio svjestan mnogih tehnika izrade satova kroz proučavanje rada drugih ljudi. Nismo sigurni je li on prvi izumio sat na oprugu. Dosadašnji dokazi pokazuju da je Peter Heinlein mogao biti prva osoba koja je napravila sat s oprugom 1524., uspio je ugraditi oprugu u svoj sat 1556., dok se prvi sat s oprugom pojavio u Engleskoj tek 1580.⁷

Smatran najvećim naučnikom i inženjerom Osmanskog carstva i jednim od posljednjih velikih islamskih polimata, Taqī al-Dīn je dao značajan doprinos područjima tako raznolikim kao što su: optika, horologija, hidraulika i parna energija. Napisao je više od 90 knjiga o širokom spektru predmeta, od astronomije i prirodne filozofije do inženjerstva, satova, matematike i mehanike, koje sadrže detaljne opise i rasprave o njegovom radu. Mnoge od ovih rasprava prevedene su na evropske jezike i došle su do Zapada. (Adam Hart-Davis, 2012)⁸

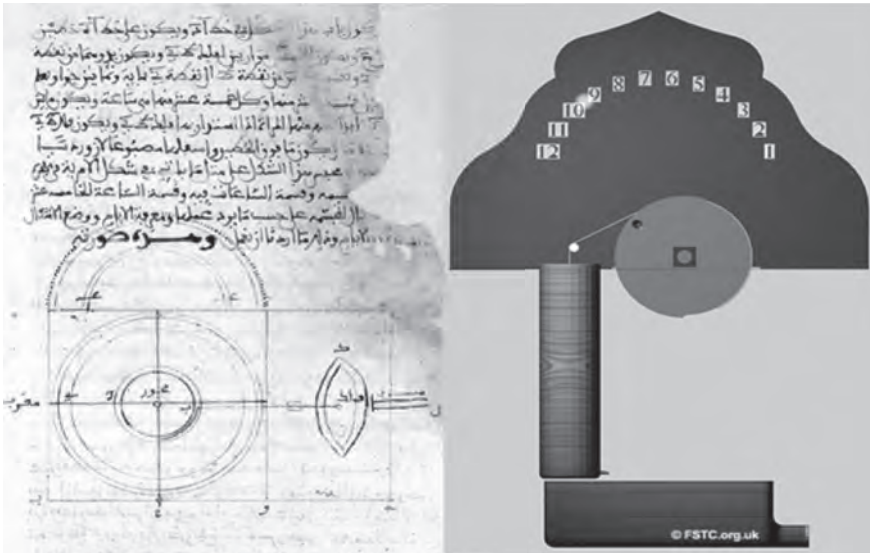
AL-MURADIJEV SAT, KNJIGA TAJNI, 11. VIJEK

Bio je autor tehnološkog rukopisa pod naslovom Kitāb al-asrār fī natā'ij al-afkār (Knjiga tajni u rezultatima razmišljanja).⁹ Ova knjiga govori o vodenim satovima i drugim uređajima koji koriste automate. Rasprava se sastoji od 31 modela od kojih su pet u osnovi vrlo velike igračke slične satovima, jer se automati kreću u intervalima, ali bez preciznog određivanja vremena. Prema Donaldu Hillu, Al-Muradi je izumio prvi sat sa zupčanicom, vodeni sat koji je koristio složeni

7 <https://muslimheritage.com/astronomical-clock-taqi-al-din/>

8 Adam Hart-Davis, *Dorling Kindersley Ltd, 2012., str. 56.*

9 Ahmed Djebbar, "Technology in the service of progress: The examples of hydraulic technologies," in *Civilization in the Mirror of Universal*, UNESCO, 2010, p. 292-304.

Slika 9-10. Al-Muradi opisuje solarni sat u svojoj “Knjizi tajni” (s lijeve strane), 3D kompjuterski animirana slika solarnog sata (s desne strane)

mehanizam zupčanika koji je uključivao i segmentni i epiciklički zupčanik, sposoban za prijenos velikog momenta.¹⁰ Al-Muradijevi satovi također su bili prvi koji su također koristili živu u svojim hidrauličkim vezama, što je riješilo problem različitog ponašanja vode prema sobnoj temperaturi.¹¹ Nažalost, o njegovom životu znamo malo, čak ne znamo ni datum rođenja ili smrti. Julio Samsó napisao je odličan kritički osvrt na Al-Muradijevu raspravu i njezin prijevod u kojem sugerira da je njegovo puno ime moglo biti Ahmad (ili Muhammad)¹² ibn Khalaf al-Muradi, koji je, vjerojatno, živio u Toledu u vrijeme Yahyaa Al-Mamuna (iz Banu Dh-Nun, berberske dinastije koja je vladala Toledom tokom jedanaestog stoljeća), koji je sponzorirao brojna tehnološka čuda. Al-Muradija ne treba brkati s astronomom Alijem ibn Khalafom al-Saydalanijem, koji je bio andaluzijski matematičar i astronom koji je pripadao znanstvenom krugu Sa'ida al-Andalusija i koji je bio savremenik poznatog proizvođača astronomskih

10 D. R. Hill: *A History of Engineering in Classical and Medieval Times*, (Abingdon (UK) 1996), p.203

11 Ibid

12 Julio Samsó's review of the Italian edition and translation (into English) in *Suhayl* 9 (2009-10), pp 234-238. See also Julio Samsó, *Andalusian Astronomy in the Eleventh Century*, *Inference-Review*, Vol. 5, No. 3 / September 2020. <https://inference-review.com/article/andalusian-astronomy-in-the-eleventh-century>.

instrumenata Al-Zarqalija¹³ (Abu Ishaq Ibrahim al-Zarqali, koji je rođen u Toledu, vjerovatno 1029., a umro u Cordobi, vjerovatno, 1100.)¹⁴

SAT AL-QARAWIYYIN, 13. VIJEK

Slike 11-12. Fotografija vodenog sata Al-Lija'a (desno) koji se nalazi u sobi al-Muwaqqita (Mjeritelja vremena) u minaretu džamije Al-Qarawiyyin (lijevo) u Fesu, Maroku. (<https://www.1001inventions.com/Top7Clocks/>)

Među najznačajnijim povijesnim objektima u Magribu su satovi u Fezu u Maroku. Jedan od njih, vodeni sat pokretan polugama i žicama i bez ikakvih kompliciranih mehanizama zupčanika, nalazio se u prostoriji u minaretu Qarawiyyin džamije. Napravio ga je 1286./87. Ibn al-Habbak al-Tilimsani, a kada ga je 1346.-48. restaurirao Abu Abdallah al-'Arabi, opremljen je astrolabičkom retom koja pomaže u praćenju zvijezda. Nažalost, pogonski mehanizam iza sata izgubljen je bez traga i nije jasno koje su promjene napravljene na prednjoj strani sata. No, srećom, astrolabični dio preživio je do danas. Nalazi se u ormaru visine 2,4 metra i kvadrature 1,2 metra; reta je oko 40 cm u promjeru i rotirala bi se jednom svaka 24 sata. Tako bi mogao oponašati prividnu dnevnu rotaciju neba oko horizonta Feza, svojevrsnog modela svemira u dvije dimenzije. Osim toga, metalne kuglice padale bi kroz vrata iznad sata svakih sat vremena.¹⁵

13 Calvo, Emilia (22 September 2017). "Some Features of the Old Castilian Alfonsine Translation of 'Ali Ibn Khalaf's Treatise on the Lámina Universal". *Medieval Encounters*. **23** (1–5): 106–123. doi:10.1163/15700674-12342244.

14 C. Dawson: *Medieval Essays*, (London, 1953), pp.129

15 Abdelhadi Tazi, "Sa'a ma'ya tarjī' ila al-qarn al-thamin al-hijri fi manar jami'at al-Qarawiyyin bi-Fas" [A

Muvekit je bio službenik zadužen za regulaciju i održavanje satova i za saopćavanje tačnog vremena molitve mujezinu koji bi učio ezan.

Još jedan vodeni sat izgrađen je u 14. stoljeću pored medrese Abu 'Inaniyya u Fesu. Njegov tvorac je bio Ebu'l-Hasan ibn Ali Ahmed el-Tilimsani, muvekit u Medresi. Bio je to vodeni sat s utezima. Datum njegove inauguracije je 6. svibnja 1357. Sam sat je sada nestao, ali osnovni uređaj za najavu sati – koji radi u kućištu dugom oko 12 metara – još uvijek je na licu mjesta s pogledom na ulicu u gradu. Sat se sastoji od 12 prozora i platformi – od kojih je sedam do sada zadržalo svoje mjedene zdjele. Svakih sat vremena sat bi izbacivao metalne kuglice koje bi se kotrljale kroz uređaj i padale kroz mala vratašca koja su odgovarala satu na niz gonga. Tako bi sat zvonio svakih sat vremena, a između sati moglo se odrediti vrijeme provjeravajući koja su vrata otvorena.¹⁶

Kretanje sata je, vjerovatno, održavala neka vrsta malih kolica koja su vozila slijeva nadesno iza dvanaest vrata. Kolica su jednim krajem bila pričvršćena za užu s visećim utegom, a drugim krajem za užu s utegom koji je plutao po površini rezervoara vode koji se ispuštao pravilnim tempom. Svaki sat otvarala su se jedna od vrata. Istovremeno je u jednu od dvanaest mjedenih posuda bačena metalna kugla. Grede koje su stršale iz zgrade iznad vrata podupirale su mali krov koji je štitio vrata i zdjele.¹⁷

Hidraulički sat koledža Abu 'Inaniyya bio je poznat kao dio Dar al-Magane (satnica) koja je izgrađena zajedno s medresom. Medresa Abu 'Inaniyya u Fesu je koledž koji je 1351.-56. godine osnovao marinijski sultan Abu Inan Faris, koji je također osnovao sličan koledž u Meknesu. Široko je priznat kao čudo marinijske arhitekture. Medresa je istovremeno djelovala i kao obrazovni zavod i kao džematska džamija. To je jedina medresa u Fesu koja ima minaret.¹⁸

water clock dating back to the 8th century H in the minaret of the Qarawiyyin university in Fez], *Al-Baith al-'ilmi* (Rabat), n° 34, 1988, pp. 19-31.

16 Dabid A. King: "On the History of Astronomy in the Medieval Maghrib", in *Etudes d'Histoire des Sciences Arabes*, textes réunis et présentés par Mohammed Abattouy, Casablanca: Publications de la Fondation du Roi Abdulaziz pour les sciences humaines et les études islamiques, 2007, p. 190-191; D.J. de Solla Price, "Mechanical Water Clocks of the XIVth Century in Fez, Morocco", *Proceedings of the Tenth International Congress for the History of Science (Ithaca, N. Y., 1962)*, pp. 599-602.

17 Rajae Tazi, L'horloge Hydraulique Bouanania, une énigme enfin perçue par des spécialistes du patrimoine, in *Jeunes Du Maroc, Portail des Jeunes*, December 16, 2004.

18 Robert Hillenbrand, *Islamic Architecture*. NY: Columbia University Press, 1994, pp. 240-251; Hoag, John. 1987. *Islamic Architecture*. NY: Rizzoli, 57-59; Michell, George, ed. 1996. *Architecture of the Islamic World*. London: Thames & Hudson, 216; R. le Toureau, *Fes in the Age of the Marinides*, Oklahoma: Norman: 1961, pp. 120-7; Blair, Sheila S. ; Bloom, Jonathan M. *The art and architecture of Islam, 1250 – 1800*. New Haven and London : Yale University Press, 1994. pp. 122 – 123; Pickens et al. 1995. *Maroc: Les Cites Imperiales*. Paris: ACR Edition.

Model satova izgrađenih u Fesu bio je poznat u prošlosti, još od antike, a posebno u tradiciji islamske tehnologije. Poznati inženjer Al-Jazari opisao je njihovu konstrukciju početkom 13. stoljeća, ali satovi iz Fesa jedini su preživjeli islamski primjerci. Takvi islamski astrolabični satovi nisu bili česti čak ni u srednjem vijeku: znamo za druge primjerke samo iz Kaira, Damaska i Toleda, a postoji opis jednoga u andaluzijskoj astronomskoj zbirci iz 13. stoljeća pod naslovom *Libros del saber de astronomía*, koju je sastavio nalog kralja Alfonsa X el-Sabija. Stoga smo posebno sretni što imamo neke ostatke dva sata u Fesu, kao i detalje o njihovoj konstrukciji koje je zabilježio suvremeni povjesničar (al-Jazna'i u svom *Zahrat al-âs*).¹⁹ Ovo je samo kratka skica marokanskog doprinosa muslimanskoj civilizaciji. Nažalost, iako je baština Maroka predmet velikog divljenja, malo je studija posvećeno njoj na engleskom jeziku, osobito u elektroničkom obliku. Marokanski doprinos islamskoj civilizaciji, a posebno povijesti islamskog zapada, zasjenjen je intenzivnim interesom koji je pokazala stipendija za islamsku Španjolsku, čiji su povijest i utjecaj tijesno povezani s onima Sjeverne Afrike i Maroka posebno. Još nedostaju čitavi rasponi marokanske znanstvene tradicije, povijesnih događaja, arhitekture i umjetnosti, obrazovnih i nastavnih institucija, mehanike i inženjerstva. Istina je, međutim, da je u posljednjim desetljećima objavljeno nekoliko studija na arapskom i francuskom jeziku.

ZAKLJUČAK

Satovi iz muslimanske civilizacije, od Al-Haythamovog vodenog sata do Al-Jazarijevog sata dvorca, predstavljaju pionirski doprinos razvoju inženjerstva i mjernih uređaja. Njihova kreativnost, tehnička inovacija i naslijeđe oblikovali su put modernih satova. Doprinoseći astronomiji, matematici i hidraulici, pojedinci poput Taqi-al-Dina postavili su temelje za precizno mjerenje vremena. Unatoč ograničenim informacijama o nekim autorima poput Al-Muradija, njihov utjecaj na mehaničke satove i dalje ostaje izniman. Islamska tradicija traženja znanja ostavlja nasljedstvo koje nadmašuje vlastito doba, utječući na tehnološki progres kroz vijekove.

19 Al-Jazna'i, *Zahrat al-âs*, ed. A. Bel, Algiers: Editions Jules Carbone, 1923, pp. 38-39 (Arabic text) and pp. 92-93 (French translation).

مقصودة موراتفيتش

Maksuda Muratovic

الساعات المتطورة في الحضارة المسلمة المبكرة المتحدية للعصور الوسطى

Sophisticated Watches from the Early
Muslim Civilization that Defied the
Middle Ages

ملخص: هذه المقالة مبنية على بحث متعمق في الساعات المتطورة المعمولة في الحضارة المسلمة المبكرة. وقد خصص فيها القول للشخصيات الرئيسية التي ساهمت في تطوير هذه التكنولوجيات ومن بينها الهيثم والجزري والمرادي وتقي الدين. وإضافة إلى البحث في الإبداعات المفردة فتتناول المقالة كذلك السياق العام للتبادل الثقافي ونقل العلوم داخل العالم الإسلامي. ولم يكن تطور الساعات عملاً تقنياً فحسب بل كان في الوقت نفسه عبارة ثقافية وفنية عن تلك العصور.

Summary: This paper is based on a detailed investigation of the sophisticated clocks developed in the early Muslim civilization. Special attention is paid to key figures who contributed to the development of this technology, among which Al-Haytham, Al-Jazari, Al-Muradi and Taqi al-Din stand out. In addition to researching individual innovations, the work also deals with the broader context of cultural exchange and knowledge transfer within the Muslim world. The development of sophisticated watches was not only a technical endeavor, but also a cultural and artistic expression of the era.

Simbolizam svjetlosti u Kur'anu

RIFET ŠAHINOVIĆ

email@mail.com

profesor na islamskom pedagoškom fakultetu univerziteta u bihaću

Sažetak: Pojam svjetlosti je mnogo zastupljen u klasičnim djelima muslimanskih učenjaka. Ustvari, svjetlost je vrlo značajan koncept duhovnosti u svetim spisima svih religijskih tradicija. Svjetlost je izrazito čest simbol u biblijskom mišljenju, gdje je obično prisutan imaginarij svjetlosti. Svjetlost u judaizmu pokazuje put, usmjeravajući svakog pregaoca na putu vjere. Doduše, dualističke religije više govore o kontrastu tame i svjetlosti suprotstavljajući ovozemaljski tamni život svijetu svjetlosti u visinama nebeskog plavetnila. Na stranicama Kur'ana simbolizam svjetlosti je vrlo raskošan u mnogobrojnim značenjima i unutrašnjim smislovima. U ovom radu se govori o nekim od tih značenja.

Ključne riječi: svjetlost, uputa, vjerovanje, istina, fenomen, osvjetljivač

S vjetlost, prema riječima Kur'ana, nudi uputu i data je od Boga: (...) *ili su kao tmine nad dubokim morem koje prekrivaju talasi sve jedan za drugim, iznad kojih su oblaci, sve tmine jedne iznad drugih, prst se pred okom ne vidi – a onaj kome Allah ne pruži svjetlo, neće svjetla ni imati.* (En-Nur, 40) *O vi koji vjerujete, Allaha se bojte i u Poslanika Njegova vjerujte, On će vam dvostruku milost Svoju darovati, i dat će vam svjetlo s kojim ćete hoditi, i oprostit će vam – jer Allah prašta, i samilostan je.* (El-Hadid, 28)

Klasični komentatori Kur'ana (npr. Ibn Kesir) svjetlo u navedenim ajetima definirali su kao uputu koja izvodi ljude iz sljepila i neznanja. Svjetlost u Kur'anu upućuje na Allaha, dž.š. Ta svjetlost dolazi sa stranica Kur'ana, Tevrata, Indžila; ona simbolizira Istinu, Objavu i funkcionira kao orijentir na Zemlji:

(...) *Bog ljude izvodi iz tmine na svjetlo* (...) (El-Bekare, 257); *Zemlja će svjetlošću Gospodara svoga zasjati* (...) (Ez-Zumer, 69); (...) *Ko je objavio Knjigu koju je, kao svjetlo i uputu ljudima, donio Musa* (...) (El-En'am 91); *On je Taj Koji daje da Sunce sija i Mjesec da svijetli* (...) (Junus, 5); (...) *i učinio je Mjesec svjetlom na njima, a i Sunce svjetiljkom je učinio* (Nuh, 16); *Uistinu, Mi smo objavili Tevrat, u kojem je uputa i svjetlo* (...) (El-Ma'ide, 44); *Oni žele utrnuti Božije svjetlo svojim ustima, ali će Bog upotpuniti Svoje svjetlo, makar to ne bilo po volji poricateljima* (Es-Saff, 8); *Znanje, uputa i knjiga nude svjetlost, a ujedno daju religijski uvid: Kako ne vidite da vam je Allah omogućio da se koristite svim onim što postoji na nebesima i na Zemlji i da vas darežljivo obasipa milošću Svojom, i vidljivom i nevidljivom? A ima ljudi koji raspravljaju o Allahu bez ikakva znanja, bez ikakve upute i bez Knjige koja osvjetljava.* (Lukman, 20)

U poznatom ajetu o svjetlosti kaže se da Bog vodi ka Svome svjetlu koga hoće, tj. ko hoće biti upućen (jehdi l-Lahu li nurih men ješa'): *Allah je svjetlost nebesa i Zemlje! Primjer je svjetlosti Njegove kao niša u kojoj svjetiljka je! A svjetiljka je u staklenici, a staklenica kao zvijezda bliješteća koja se pali s blagoslovljenog drveta maslinova, ni istočnoga, ni zapadnoga! Ulje njegovo gotovo da sija, premda ga vatra nije ni dotakla! Svjetlost nad svjetlom! Allah upućuje svjetlosti Svojoj koga On hoće i Allah navodi ljudima primjere Svoje, a Allah zbilja zna svaku stvar.* (En-Nur, 35)

Uzvišeni Bog osvjetljava nebesa i Zemlju (po jednom kiraetu se može pročitati početak ajeta –*Allahu nevvare s-semavati ve-l erd*). Klasični komentari Kur'ana govore da primjer svjetlosti, koji se navodi u Kur'anu, ustvari je primjer vjernika u čijem srcu je iman. Svjetiljka u niši je vjera u srcu vjernika. Kao što je srce središte vjere pa je u samom središtu srca vjera. Svjetlo imana stalno sija. Vjera, zajedno s dobrim djelima, *svjetlo je nad svjetlima.*

Komentatori Kur'ana su raspravljali o zamjenici u sintagmi *meselu nurih* / *ke miškatin* / Njegovo svjetlo je poput niše. Prema nekima se odnosi na Uzvišenog Boga (primjer Njegove upute u srcu vjernika), a prema drugima se odnosi na vjernika, na šta upućuje kontekst ajeta: "Primjer svjetlosti vjernika koja je u njegovu srcu je udubina u zidu". (Ibn Kesir). Ibn Džuzejj navodi mišljenja da se zamjenica odnosi na Muhammeda, a.s., ili na Kur'an.

Na samom početku spomenutog ajeta govori se izravno o Bogu kao svjetlosti nebesa i Zemlje (*Allahu nurus-semavati vel-erd*). Komentatori Kur'ana vele da parabola o "Božijem svjetlu" nije data da izrazi Njegovu realnost, koja je neiskaziva u svakome ljudskom jeziku, već samo aludira na svjetlost koju On, Koji je konačna Istina, daje duhu i osjećajima svih koji su voljni da budu upućeni. Klasični komentatori, kao Et-Taberi, vele da je posrijedi Njegovo svjetlo u srcu vjernika.

SVJETLO VJERNIKA

U Kur'anu se govori o svjetlosti na budućem svijetu: *Na Dan kada budeš vidio kako se pred vjericima i vjericama, i s desne strane njihove, svjetlo njihovo bude kretalo: "Blago vama danas: džennetske bašče kroz koje teku rijeke u kojima ćete vječno boraviti – to je veliki uspjeh!"*

(...) *na Dan kada će licemjeri i licemjerke vjericima govoriti: "Pričekajte nas da se svjetlom vašim poslužimo!" "Vratite se natrag, pa drugo svjetlo potražite!" – reći će se. I između njih će se pregrada postaviti koja će vrata imati; unutar nje bit će milost, a izvan nje patnja. "Zar nismo s vama bili?" – dozivat će ih. "Jeste" – odgovarat će – "ali ste se pritvornošću upropastili, i iščekivali ste, i sumnjali ste, i puste želje su vas zavaravale, dok nije došla Allahova odredba, a šejtan vas je o Allahu obmanuo".* (El-Hadid, 12–14)

Svjetlo vjernika koje se brzo širi ispred njih, i s njihove desne strane, ovdje je predstavljeno kao oružje vjernika. Na jedan posredan način Kur'an upozorava da je stanje osvijetljenosti najveći vjernički uspjeh (fevzu-l 'azim). Uglavnom komentatori Kur'ana imaju usaglašeno mišljenje da se ovdje misli na stvarnu svjetlost koju će vjernici imati na budućem svijetu. Zid / bedem je ustvari A'raf, prema kojemu i jedna kur'anska sura nosi ime, bit će između Dženneta i vatre (Ibn Džuzejj). Munafici (ali i oni nesigurni u svom vjerovanju, te oni pokolebani u svojim moralnim uvjerenjima, kažu komentatori Kur'ana), zaželjet će tračak te svjetlosti, tražeći od vjernika da se okoriste njihovom svjetlošću. Njihov glavni argument će biti: "Zar nismo bili zajedno?"

Komentatori Kur'ana iznose vrlo dojmljive tumačenjske naznake o ovim situacionim okolnostima na budućem svijetu. Tako se kaže da oni jesu živjeli zajedno, možda u istom gradu, ulici, radili isti posao, učestvovali u istim projektima na dunjaluku, ali nisu imali isti način života. Eto zašto će im biti uskraćeno svjetlo na budućem svijetu.

Ibn Abbas je rekao: "Ljudi će biti u tami, a onda će Allah poslati svjetlo. Nakon što vjernici ugledaju svjetlo, uputit će se prema njemu. Ono će im biti vodič ka Džennetu. Pa kad licemjeri budu vidjeli vjernike kako idu, poći će za njima. Ali, Allah će zatamniti put licemjerima koji će tada povikati: 'Pričekajte nas da se svjetlom vašim poslužimo, pa mi smo s vama bili na dunjaluku.' Vjernici će reći: 'Vratite se natrag, onamo odakle ste i došli, idite onim putem kojim ste i došli, i tamo tražite svjetlo'". (Ibn Kesir, *Tefsir*)

U Kur'anu su navedeni razlozi zbog kojih određeni ljudi neće biti osvijetljeni – ostat će u tami. Kur'an navodi razloge zašto ostaju bez svjetla: prvo, podlegli su iskušenjima / zaveli sami sebe licemjerstvom (**fetentum enfusekum**); drugo, bili su neodlučni, tromi u svom vjerovanju, u stalnom nekakvom iščekivanju (**ve terebbastum**); treće, u svome vjerovanju su sumnjali (**vertebtum**); četvrto, puste želje su ih zavodile dok nije stigla konačna Allahova zapovijed (**ve garrekumul-emanijju**). Varljive misli o Allahu inače zavode ljude, kaže se u Kur'anu (ve garrekum billahi l-gurur). Eto zašto oni ne mogu biti obasjani tom svjetlošću

i okoristiti se njome. Njihova podložnost udovoljavanju vlastitim prohtjevima, neodlučnost i kolebljivost u vjerovanju i ponašanju, razni vidovi sumnji u istinu, a zatim pothranjivanje pustih želja i iluzija na ovome svijetu prolaznosti jesu razlozi odsustva svjetlosti koja se nadaje spasom na budućem svijetu. Ustvari, oni ne znaju da ovo svjetlo vjernici nose s ovog svijeta, a to je svjetlost namaza, posta, milodarja, moralnog života...

Otuda nam se čini značajna kur'anska dova: *Gospodaru naš, upotpuni nam naše svjetlo i oprosti nam jer Ti, uistinu, sve možeš.* (Et-Tahrim, 8)

SIMBOLIZAM SVJETLOSTI U SUFIZMU

Svjetlost je veličanstvena riječ u svim djelima muslimanske učenosti. Čovjek prvo ugleda svjetlost, a onda pomoću svjetlosti gleda sve drugo. Svjetlost je središnji pojam u sufijskim komentarima Kur'ana u kojima se redovito naglašava da svemu treba ogledalo, a svjetlost je samo sebi ogledalo. Čovjek, zapravo, sve drugo zna isključivo preko svjetlosti. Svjetlost ne pravi sjenu, a sve drugo je pravi. *Od Uzvišenog Boga dolazi svjetlost i Knjiga jasna kojom će On, one koji nastoje steći Njegovo zadovoljstvo, na puteve spasa uputiti, i shodno Svojoj volji, iz tame na svjetlo izvesti i Pravim putem ih uputiti.* (El-Ma'ide, 15-16)

U spomenutom časnom ajetu svjetlost se nadaje kao pokazatelj puta kojim čovjek treba hoditi. Svjetlo u svojoj biti osvjetljava. Poslužiti ćemo se ovdje jednim poređenjem – Pravi put je poput autoputa: osvjetljen i označen, a samo je jedan pravac otvoren za vožnju. Tim putem idu iskreni vjernici istinoljubivi, strpljivi, šehidi... Ko ide Pravim putem kreće se prema svom cilju. Ovdje je prepoznatljiva na jedan posredan način aluzija – samo otvorenost vodi ka istini – svaka zatvorenost ide ka zabludi.

U mističnim komentarima o svjetlosti često se iznosi zapažanje da izvanjskim oblicima religioznosti većina ljudi daje primarnu prednost u odnosu na samu suštinu, tu ezoteričku jezgru koju sadržava svaki vjerski obred. Nadalje, ovi komentari upozoravaju na često zanemarivanje zdravlja čovjekovog duhovnog srca i odgajanje duše. Upravo su sufije za ovakav nepokolebljivi stav nalazile argument u Časnome Kur'anu, i to u simbolu svjetlosti koja dolazi od Uzvišenog Boga, a koja se javlja kroz sjaj kandilja preko ulja jedinstvenog kvaliteta užeženog posebnim, blagoslovljenim drvetom. Čini nam se važnim navesti još jednom 35. ajet sure En-Nur, koji je preveo Asad: *Allah je svjetlost nebesa i Zemlje! Usporedba svjetla Njegova je: ono je kao udubina u kojoj je svjetiljka; svjetiljka je (zatvorena) u staklu, staklu (koje sija) kao zvijezda blistava: (svjetiljka) upaljena blagoslovljenim drvetom – maslinovim, koje nije ni istočno ni zapadno*

– čije ulje (tako sija da) bi skoro dalo svjetlo (od sebe) sve da ga vatra i ne dotakne: sama svjetlost nad svjetlošću. Allah upućuje Svome svjetlu onoga ko hoće (biti upućen): i (zato) Allah iznosi usporedbu ljudima pošto (samo) On ima znanje o svemu. (En-Nur, 35)

Mistici nisu propustili u simbolu niše prepoznati duhovni organ prsa (sadr), u primjeru svjetiljke duh (fu'ad), u izrazu kandilja organ srca (kalb), a u metafori blagoslovljena drveta duhovni organ tajne (sirr). Unutar organa tajne – koja se, opet, nalazi unutar prsa – postoji poseban

duhovni organ (“skriveno” – hafi), koji je locus svjetlosti upute. Kada Allah hoće uputiti neku osobu, On u jednom trenu ubaci svjetlost u njen organ “skriveno”, koji tim činom počne svjetlucati, što je u Kur'anu opisano kao stanje kada osoba djeluje prema uputi svjetlosti koja dolazi od njenog Gospodara. (Ez-Zumer, 22) To svjetlucanje prenosi se na tajnu, što kod dotične osobe omogućava djela koja su posvjedočena istinskim tevhidom. Takva osoba posjeduje unutarnju odbojnost prema obožavanju bilo čega ili bilo koga pored Allaha. Snaga svjetlucanja prenosi se dalje prema duhu a pokazuje se kroz čovjekovu sposobnost proživljavanja onoga što se spoznaje (ma'rifa). Svjetlucanje se dalje prenosi na srce, što za posljedicu ima ozbiljenje vjero-
rovanja (iman). Konačno, svjetlost se prenosi na prsa rezultirajući stanjem predanosti

(islam). Na ovaj način svaki čovjekov organ djeluje iz te prosvjetljenosti čineći dobro, a zabranjujući zlo. (Adnan Silajdžić i Samir Beglerović, *Akaidaska učenja Ebu Hanife*)

U sufijskoj literaturi svjetlost je služila i kao metafora za znanje – sama suprotnost tami neznanja. Kada je čovjek u tami, ne može ništa posmatrati, tj. u neznanju je.

Od Uzvišenog Boga
dolazi svjetlost
i Knjiga jasna
kojom će On,
one koji nastoje
steći Njegovo
zadovoljstvo, na
puteve spasa
uputiti, i shodno
Svojoj volji, iz tame
na svjetlo izvesti
i Pravim putem ih
uputiti.
(El-Ma'ide, 15-16)

Ali kada ima svjetlosti, kada je svjetlost dana, može se (pro)naći put. Ustvari, u svjetlosti i putem svjetlosti čovjek zna, posjeduje znanje.

Identifikacija svjetlosti sa znanjem i mudrošću je bila dosta rano prihvaćena u muslimanskim krugovima ezoterijske učenosti: "Znanje je svjetlost. Što više neko stječe strah od Boga, sve je veća količina svjetlosti koju dobija. Što se više srce čisti od bilo koje štetne stvari, sjajnije će i blistavije znanje biti." (Hakim, Tirmizi)

Rane sufije u ovom pravcu su išle do posebnoga mističkog iskustva da "vide / gledaju svjetlom Boga" kao rezultat duhovnog prosvjetljenja putem svjetlosti koja se taloži u ljudskom srcu. U sufijskoj literaturi redovno se spominje Gospodar svjetova kao "osvjetlivač srca" (el-munevvir el-qulub), pa se Stvoritelju molimo da osvjetli naša srca (nevvir kulubena). Svjetlost srca osposobljava čovjeka da pravilno prosuđuje (furkan) i daje mu jasan uvid (besiret i bejan) kao Božije darove. Sufijski komentatori su kur'ansku riječ *el-furkan* (El-Enfal, 29) objasnili kao svjetlost postavljenu u ljudsko srce da razluči istinu i neistinu.

Ovdje samo da kažemo da poistovjećivanje svjetlosti sa znanjem ili s mudrošću bilo je prihvaćeno u islamu u rano doba i prije pojave institucionalnog oblika sufizma. Pritom su učenjaci redovno ukazivali na to da je odsustvo svjetla – tama, a odsustvo znanja – tama razuma.

IMAM EL-GAZALI O SVJETLOSTI

Prema El-Gazalijevim riječima funkcija svjetlosti je da čini stvari vidljivim jer stvari same – bez svjetlosti – to ne bi mogle postići. Zato ono što vidi sebe i oko sebe zaslužuje da se nazove blistavom svjetiljkom (es-siradž el-munir) jer usmjera svoje svjetlosne zrake na sve drugo. Prema El-Gazalijevu mišljenju upravo takvi su poslanici, jer se posredstvom njih izljevaju raznovrsna znanja i spoznaje na sva stvorenja. Zato su svi Božiji poslanici blistave svjetiljke. Slična stvar je i s učenim ljudima (ulema).

El-Gazali u svom djelu *Niša svjetlosti* donosi zanimljivu raspravu o prednosti ljudskog razuma nad okom, pa smatra da ga se treba nazvati svjetlošću. Oko ne opaža samo sebe, a razum ide i do svojih svojstava; oko ne vidi ono što je udaljeno od njega, a za razum je svejedno je li nešto blizu ili je daleko; oko ne doseže do onoga što je iza zastora, dok razum kontemplira i iza nebeskih zastora; oko vidi samo nešto, ali ne vidi, naprimjer, skrivena duševna svojstva (žalost, radost, ljubav, požudu...), a razum o svima njima donosi sud – skrivena značenja su za razum vidljiva. El-Gazali zaključuje: "Pa odakle onda oku vanjskome

izjednačenost i bliskost razumu pa da imade pravo ponijeti ime svjetlosti?” (El-Gazali, *Niša svjetlosti*)

Prema El-Gazalijevom mišljenju vid ljudskog oka je krnjav. Sunce i druga nebeska tijela sačinjavaju svjetlost vanjske vizije, dok Kur'an služi kao instrument za unutrašnju viziju i najprirodnije je da ga se nazove svjetlošću. U Kur'anu se navodi: *Pa zato, vjerujte u Boga i Njegova Poslanika, i u Svjetlo koje Mi objavljujemo.* (Et-Tegabun, 8)

Shodno tome, uputno je Kur'an nazvati svjetlošću, kao što se i svjetlost Sunca naziva svjetlošću. El-Gazali je u komentiranju već gore spomenutog *ajetu n-nura* ustvrdio da je Sâm Bog “svjetlost” u stvarnosti – nema nikakve druge istinske svjetlosti pored Božije svjetlosti; sve druge upotrebe riječi *svjetlost* treba razumijevati kao metaforu. Na ovu El-Gazalijevu tvrdnju reagirali su mnogi klasični komentatori. Er-Razi je, naprimjer, posvetio mnogo stranica u svome komentaru Kur'ana dokazivanju da se Bog ne može izjednačiti sa svjetlošću.

Ashabi su pitali Poslanika, a.s., da li može vidjeti Boga. On je odgovorio: “On je svjetlost. Kako bih Ga mogao vidjeti”. (Muslim, Iman, 291) Pa je još dodao: “Svjetlo je Božiji zastor”. (Muslim, Iman 293)

Svjetlost ne može biti viđena zato što je ona ono što omogućava gledanje. Svjetlo se ne vidi, vide se samo primatelji svjetlosti. Šejtanska sjena nije svjetlost, ona je tama koja sprečava istinsko gledanje stvarnosti.

IBN 'AREBI O SVJETLOSTI

Dragi Bog ne pušta čovjeka bez Svoga nadzora, a niti bilo šta na Zemlji nijednog trenutka. Kada bi se Uzvišeni Bog okrenuo od ovog svijeta, koliko samo jedan treptaj čovjekovog očnog kapka, sve bi bilo uništeno. Ustvari, Stvoritelj komunicira na mnogobrojne načine sa svjetovima u Univerzumu. Komunikacija sa Knjigom je jedan od načina Božijeg nadzora ljudskog roda. Za Kur'an se kaže da je svjetlo / en-Nur. Otuda je vrlo važno da nas kur'ansko svjetlo iznutra dotakne. Svi spoznajni organi se goste na kur'anskoj trpezi svjetlosti. Evo, da spomenemo ramazansko vrijeme koje donosi posebno svjetlo. Ustvari, upravo u tom vremenu zaustavlja se čovjekovo biće pred svim navadama kako bi ga svjetlo postea i Kur'ana dotaklo. Ljudsko tijelo jednostavno umukne posteći. Pa je ramazansko vrijeme u cijelosti ispunjeno posebnom svjetlošću kada svi organi ljudske spoznaje zadobivaju posebnu svjetlost. A ko ima više svjetla – više je čovjek u punom značenju te riječi.

Poslanik, a.s., usrdno je molio svoga Gospodara: “Bože, spusti svjetlo na moje srce, svjetlo u moj sluh, svjetlo u moj vid, svjetlo u moju desnicu, svjetlo

u moju lijevicu, svjetlo ispred mene, svjetlo iza mene, svjetlo iznad mene, svjetlo ispod mene! Pretvori me u svjetlo.” (Muslim, Iman, 187)

Ibn 'Arebi u svojim *Futubatima* naširoko raspravlja o svjetlosti. Jedno poglavlje ovog djela nosi naziv: *O nurovima*. Tako navodi da nas nur s desne strane ojačava, s lijeve nas čuva, a onaj iznad nas, što se spušta, postoji da bi nam bio od koristi... Ibn 'Arebi veli da će se Allah na Sudnjem danu pojaviti pod imenom En-Nur (Svjetlo), tako da će Zemlja biti obasjana nurom svoga Gospodara: “Rečeno je da tada, na mahšeru, neće biti Sunca, a znamo da je nedostatak nura mrak. Pošto je tu nužno osvjedočenje i viđenje, nužan je i nur.”

Kod Ibn 'Arabija, a i mnogih drugih klasičnih autora, nailazimo na mišljenje da je spoznaja kao najveća ljudska vrijednost izjednačena sa svjetlošću: “Nema nijedne osobe a da nema nura koji joj otkriva ono što je radila, pa što bude od hajra obradovat će se time, a što bude od zla, zaželjet će da između nje i toga zla bude ogromna udaljenost.” U kontekstu ovoga možemo razumjeti i završetak časnog ajeta: *A Allah je sažaljiv prema robovima*. (Ali Imran, 30)

Međutim, na samom kraju da spomenemo da klasični učenjaci, a posebno Ibn 'Arebi, govore o zastorima koji sprečavaju istinsku spoznaju.

Osvjedočenost u Boga Svevišnjeg je ishodište svih drugih vrlina. Da bi dosegli tu razinu nužno je ukloniti sve zastore, kako one od tmine tako i one od svjetlosti, koji nam smetaju da se osvjedočimo u Svevišnjega. Kako zastore svjetlosti? Zastori stoje u međuodnosu s našim spoznajnim sposobnostima. Ukoliko se ljudska spoznaja svodi samo na vanjštinu utoliko su zastori matrijalne stvari. Ukoliko spoznaja poima i ono unutarnje utoliko su zastori u nama duhovne naravi. U Kur'anu se mogu nazrijeti fizički zastori (El-Ahzab, 53: Merjem, 17; Sad, 32) i duhovni / nevidljivi zastori. (Fussilet, 5; El-Isra', 45)

Prema kur'anskim ajetima vidimo da postoji vidljivi i nevidljivi zastori / hidžab. U 45. ajetu sure El-Isra govori se o skrivenom hidžabu ili hidžabu koji se skriva / *hidžaben mesturen*. Značenje ovog ajeta jeste da oni koji ne vjeruju u ahiret ne razumiju ono što se govori o Kur'anu zato što između njih, njihovog razumijevanja i Kur'ana postoji skriveni hidžab. U petom ajetu sure Fussilet riječ *hidžab* sugerira spriječenost spoznaje Istine. Dok se u 17. ajetu sure Merjem govori o zidu / el-hidžab, iza kojeg se skrivala h. Merjema kada bi izlazila iz Hrama, sklanjajući se od pogleda drugih, a tu se pred njom pojavio i melek Džibril.

U objašnjavanju fenomena zastora klasična ulema je navodila mnoge primjere kako bi ukazala na iste. Tako, ako neko želi vidjeti osobu koja se nalazi iza nekog zida, onda je taj zid zastor što ga priječi da vidi tu osobu.

Isto tako, ružne osobine zapriječe čovjekov vid ili sluh, tako da je njegov unutarnji vid ili sluh zastrt. Ulema je razotkrivanju fenomena zastora išla još dalje – ko od ljudi očekuje da mu ukazuju poštovanje, to je već prvi zastor koji ga pokriva. Dakle, samo znanje i uznositost njime jeste svojevrsni zastor koji valja ukoniti kako bismo se približili Svevišnjem.

Govori se o uzajamnim zastorima. Zastor uvijek ima dvije strane, pa tako, ako zlo jeste zastor pred dobrom, i dobro je zastor pred zlom. Prejedanje je zastor pred razboritošću.

Ako zli nisu u stanju izgraditi moralne vrline, tako se i oni dobri klone ružnih postupaka i svojstava. Onaj ko pretjeruje u jelu i brine se samo o tome kako napuniti svoj stomak, nikad ne može biti mudar učenjak. Njegova duša je tada posvećena brizi o hrani i sva volja i želja biće usmjereni ka tome. Između Boga Svevišnjeg i čovjeka nema drugog zastora osim čovjeka samog. Zato je čuveni pjesnik kazao: “Ti si sâm zastor, Hafize, pa zato, prevaziđi sebe”. Zato se govori o zastoru jastva. Ljudi su skloni kazati za neko učinjeno dobro *ja* ili ako bude napisana neka knjiga “ja sam pisac”. To je velika bolest obuzetošću sobom, a mnogi od nje boluju i trebaju se liječiti.

Sva ova promišljanja o fenomenu svjetlosti su tim bitnija ako se želi postići svjetlo vjere i osvjetljenost životnog puta.

LITERATURA

- Chittick, William C. (2005). *Sufijski put ljubavi*. Sarajevo: Ibn Sina
- Dževadi, Amoli (2013). *Načela morala u Kur'anu*. Sarajevo: Ibn Sina
- EL-Gazali, Ebu Hamid (1997). *Niša svjetlosti*. Sarajevo: Bemus
- Hafizović, Rešid (1996). *O načelima islamske vjere*. Sarajevo: Bemus
- Ibn 'Arebi, (2018). *Mekkanska otkrovenja*. Sarajevo: Sufijski centar “IBN AREBI”
- Nasr, Sayyed Hossein (2002). *Srce islama*. Sarajevo: El-Kalem
- Silajdžić, Adnan (2004). *Kriza religijskog identiteta u današnjem svijetu*. Sarajevo: FIN
- Silajdžić, Adnan; Beglerović, Samir (2016). *Akaiidska učenja Ebu Hanife*. Sarajevo: El-Kalem
- Schimmel, Annemarie (2001). *Odgonctanje Božijih znakova*. Sarajevo: El-Kalem

رفعت شاهينوفيتش

Rifet Šahinovic

رمزية النور في القرآن

Symbolism of Light in the Qur'an

ملخص: كثيرا ما تظهر عبارة النور في كتب علماء المسلمين القدامى. في الحقيقة، إن النور مفهوم هام جدا للروحانية في الكتب المقدسة لجميع التقاليد الدينية، فهو رمز شائع في الفكر الإنجيلي حيث يحضر عادة خيال النور. في اليهودية يدل النور على الطريق وهو يوجه كل ساع في طريق الدين. وفي صفحات القرآن رمزية النور وافرة جدا في كثير من المعاني والدلالات الداخلية. وهذه المقالة تتناول بعضا من تلك المعاني.

Summary: The concept of light is highly represented in the classical works of Muslim scholars. In fact, light is a very important concept of spirituality in the scriptures of all religious traditions. Light is an extremely common symbol in biblical thought, where the imagery of light is usually present. Light in Judaism shows the way, guiding every seeker on the path of faith. On the pages of the Qur'an, the symbolism of light is very rich in meanings and inner senses. The paper discusses some of these meanings and senses.

Pripovijedanje kao filozofska pedagogija: primjer Suhrawardija

MOHAMMED RUSTOM

MohammedRustom@cunet.carleton.ca
professor, islamic thought & global philosophy

Sažetak: Ovo je prijevod teksta koji tretira možda najpoznatiju simboličku pripovijest Shihāb al-Dīna Suhrawardija (u. 587/1191), a to je njegovo djelo *Āwāz-i par-i Jibrā'īl* (Odjek Džibrilovog krila). Naime, među spisima Suhrawardija, osnivača Škole prosvjetljenja i ključne ličnosti u postibnsināovskoj islamskoj filozofiji, nalazi se niz vizionarskih kazivanja, jer je korištenje pripovijedanja da bi se prenijela etička, filozofska i duhovna učenja bilo prilično uobičajeno u islamskoj civilizaciji. U kontekstu svake od ove pripovijesti, on upotrebljava brojne simboličke slike da bi prenio nekoliko bitnih ideja koje naglašavaju njegovu filozofiju. S obzirom na njihov konkretan jezik, ova kazivanja daju dimenziju dubine koja se ne može lahko uočiti u Suhrawardijevim, strogo govoreći, filozofskim djelima, jer se oslanjaju na apstraktan jezik. Lik melekanskog vodiča zauzima istaknuto mjesto u ovim pripovijestima, služeći kao svojevrsna pedagoška veza koja vodi čitaoce kroz višestruke nivoe kosmičkog poretka i do samih dubina njihovog bića. Da bi razumio pedagoški stav koji Suhrawardī zauzima u spomenutoj pripovijesti, autor nam nudi jedno pomno čitanje njenih simbola, što će doseći vrhunac analizom uloge Džibrilovog krila.

Ključne riječi: pripovijedanje, filozofska pedagogija, Shihāb al-Dīn Suhrawardī, simboličke pripovijesti, vizionarska kazivanja, odjek, melek, Džibrilovo krilo

Među spisima Shihāb al-Dīna Suhrawardīja (u. 587/1191),¹ osnivača Škole prosvjetljenja i ključne ličnosti u postibnsīnāovskoj islamskoj filozofiji, nalazi se niz vizionarskih kazivanja. U kontekstu svake od ove pripovijesti, Suhrawardī upotrebljava brojne simboličke slike da bi prenio nekoliko bitnih ideja koje naglašavaju njegovu filozofiju. S obzirom na njihov konkretan jezik, ova kazivanja daju dimenziju dubine koja se ne može lahko uočiti u Suhrawardijevim, strogo govoreći, filozofskim djelima, jer se oslanjaju na apstraktan jezik.

Mohammed
Rustom

Kao što je Cyrus Zargar nedavno pokazao u svojoj revolucionarnoj studiji, korištenje pripovijedanja da bi se prenijela etička, filozofska i duhovna učenja prilično je uobičajeno u islamskoj civilizaciji.² Stoga imamo brojne Suhrawardījeve prethodnike u islamskoj filozofskoj tradiciji koji su upravo to učinili, kao što svjedoče spisi Ikhwān al-Ṣafāʾa,³ Ibn Sīnāa (u. 428/1037)⁴ – koji je u ovom pogledu imao izravan utjecaj na Suhrawardīja – i Ibn Ṭufayla (u. 581/1185).⁵

Ali ono što Suhrawardījeve rasprave čini jedinstvenim jeste to što je, prije svega, velika većina njegovih kazivanja napisana na perzijskom⁶ i, što je još važnije, ona

1 Za Suhrawardijev život i djelo, vidjeti: Aminrazavi, *Suhrawardī*; Corbin, *En islam iranien* ii; Marcotte, Suhrawardī al-Maqtūl; Nasr, *Three Muslim sages* 52–82; Walbridge, *Leaven* i Ziai, Shihāb al-Dīn Suhrawardī.

2 Zargar, *Polished mirror*.

3 Vidjeti njihovu najpoznatiju poslanicu: Ikhwān al-Ṣafāʾ, *Case*.

4 Odgovarajući tekstovi su prevedeni i proanalizirani u: Corbin, *Avicenna*.

5 Vidjeti: Ibn Ṭufayl, *Hayy ibn Yaqzān*.

6 Njegova perzijska djela mogu se naći u: Suhrawardī, *Majmūʿa-yi muṣannaḥāt* iii. Za francuski prijevod većine Suhrawardijevih simboličkih kazivanja, koja su popraćena temeljitim bilješkama i uvodima u svako kazivanje, kao i prepričavanjima i sažecima anonimnih perzijskih komentara na *Āwāz-i par-i Jibrāʾīl* i njegovo djelo *Muʾnis al-ʿushshāq* (poznato i kao *Fī ḥaqīqat al-ʿishq*), vidjeti: Sohravardī, *Archange empourpré* drugi dio. Čitaocima koji su upoznati s Thackstonovim izdanjem prijevoda Suhrawardijevih vizionarskih kazivanja iz 1982. bilo bi bolje da pročitaju Landolta, Suhrawardī's "tales of initiation" – njegov pregledni članak ovog djela. Thackstonovi prijevodi ponovno su izdani u dvojezičnom izdanju:

izričito i dosljedno posežu za ključnim terminima i pojmovima iz islamske filozofije, s jedne, i sufizma, s druge strane. Štaviše, lik melekanskog vodiča zauzima istaknuto mjesto u ovim pripovijestima, služeći kao svojevrсна pedagoška veza koja vodi čitaoce kroz višestruke nivoe kosmičkog poretka i do samih dubina njihovog bića. Kao što je slučaj sa svim njegovim simboličkim pripovijestima, pripovjedač i jest Suhrawardī i nije Suhrawardī. On je zato što kazuje pripovijest u prvom licu. Ali nije on utoliko što oni koji čitaju pripovijest idu stopama pripovjedača i postaju upućeni u unutarnju znakovitost njenih simbola. “Postajući” pripovjedač kroz razotkrivanje teksta, njegovi čitaoci raskrivaju i, stoga, “postaju” svoje istinsko ja.

Ovdje ću se za svoje potrebe usredsrediti na ono što je možda najpoznatija Suhrawardijeva simbolička pripovijest, a to je njegovo djelo *Āwāz-i par-i Jibrā'il* (Odjek Džibrilovog krila).⁷ Da bih razumio pedagoški stav koji autor zauzima u ovoj pripovijesti, ponudit ću jedno pomno čitanje njenih simbola, što će doseći vrhunac analizom uloge Džibrilovog krila. Proučavaoci koji su radili na ovom tekstu na različite načine su prevodili izraz *āwāz*: kao “poj”, “jeka” i “pjev”. Ovdje će se prevoditi kao “odjek”, što je jednako prihvatljivo. Čitajući *āwāz* kao odjek, pojavljuje se tanahnije razumijevanje značaja simbologije Melekovog krila unutar kosmološke matrice kazivanja.

OSNOVNI OKVIR RADNJE

Na početku Odjeka Džibrilovog krila Suhrawardī govori o oslobađanju od ženskih odaja, i od nekih okova i ograničenja koja su iskusila djeca.⁸ U stanju nelagode, ishoda onoga što on naziva “navale sna” (*buĵūm-i khwāb*),⁹ on uzima

Suhrawardī, *Philosophical allegories*. Druge dvije Suhrawardijeve perzijske rasprave dostupne su u prijevodu. Vidjeti dvojezično izdanje: Suhrawardī, *Book of radiance i Shape of light* (ranije prevedeno u: Kuşpınar, *Ismā'il Ankaravī*). Ovaj posljednji tekst bio je predmet nekih važnih komentara na osmanskom turskom i perzijskom. Vidjeti: Kuşpınar, *Ismā'il Ankaravī* 53 i Dāwānī, *Commentary*. Za više pojedinosti o Suhrawardijevim perzijskim spisima općenito, vidjeti: Nasr, *Islamic intellectual tradition* 154–159.

7 Ovaj tekst se nalazi u: Suhrawardī, *Majmū'a-yi muşannaḡāt* iii, 208–223. Odavdje pa nadalje, navodi iz ove pripovijesti jednostavno će se pojavljivati kao *Āwāz*, s odgovarajućim brojevima stranica koje sežu do 3. sv. djela *Majmū'a-yi muşannaḡāt*. Studija o ovom tekstu može se naći u: Tuft, *Symbolism*. Za prijevod jednog perzijskog komentara iz osmog/četnaestog stoljeća na djelo *Āwāz-i par-i Jibrā'il* od anonimnog indijskog autora (zajedno s prijevodom izvornog teksta), vidjeti: Aminrazavi, *Suhrawardī* 151–165. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi prijevodi su moji. Na perzijskom, *par* prvenstveno označava “krilo”, iako može značiti i “pero”, “list” itd. Vidjeti odrednicu pod riječju “par, parr” u čuvenom Steingassovom perzijsko-engleskom rječniku: https://dsal.uchicago.edu/cgi-bin/app/steingass_query.py?page=239. U tekstu koji čini predmet ovog članka, glavni smisao riječi *par* kao “krila” sasvim se prirodno razumijeva i čak zahtijeva kosmološkom slikom u koju je taj tekst uokviren.

8 Suhrawardī, *Āwāz* 209.

9 Ibid.

svjetiljku i zapućuje se prema muškim odajama svog doma. Cijeli ovaj prizor odvija se, s obzirom na ozračje tame, koja se naziva “ruka brata nepostojanja”, nad područjima nižeg svijeta.¹⁰ Suhrawardī kruži (*tawāf*) ovim odajama sve do cika zore kad želi ući u očev *khānaqāh*, odnosno hanikah. Jedna od njegovih vrata vode u grad, a druga vrata vode u otvoreno polje (*sahrā*) i baštu (*bustān*).¹¹ Nakon što zatvori vrata koja vode u grad, nastavlja prema polju i bašti. Kad izađe napolje, susreće deset lijepih mudraca (*pīrān*) koji sjede na sjedalištu. S velikim oklijevanjem prilazi im i pozdravlja ih.¹²

MELEK I UNUTARNJI HRAM

Susret koji se odvija s ovim mudracima je zaista tajanstven. Broj deset koji im se dodjeljuje činio bi se proizvoljnim da nije poznato kako u klasičnom islamskom filozofskom poimanju kosmosa postoji deset intelekata, od kojih jedan potječe od drugog u nizu emanativnih silazaka od Prvog intelekta (prvi silazak od Boga) sve do desetog ili Aktivnog intelekta (*al-‘aql al-fa‘āl*). Ove intelekate je Ibn Sīnā poistovjetio s melekima,¹³ a Suhrawardī dalje angelizira kosmos dodjeljujući melekansku ulogu svemu u svom kosmičkom sistemu.¹⁴ Deseti, odnosno Aktivni intelekt poistovjećuje se s melekom Džibrilom, koji je Mudrac što sjedi na najudaljenijem kraju sjedališta. Džibril je melek koji donosi vjerovjesnicima objave i, u svojstvu “veze” između Neba i Zemlje, djeluje kao vodič za čovječanstvo.

Kad Suhrawardī priđe ovim mudracima, obraća se meleku Džibrilu, pitajući ga odakle su došli mudraci. Džibril mu ovako odgovara:

“Mi smo skupina odriješениh ljudi. Dođosmo iz pravca nigdjegrada [*nā kujā-ābād*].” Nisam razumio na šta se to odnosi, pa sam upitao: “Kojem podneblju pripada taj grad?” Rekao je: “Onom podneblju na koje se ne može ukazati kažiprstom.” Tako sam saznao da je Mudrac imao široko znanje.¹⁵

Melek podsjeća Suhrawardija na osmo podneblje – ono mjesto “na koje se ne može ukazati kažiprstom”.¹⁶ Na mjestu koje je nemjesto se, ustvari, odvija upravo taj susret. Susrećući Meleka, on postaje upućen u ono što je on oduvijek

10 Ibid., 210.

11 Ibid.

12 Ibid.

13 Vidjeti: Nasr, *Three Muslim sages* 42.

14 Vidjeti koristan sažetak u: Aminrazavi, *Suhrawardī* 81–86.

15 Suhrawardī, *Āwāz* 211.

16 Sohrawardī, *Archange empourpré* 258, b. 12. Vidjeti b. 29 za upućivanja na “osmo podneblje”, koje se češće naziva “svijet imaginacije”.

bio *in divinis*. Melek ga usmjerava na njegov vlastiti položaj naznačujući mu ono mjesto odakle su došli, a to je mjesto na koje se ne može “ukazati”.

Susret s Melekom podrazumijeva svojevrsno upućivanje u samom trenutku susreta, ali zahtijeva i da se osoba u potpunosti vrati svom istinskom ja. Melek je vodič Suhrawardiju jer će ga nagnati da se vrati onim koracima koji ga vode natrag k sebi. Melek će mu omogućiti da izvrši neophodno duhovno tumačenje, odnosno *ta'wil*, teksta sopstvene duše kako bi se mogao vratiti svojoj iskonskoj prirodi.¹⁷ S tog gledišta, njegovo istinsko ja je različito od njega, zbog čega može djelovati kao njegov pedagog. U stvarnosti, oni se ne razlikuju. Međutim, budući da je njegova duša još uvijek zarobljena u svijetu, on mora opet naučiti ono što je oduvijek znao kako bi ponovno saznao ko uistinu jeste on.

Kao što Henry Corbin (u. 1978.) primjećuje u knjizi *Ibn Sina i vizionarsko kazivanje*, temeljna promjena mora se dogoditi unutar pojedinca. Ova promjena će mu omogućiti da prepozna sebe kao zatvorenika u onome što Corbin naziva “kosmičkom kriptom”, tako djelujući kao poticaj njegovom razbuđivanju za susret s Melekom.¹⁸ Da je trebalo doći do preobražaja u Suhrawardijevom biću potvrdio je Melek kada ga Suhrawardī pita zašto su se ti mudraci, koje odlikuje nepokretnost, zapravo spustili u niži svijet: “Kako to da si se spustio u ovaj hanikah nakon što si tvrdio da se nikada ne pomjeraš niti mijenjaš?”¹⁹ U odgovoru na ovo pitanje, Melek iznosi Suhrawardiju usporedbu sa slijepim čovjekom koji ne vidi svjetlost sunca. Sunce se nikad ne mijenja. Uvijek je na svom “mjestu”. Ako ga slijep čovjek ne opaža, to nije zbog sunca. Umjesto toga, to je zato što on ne posjeduje sposobnost koja bi mu omogućila da ga vidi. Ali, kad ga mogne vidjeti, to je zbog toga što se promjena dogodila u njemu, a ne u predmetu njegovog opažanja, koji je vazda bio tu. Stoga Melek kaže Suhrawardiju: “I mi odvajkada sjedismo na ovom sjedalištu, ali tvoja [ranija] nesposobnost da vidiš nije pokazatelj našeg nebivanja, niti [činjenica da nas sad možeš vidjeti] ukazuje na promjenu ili kretanje [s naše strane] – promjena je u tvom stanju (*ḥāl*).”²⁰

Ovaj susret mogao se odviti samo u stanju polusna, kad je Suhrawardī bio imaginalno smješten između budnosti i spavanja. Na početku ovog kazivanja Suhrawardī daje upravo taj okvir za ono što će utrti put susretu s njegovom

17 *Ta'wil* se doslovno definira kao “vraćanje nečega njegovom ishodištu”. Za *ta'wil* duše, vidjeti: Corbin, *Avicenna* 28–35.

18 *Ibid.*, 19.

19 Suhrawardī, *Awāz* 215.

20 *Ibid.*, 215.

Susret s Melekom
podrazumijeva
svojevršno
upućivanje u
samom trenutku
susreta, ali
zahtijeva i da se
osoba u potpunosti
vrati svom
istinskom ja.

nebeskom praslikom. Kad se “probudimo” u okolnostima imaginacije, u nama se javlja želja da nadidemo prolazno carstvo i da se pridružimo našoj nebeskoj praslici,²¹ a koja je ono što smo oduvijek bili i što nikad nismo prestali biti, ali o čemu smo postali bezbrižni zbog našeg materijalnog postojanja. Želja da se kreće prema unutra potaknuta je upravo tom svjesnošću, bez koje se nikad ne može okrenuti prema unutra, jer se biva rasijano spoljašnjim. Ipak, da bi se ušlo u unutarnje, mora se krenuti *od spoljašnjeg*, ali ne biti *dio* njega. Stoga je kosmički položaj za nas savršeno postavljen na početku ovog kazivanja. Stanje polusna u kojem Suhrawardī pronalazi sebe jeste ono područje u kojem nikad nije prestao biti, ali kojeg je tek sad svjestan zahvaljujući spoznaji da je zarobljen u “kosmičkoj kripti”.

Podsjećam da je Suhrawardī kružio oko muških odaja – koje ovdje simboliziraju njegovo stanje motrenja – sve do cika zore, što simbolizira prosvjetljenje. Zatim on navodi kako je imao jarku želju da uđe u očev hani-kah.²² Corbin napominje da se ovdje izraz *khānaqāh* treba razumjeti u smislu “unutarnjeg hrama kao ‘mjesta’ za susret s Melekom”.²³ Upravo u tom unutarnjem hramu Suhrawardī ima susret. “Otac” kojeg spominje Suhrawardī jeste Melek njegovog vlastitog bića, njegov lični nebeski vodič. Ulaskom u hram svoga “oca”, on se okreće prema sebi; drugim riječima, okreće se prema unutra.

Taj početni korak koji Suhrawardī poduzima prema sebi oprimjeren je izvan njega samog, otuda simbolizam prosvjetljenja. Riječ je o unutarnjem prosvjetljenju, ali onom koje dolazi *izvana*; to jeste, prosvjetljenje iz njegove

21 Corbin, *Avicenna* 26.

22 Suhrawardī, *Āwāz* 210.

23 Sohravardī, *Archange empourpré* 258, b. 6.

prasliske, znanovijek utvrđene u božanskom «umu», tjera ga *izvana* da se okrene *unutra*. Ovaj izraz “izvana” ne treba razumijevati u smislu fizičkog prostora. Ovdje ga koristim da bih označio potpunu ovisnost koju duhovni tragalac ima o božanskoj volji (u tom smislu “izvan” njega) da se okrene k sebi, što nije ništa drugo doli slika božanskog Ja. Melek kojeg Suhrawardī susreće nije ništa drugo nego njegovo istinsko ja *in divinis*. Suhrawardī ulazi u hram da bi *kontemplirao* – to jeste, u etimološkom smislu te riječi, da bi ušao na mjesto gdje se mogu svjedočiti Božiji znaci. Stoga je Suhrawardī u stanju usredsrediti se na onoga čiju sliku traži i ko traži njega. Usredsređujući se, on se vraća u svoje *središte*, a to je njegova vlastita slika *in divinis*.

VJEŠTINA KROJENJA I PLOČA DUŠE

Melek nastavlja upućivati Suhrawardija u različite poretke kosmičke zbilje kojoj njegova duša, u svojoj čistoj, blistavoj biti neograničenoj materijom, istinski pripada. Različiti nivoi upućivanja kroz koje ga Melek vodi omogućavaju mu da mnogo jasnije razumije tekst kosmosa. Kako raste u znanju, više prepoznaje sebe i svoj položaj *in divinis*. Melek nastavlja poučavati Suhrawardija vještini krojenja (*‘ilm-i kbiyāta*), govoreći mu da će mu poznavanje ove nauke omogućiti da popravi svoju zakrpljenu hrku (*muraqqa‘a*) kad god je bude trebalo ušiti.²⁴ Ta zakrpljena hrka koju nose sufije simbolizira njihovo usmjerenje u svijetu. Stoga se znanje o krojenju može uzeti kao svojevrsna duhovna metoda po kojoj Melek poučava Suhrawardija tako da nikad ne može hoditi bez svoje sufijske hrke – to jest, da nikad ne bude bez svoje temeljne okrenutosti u svijetu. Ova duhovna metoda, kojoj ga podučava Melek, nije ništa drugo doli zazivanje (*dhikr*). Sve dok je duša vezana za materijalni svijet, “hrka” bića će biti pocijepana. Samo putem zikra *dhākir* (zazivač) može popraviti bit svoje duše, tako nadilazeći sebe u prisutnosti *madhkūra* (Zazivanog).²⁵

Zatim Suhrawardī traži od Mudraca da ga podučī Govoru (*kalām*) Božijem.²⁶ Kad je Suhrawardī sreo Mudraca na početku kazivanja, ovaj mu je rekao da su i on i ostalih devet mudraca “čuvari Božije riječi”.²⁷ Mudrac odgovara na Suhrawardijev zahtjev govoreći mu da, sve dok je “u ovom gradu” (*dar*

24 Suhrawardī, *Āwāz* 216.

25 Za zikr u sufizmu, vidjeti: Anawati i Gardet, *Mystique musulmane* 187–260; Chittick, *Sufism* 52–60; Schimmel, *Mystical dimensions* 167–178.

26 Suhrawardī, *Āwāz* 216.

27 Ibid., 211.

in shahr), ne može naučiti mnogo od Božije Riječi.²⁸ Izraz “ovaj grad” treba shvatiti kao materijalni svijet, što objašnjava zašto, kad opisuje unutarnji hram, Suhrawardī govori da on ima dvojna vrata, od kojih jedna vode u grad, a druga u otvoreno polje i baštu. Zatvarajući vrata koja vode u grad, on se zatvara od materijalnosti ovoga svijeta, od “grada” punog smetenosti, i ulazi kroz vrata koja vode u otvoreno polje, što simbolizira taj prostrani međuprostor poznat kao svijet imaginacije (*‘ālam al-khayāl*).²⁹

Kad se uđe u otvoreno polje imaginacije, grad se vidi onakvim kakvim zaista jeste: mjesto zaokupljeno materijalnošću a unutar kojeg su njegovi privrženici – koje će Suhrawardī na kraju kazivanja nazvati trgovcima (to jest, trgovcima materijalnog svijeta)³⁰ – zatočeni zbog svoje udaljenosti od otvorenog polja, a time i svog istinskog ja.³¹ Ipak, sve dok je čovjek oličen u gradu, sve dok ga odlikuje neka vrsta materijalnog okvira, grad je “naseljen”. Prema tome, samo ovisno o stepenu čovjekovog odvajanja od grada, on će naučiti Riječ Božiju.

Prepričavajući kako ga je Melek naučio Božijoj Riječi, Suhrawardī kaže:

Hitro je zgrabio moju ploču (*lawḥ*), a zatim me podučio prilično tajanstvenom alfabetu (*hijā’*) tako da sam pomoću njega mogao znati koju god suru [kur’ansko poglavlje] želim. Rekao je: “Ko god ne razumije ovaj tajanstveni alfabet neće naučiti te tajne (*asrār*) Božije Riječi onako kako bi trebao. Ali onaj ko postane vičan njemu, bit će mu data plemenitost i postojanost.”³²

Suhrawardī u nastavku kaže da su mu brojna čuda (*‘ajā’ib*) otkrivena i da kad god nije bio kadar razumjeti “odlomak” iz sure kosmičkog teksta, Melek bi ga podučio odgovoru.³³ Spominjanje ploče vlastitog bića u ovom odlomku odmah podsjeća na *lawḥ mahfūz*, odnosno Čuvanu ploču, spomenutu u kur’anskom ajetu 85:22. Čuvana ploča je iskonska, nebeska praslika svih Riječi Božijih. Kur’an, koji je Božija Riječ, kao i druge Riječi Božije, nalazi se na Čuvanoj ploči. Ipak, ovdje nam je rečeno i da Suhrawardī ima vlastitu ploču, na kojoj

28 Ibid., 216.

29 Korisne rasprave o prirodi imaginalnog svijeta kod Suhrawardija mogu se naći u: Van Lit, *The world of image* 37–78 i Marcotte, *Suhrawardī’s realm*. Za šira bavljenja ovom temom, vidjeti: Chittick, *Imaginal worlds* 67–113; Corbin, *Spiritual body*; Rahman, *Dream* 409–419.

30 Suhrawardī, *Āwāz* 223.

31 Na kraju kazivanja (Suhrawardī, *Āwāz* 223), još jednom susrećemo ovaj grad, gdje Suhrawardī navodi kur’anski ajet 4:75 u kojem su ljudi koji žive u *qaryi* (ovdje “gradiću”) tlačitelji. Prijevodi svih kur’anskih termina i ajeta preuzeti su iz: Nasr et al., *Study Quran*.

32 Suhrawardī, *Āwāz* 216.

33 Ibid., 217.

je prepisan tajanstveni alfabet kojem je Melek podučavao i kojim je mogao čitati sure Riječi Božije.

Ploča nečijeg bića nije ništa drugo doli odraz one iskonske Ploče; otuda postoji neposredna podudarnost između simbola i njegove praslike.³⁴ Riječi ispisane na Čuvanoj ploči također se mogu naći u kosmosu i na ploči bića. Da je Suhrawardī imao na umu ovu podudarnost između metakosmosa, makrokosmosa i mikrokosmosa savršeno je jasno u recima koji slijede, gdje on pita Meleka o podudarnosti (*munāsaba*) između udahnjivanja Duha (*nafath-i rūḥ*) i Svetog Duha (*rūḥ al-quḍus*).³⁵ Kao što će se vidjeti iz Melekovog odgovora, podudarnost između udahnjivanja Duha i Svetog Duha je ista kao i podudarnost između duhova ljudskih i Svetog Duha.

RIJEČI KOSMOSA

Melek odgovara na Suhrawardijevo pitanje u vezi s podudarnošću između udahnjivanja Duha i Svetog Duha govoreći da sve što je na četiri strane svijeta proizlazi iz Džibrilovog krila.³⁶ Suhrawardī ga pita kako bi trebao razumjeti šta to znači. Melek odgovara na sljedeći način:

Trebao bi znati da Zbiljski ima nekoliko Većih riječi (*kalimāt-i kubrā*) koje su blistave Riječi [što proizlaze] iz veličajnih slava Njegovog plemenitog Lica, od kojih su neke ponad drugih. Prva svjetlost je Najviša riječ (*kalima-yi ‘ulyā*), iznad koje nema Veće riječi. Njena veza u svjetlosti i očitovanju s drugim Riječima je poput veze Sunca s drugim zvijezdama.³⁷

Melek nastavlja objašnjavati da zrake Najviše riječi sačinjavaju drugu Riječ, čije zrake potom sačinjavaju drugu Riječ i tako dalje sve dok se njihov broj ne upotpuni.³⁸ On kazuje da se ove Veće riječi zajednički nazivaju Obuzimajuće riječi (*kalimāt-i ṭāmmāt*)³⁹ – pitanje kojem ćemo se uskoro vratiti. Isto tako saznajemo da posljednja od Većih riječi nije niko drugi doli melek Džibril i da

34 Za podrobno istraživanje ovog pitanja, vidjeti: Lings, *Symbol*.

35 Suhrawardī, *Awāz* 217.

36 Ibid.

37 Ibid. Izraz “iz veličajnih slava Njegovog plemenitog Lica” preuzet je iz poznatog vjerovjesničkog predanja u kojem se govori o sedamdeset hiljada velova od svjetlosti i tame koji zaklanjaju Boga od Njegovih stvočenja. U *Niši svjetlosti*, Abū Ḥāmid Muḥammad al-Ghazālī (u. 505/1111) napisao je važan komentar i na ovo predanje i na čuveni ajet o svjetlosti (Kur’an, 24:35). Spominjanje “Najviše riječi” u ovom odlomku vraća se na kur’anski ajet 9:40.

38 Suhrawardī, *Awāz* 218. Čini se da je ovdje Suhrawardijeva kosmologija utjecala na poznatog safevijskog filozofa Mullā Ṣadrāa (u. 1050/1640). Za Ṣadrāovo razumijevanje kosmičke uloge Božanskih Riječi, vidjeti: Rustom, *Triumph* 21–26.

39 Suhrawardī, *Awāz* 218.

duhovi ljudskih bića proizlaze iz ove Veće riječi. Stoga su Veće riječi iznad Džibrila devet melekanskih intelekata novoplatonske islamske kosmologije, dok je Džibril deseti ili Aktivni intelekt.

Melek potom nudi tumačenje nekoliko ključnih kur'anskih ulomaka da bi dokazao kako Riječ i Duh imaju istu zbilju. On navodi, naprimjer, kur'anski ajet 19:17: *Tada smo k njoj poslali Duha Našega*. Nakon toga slijedi navod iz kur'anskog ajeta 4:171, u kojem je Isa opisan kao Božija *Riječ koju je uputio Merjemi* i kao *Duh od Njega*. Poslije izjednačavanja Riječi s Duhom, Melek pokazuje kako se duhovi koji proizlaze iz posljednje Veće riječi nazivaju "Manjim riječima" (*kalimāt-i šughrā*).⁴⁰ Stoga na pitanje podudarnosti između udahnjivanja Duha i Svetog Duha Melek odgovara svojim izlaganjem o silasku Većih Božijih riječi do posljednje Veće riječi i na koncu do Manjih riječi, koje su duhovi ljudskih bića.

Ono što ovdje razjašnjava Melek jeste suštinska božanska priroda stvari u svijetu. Ako su duhovi ljudskih bića Manje riječi a Melek je Duh i posljednja od Većih riječi, onda postoji prisan odnos između ovog meleka i duhova koji iz njega proizlaze. Otuda udahnjivanje Duha predstavlja nastanak ljudskih duhova iz posljednje Veće riječi. A, putem emanativnog spuštanja, počevši od Najveće riječi ili Prvog intelekta, Manje riječi, odnosno udisaji Duha također su povezani s drugim Riječima. Konačno, sve Riječi su zrake koje potječu od božanske Svjetlosti. No, utoliko što je posljednja od Većih riječi zraka koja potječe od božanske Svjetlosti, Manje riječi, koje proizlaze iz posljednje od tih Većih riječi, jesu zrake njene svjetlosti. Upravo imajući ovu sliku na umu, sad ćemo se okrenuti Suhrawardijevom izlaganju o Džibrilovom krilu.

DŽIBRILOVO KRILLO

Suhrawardī je morao biti upućen u sve druge simbole prije nego što je mogao biti obaviješten o ulozi Džibrilovog krila. Kazivanje koje mu Melek predstavlja nije samo prerada novoplatonskog ustrojstva kosmosa. Ovdje je nešto dublje na djelu. Gore je spomenuto da Veće riječi, u cjelini uzevši, sačinjavaju "Obuzimajuće riječi". Uloga Melekovog krila je ta koja će nam omogućiti da razumijemo te Obuzimajuće riječi. Melek se obraća Suhrawardiju:

Trebaš znati da Džibril ima dva krila, od kojih je jedno desno i čista svjetlost (*nūr-i maḥd*). Sveukupnost ovog odriješenog (*mujarrad*) krila jeste veza sa Zbiljskim. I ima lijevo krilo, na kojem je nekoliko tragova tame, poput mrlja na površini Mjeseca koje podsjećaju na noge pauna. To je znak da njegovo biće ima

⁴⁰ Ibid., 219.

jednu stranu okrenutu prema nebiću. Ipak, kad razmotriš odnos njegovog bića u pogledu bića Zbiljskog, on se odlikuje Njegovim bićem.⁴¹

Melekovo desno krilo, odlikovano čistom blistavošću, okrenuto je prema svijetu čiste Svjetlosti, to jeste, “strani” Većih riječi. Lijevo krilo kao takvo nije “mračno”. Njegovi tragovi tame ishod su izobličenja svjetlosti koja dolazi sa strane Većih riječi. Iz sjene koju baca Melekovo lijevo krilo tako nastaje materijalni svijet.⁴² Drugačije kazano, prozor u zatvor svijeta dozvoljava samo određenoj količini svjetlosti iz bašte čistog sjaja da prodre kroz njega. Stoga su “odjeci” Džibrilovog krila isti kao i tamne mrlje na njegovom lijevom krilu. Baš kao što je nesavršenstvo svjetlosti ispoljeno kao sjena, nesavršenstvo Male riječi ispoljeno je kao odjek. Sjena istovremeno zbori i o svom izvoru i o nedostatku sa svoje strane. Isto tako, odjek označava to odakle potječe, premda svojom ulogom označava i svoje nesavršenstvo budući da je udaljen od svog vrutka.

Kao što je Suhrawardī već pokazao, Duh i Riječ dijele istu zbilju. Duhovi ljudskih bića su odjeci Melekovog lijevog krila jer su nesavršeni – ishod njihovog silaska u kosmičku kriptu. Budući da ga odlikuje dvostruka priroda svjetla i tame, Duh, odnosno Mala riječ je otuda “poremećena”. Poput duhova dobročiniteljā, duhovi zločiniteljā i onih koji ne vjeruju u Boga također su odjeci Melekovog lijevog krila, ali oni su “zbrkane jeke” (*ṣadā āmīz*).⁴³ To znači da su njihovi odjeci poremećeniji od dobročiniteljskih odjeka. Pošto su dobročinitelji bliži svom izvoru, njihovi odjeci su manje poremećeni, pa stoga očituju, u jasnijem smislu, svoju istinsku prirodu. Kazano jezikom svjetla i tame, nevjer- ničke zrake su tamnije od vjerničkih zraka jer su potonji bliži suncu.

Tek u pretposljednem odlomku ovog kazivanja uloga Melekovog krila potpuno se razjašnjava. Kao odgovor na Suhrawardijevo pitanje u vezi s oblikom (*ṣūra*) Džibrilovog krila, Melek uzvraća: «O, nemarni! Zar ne znaš da su sve ovo simboli (*rumūz*) koji bi, ako bi se shvatili egzoterijski, učinili sve ove Obuzima- juće riječi (*tāmmāt*) nedjelotvornim?»⁴⁴ Ranije je spomenuto da se Veće riječi nazivaju *tāmmāt*. Ovaj izraz pojavljuje se u jednini u kurʿanskom ajetu 79:34 ukazujući na “golemu nevolju” na Sudnjem danu.⁴⁵ On prenosi ideju “nevolje” i “nesreće”, a njegov arapski korijen označava “prelijevanje”, “poplavlivanje” i

41 Ibid., 220.

42 Ibid., 221.

43 Ibid.

44 Ibid., 222.

45 Kurʿanski ajet 79:34 i ajet koji slijedi glasi: *Pa kad se zbije Golema nevolja – dan kada će se čovjek sjetiti onoga oko čega se trudio.*

“bivanje obuzetim”. U kur’anskom ajetu 79:34, Posljednji dan bit će golema nevolja jer će spopasti ljude i njegovi užasi će ih “obuzeti”. Razlog zašto Veće riječi obuzimaju jeste zato što one proizlaze iz Najvećeg zvuka (koji predstavlja prvu egzistencijaciju od Boga), a pomoću silaznog toka njihovog spuštanja obuzimaju i preplavljaju, pa tako ispunjavaju, kosmos. Ipak, oni u materijalnom svijetu mogu dokučiti zbilju Većih riječi samo posredstvom Meleka, koji je posljednja od Većih riječi. Stoga su simboli u ovom kazivanju nužni utoliko što onima u materijalnom svijetu izražavaju njihov kosmički položaj. Prema tome, simbolička uloga Melekovog krila osobito djeluje kao posrednik, pokazujući naše nebesko porijeklo i to kako smo, od našeg silaska u kosmičku kriptu, postali zarobljeni materijalnošću, ali se ponovno možemo vratiti našoj istinskoj Domaji. To krilo također igra važnu ulogu u samom simbolizmu leta ljudskog duha ka svom Ishodištu: mi smo se spustili u svijet zahvaljujući upravo onom što će nam omogućiti da se uzdignemo.

UMJESTO ZAKLJUČKA

Na početku djela *Odjek Džibrilovog krila* Suhrawardī navodi važnu ranu sufij-sku ličnost Abū ‘Alīja Fārmadija (u. 477/1084.)⁴⁶ kako kaže: “Od svih odjeka Džibrilovog krila, jedan od njih si ti.”⁴⁷ Tek nakon što mu je Melek pokazao ulogu krila, Suhrawardī je spoznao zašto nije bio u stanju naučiti mnogo od Božije Riječi dok je bio zarobljen u “gradu”. Istovremeno, upućivanje koje je dobio u bilo šta od Riječi što je umio pročitati s ploče svoga bića postaje mu jasnije, jer sad razumije podudarnost između ploče svog bića i Riječi Božijih. To nije ništa drugo doli odjek Melekovog krila za koji Suhrawardī uviđa da je on sâm. On je Riječ Božija i on čita Božije Riječi u samim kosmičkim odjecima koji se očituju u oblicima, na spoljašnjoj ravni, i na ploči njegove duše, na unutarnoj ravni.^{48*}

S engleskog preveo:
Haris Dubravac

46 Za njega, vidjeti: Gozashteh i Negahban, Abū ‘Alī al-Fārmadī.

47 Suhrawardī, *Awāz* 209.

48 * Izvor: Rustom, M., *Storytelling as Philosophical Pedagogy: The Case of Suhrawardī*, u: Sebastian Günther (ur.), *Knowledge and Education in Classical Islam: Religious Learning between Continuity and Change*, 2 sv., i, Leiden i Boston 2020, 404–416.

BIBLIOGRAFIJA

- Aminrazavi, M., *Subrawardi and the School of Illumination*, Surrey 1997.
- Anawati, G. i L. Gardet, *Mystique musulmane: Aspects et tendances, expériences et techniques*, Pariz 1961.
- Chittick, W. C., *Imaginal worlds: Ibn al-‘Arabī and the problem of religious diversity*, Albany 1994.
- Chittick, W. C., *Sufism: A short introduction*, Oxford 2000.
- Corbin, H., *Avicenna and the visionary recital*, prev. W. Trask, Irving 1980.
- Corbin, H., *En Islam iranien*, 4 sv., Pariz 1971–1972.
- Corbin, H., *Spiritual body and celestial earth: From Mazdean Iran to Shī‘ite Iran*, prev. N. Roberts, Princeton 1977.
- Dāwānī, Jalāl al-Dīn, Commentary on Suhrawardī’s Temples of light, prev. C. Ernst, u: S. H. Nasr i M. Aminrazavi (ur.), *An anthology of philosophy in Persia*, 5 sv., iv, London 2008–2015, 93–120.
- Al-Ghazālī, [Abū Ḥāmid Muḥammad], *The niche of lights*, prev. D. Buchman, Provo 1998.
- Gozashteh, N. i F. Negahban, Abū ‘Alī al-Fārmadī, u: W. Madelung i F. Daftary (ur.), *Encyclopaedia Islamica*, 16 sv., i, Leiden 2008–, 468–469.
- Ibn Ṭufayl, [Abū Bakr Muḥammad], *Ibn Ṭufayl’s Hayy ibn Yaqzān: A philosophical tale*, prev. L. Goodman, New York 1972; Chicago 22009.
- Ikhwān al-Ṣafā’, *The case of the animals versus man before the king of the jinn*, prev. L. Goodman i R. McGregor, Oxford 2012.
- Kuşpinar, B., *Ismā‘īl Anḳaravī on the illuminative philosophy*, Kuala Lumpur 1996.
- Landolt, H., Suhrawardī’s “tales of initiation”, u: *JAOS* 107.3 (1987), 475–486.
- Lings, M., *Symbol and archetype*, Cambridge 1991; repr. Louisville 2006.
- Marcotte, R., Suhrawardī al-Maqtūl, the martyr of Aleppo, u: *Al-Qanṭara* 22.2 (2001), 395–419.
- Marcotte, R., Suhrawardī’s realm of the imaginal, u: *Isbrāq: Islamic philosophy yearbook* 2 (2011), 68–79.
- Nasr, S. H., *The Islamic intellectual tradition in Persia*, ur. M. Aminrazavi, Surrey 1996.
- Nasr, S. H., et al. (ur.), *The study Quran: A new translation and commentary*, New York 2015.
- Nasr, S. H., *Three Muslim sages*, Cambridge, MA 1964; Delmar 21997.
- Rahman, F., Dream, imagination and ‘ālam al-mithāl, u: G. Grunebaum (ur.), *The dream and human societies*, Berkeley 1966, 409–419.
- Rustom, M., *The triumph of mercy: Philosophy and scripture in Mullā Ṣadrā*, Albany 2012.
- Schimmel, A., *Mystical dimensions of Islam*, Chapel Hill 1975.
- Sohravardī, [Shihāb al-Dīn], *L’Archange empourpré: Quinze traités et récits mystiques*, prev. H. Corbin, Pariz 1976.
- Sohravardī, [Shihāb al-Dīn], *The book of radiance*, prev. H. Ziai, Costa Mesa 1998.
- Steingass, F. J., *A comprehensive Persian-English dictionary*, <https://dsal.uchicago.edu/dictionaries/steingass> (posljednji pristup: 7. augusta 2019).

- Suhrawardī, [Shihāb al-Dīn], *Majmū'a-yi muṣannaḡāt-i Shaykh-i Isbrāq*, ur. H. Corbin (sv. 1–2) i S. H. Nasr (sv. 3), Teheran 1952–1970; Teheran 21976–1977.
- Suhrawardī, [Shihāb al-Dīn], *The philosophical allegories and mystical treatises*, prev. W. Thackston, Costa Mesa 1999.
- Suhrawardī, [Shihāb al-Dīn], *The shape of light*, prev. T. Bayrak, Louisville 1999.
- Tuft, A., Symbolism and speculation in Suhrawardī's *The song of Gabriel's wing*, u: P. Morewedge (ur.), *Islamic philosophy and mysticism*, Delmar 1981, 207–221.
- Van Lit, L. W. C. van, *The world of image in Islamic philosophy: Ibn Sīnā, Suhrawardī, Shabrazūrī, and Beyond*, Edinburgh 2017.
- Walbridge, J., *The leaven of the ancients: Suhrawardī and the heritage of the Greeks*, Albany 2000.
- Zargar, C., *The polished mirror: Storytelling and the pursuit of virtue in Islamic philosophy and Sufism*, London 2017.
- Ziai, H., Shihāb al-Dīn Suhrawardī: Founder of the Illuminationist school, u: S. H. Nasr i O. Leaman (ur.), *History of Islamic philosophy*, ii, New York 1996, 434–464.

محمد روستو

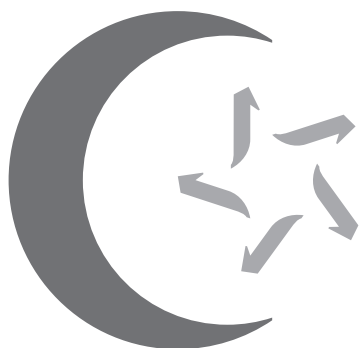
Mohammed Rusto

الحكاية بوصفها التربية الفلسفية: مثال السهروردي

Storytelling as Philosophical Pedagogy: The Example of Suhrawardī

ملخص: هذه ترجمة نص قد يتناول أشهر رواية رمزية لشهاب الدين السهروردي (ت ٥٨٧/١١٩١) وهي كتابه *Āwāz-i par-i Jibrā'īl* (صدى جناح جبرائيل). ومن ضمن ما كتب السهروردي - وهو مؤسس المذهب الإشرافي وشخصية رئيسة في الفلسفة الإسلامية ما بعد ابن سينا - عدد كبير من الحكايات المبصرة وذلك أن الحضارة الإسلامية قد كثرت فيها اللجوء إلى الحكاية لغرض نقل التعاليم الأخلاقية والفلسفية والروحانية. تحتل صورة الفتى الملائكي مكانا مرموقا في هذه الروايات وهو عبارة عن صلة تربوية من نوعها تقود القراء عبر مستويات النظام الفضائي الكثيرة وإلى أعماق ذاتهم. ولكي يفهم الموقف التربوي التي اتخذها السهروردي في الحكايات المذكورة يقدم المؤلف لنا قراءة متعمقة لرموزها والتي ستبلغ ذروتها بتحليل دور جناح جبرائيل.

Summary: This is a translation of a text that treats perhaps the most famous symbolic narrative of Shihāb al-Dīn Suhrawardī (d. 587/1191), which is his work *Āwāz-i par-i Jibrā'īl* (The Echo of Jibril's Wing). Namely, among the writings of Suhrawardī, the founder of the School of Enlightenment and a key figure in post-Ibnsīnā Islamic philosophy, there are also a number of visionary narrations, because the use of storytelling to convey ethical, philosophical and spiritual teachings was quite common in Islamic civilization. The figure of the Melekan guide occupies a prominent place in these narratives, serving as a kind of pedagogical connection that guides readers through the multiple levels of the cosmic order and to the very depths of their being. In order to understand the pedagogic position that Suhrawardī takes in the aforementioned narrative, the author offers us a close reading of its symbols, which will reach its climax by analyzing the role of Jibril's wing.

Službeni dio

Aktivnosti Rijaseta

Broj: 02-03-2-994-12/24

Datum: 24. ša'ban 1445. god. po H.

05. mart 2024. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta i člana 4a. Pravila o ustanovama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (broj: 65/14 i broj: 03-2-2/21), Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 20. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1445. god. po H., odnosno 05. marta 2024. godine, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost Medžlisu Islamske zajednice Jajce za osnivanje Privatne predškolske ustanove "Emina" u Jajcu i saglasnost na Odluku o osnivanju Privatne predškolske ustanove "Emina" Jajce broj: 01-07-038/20 od 24.02.2020. godine, te Statut Privatne predškolske ustanove "Emina" Jajce broj: 01-07-039/20 od 24.02.2020. godine.

Član 2.

Saglasnost Rijaseta Islamske zajednice ne zamjenjuje potrebne saglasnosti i odobrenja za rad od nadležnih državnih organa.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1028-3/24

Datum: 24. ša'ban 1445. god. po H.
05. mart 2024. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 20. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1445. god. po H., odnosno 05. marta 2024. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, usvojio je:

P R A V I L N I K
o dopuni Pravilnika sa kriterijima
za upis učenika u prvi razred medresa
Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

Član 1.

U Pravilniku sa kriterijima za prijem učenika u prvi razred medresa broj: 02-03-2-3546-9/22 od 19. januara 2023. godine nakon člana 9. dodaje se član 9.a koji glasi:

- 1) *Medrese Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini obavezuju se da izvrše upis jednog učenika prema posebnim kriterijima Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, a na prijedlog Rijaset.*
- 2) *Ime kandidata koji će biti upisan po ovom kriteriju bit će dostavljeno medresama za svaku školsku godinu putem Uprave za obrazovanje i nauku Rijaset.*
- 3) *Ukoliko se ne ukaže potreba za upisom učenika po ovom kriteriju medrese će upis učenika izvršiti prema utvrđenom planu upisa u skladu sa općim kriterijima."*

Član 2.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja a primjenjivat će se za upis učenika počev od 2024/25. školske godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1233-2/24

Datum: 04. ramazan 1445. god. po H.

14. mart 2024. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 21. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 04. ramazana 1445. god. po H., odnosno 14. marta 2024. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

o izmjeni Odluke o osnivanju (reaktiviranju) srednje škole Behram-begove medrese u Tuzli

Član 1.

U Odluci o osnivanju (reaktiviranju) Behram-begove medrese u Tuzli broj: 02-MO-495/95 od 10. marta 1995. godine, u članu 4. mijenja se naziv škole i glasi:

Puni naziv: Javna ustanova Behram-begova medresa u Tuzli.

Skraćeni naziv: Behram-begova medresa u Tuzli.

Član 2.

Član 5. Odluke mijenja se i glasi:

Sjedište škole je u Tuzli, ulica Behram-begova 1.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i bit će objavljena u *Glasniku* Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1532-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. god. po H.

28. mart 2024. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 22. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na porijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeće:

RJEŠENJE

I

Mr. Haris-ef. Veladžić imenuje se za rukovodioca Službe za vjerske poslove i obrazovanje u Muftijstvu bihaćkom na mandat od četiri godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovani postaje član Muftijstva.

II

Imenovani će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1572-2/24

Datum: 16. ševval 1445. god. po H.

25. april 2024. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 23. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 16. ševvala 1445. god. po H., odnosno 25. aprila 2024. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Pravila Prve bošnjačke gimnazije Sarajevo, broj: 1569/23 koja je usvojio Školski odbor Prve bošnjačke gimnazije na svojoj 16. redovnoj sjednici održanoj 31.10.2023. godine.

Član 2.

Pravila iz člana 1. ove Odluke usklađena su sa Ustavom i drugim općim normativnim aktima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-2022/24

Datum: 16. ševval 1445. god. po H.
25. april 2024. godine

Na temelju članova 25., 26. i 35. Statuta Media centra broj: 03-2-39/17 od 28. oktobra 2017. godine i člana 31. Poslovnika o radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u BiH kao Skupština Media centra na 23. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 16. ševvala 1445. god. po H., odnosno 25. aprila 2024. godine, na prijedlog Sabora, Vijeća muftija i Rijaseta, donio je sljedeću:

ODLUKU
o imenovanju Programskog savjeta
Media centra IZ u BiH

Član 1.

Imenuje se Programski savjet Media centra Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, u sljedećem sastavu:

1. Remzija-ef. Pitić,
2. Aziz Kadribegović,
3. Adamir Jerković,
4. Sead Turčalo,
5. Sevret Mehmedćehajić.

Član 2.

Programski savjet je odgovoran za definiranje programske politike Media centra u skladu sa informativno-edukativnom strategijom Islamske zajednice u BiH, te praćenje realizacije programskih sadržaja.

Član 3.

Programski savjet se imenuje na period od četiri godine.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1746-2/24

Datum: 16. ševval 1445. god. po H.
25. april 2024. godine

Na temelju odredbe člana 34. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, a u skladu sa odredbom člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 23. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 16. ševvala 1445. god. po H., odnosno 25. aprila 2024. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva tuzlanskog za formiranje Džemata Ledenice Gornje u Medžlisu IZ Gradačac, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU **o formiranju Džemata Ledenice Gornje**

Član 1.

Ovom Odlukom formira se Džemat Ledenice Gornje u Medžlisu Islamske zajednice Gradačac, koji nastaje izdvajanjem iz Džemata Ledenice Donje.

Član 2.

Na temelju ove odluke Medžlis Islamske zajednice Gradačac će definirati granice novonastalog Džemata, te dostaviti prijedlog Upravi za vjerske poslove za upis u Registar džemata pod nazivom Džemat Ledenice Gornje.

Član 3.

Medžlis Islamske zajednice Gradačac će u skladu sa ovom Odlukom u saradnji sa nadležnim izbornim organima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini provesti izbore i imenovati džematski odbor Džemata Ledenice Gornje, te provesti druge aktivnosti neophodne za implementaciju ove Odluke.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-2151-3/24

Datum: 15. zul-ka'de 1445. god. po H.
23. maj 2024. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 24. redovnoj sjednici,

održanoj u Sarajevu dana 15. zul-ka'dea 1445. god. po H., odnosno 23. maja 2024. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je:

P R A V I L N I K o proglašenju materijalnih i nematerijalnih dobara kulturnim naslijeđem Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

DIO I – PREDMET I POJMOVI

Član 1. (Predmet)

Ovim pravilnikom propisuju se kriteriji i procedura za proglašenje materijalnih i nematerijalnih dobara kulturnim naslijeđem Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: kulturno naslijeđe Islamske zajednice), vrednovanje i kategorizacija po značaju kulturnog naslijeđa Islamske zajednice.

Član 2. (Pojmovi)

Pojmovi koji se upotrebljavaju u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

Dobro: pokretna ili nepokretna imovina ili nematerijalna baština.

Kulturno naslijeđe Islamske zajednice: dobro koje je nadležni organ Islamske zajednice proglasio kulturnim naslijeđem Islamske zajednice i sastoji se od pokretne ili nepokretne imovine ili nematerijalne baštine od velikog značenja za islam, muslimane i Islamsku zajednicu što uključuje arhitektonske i historijske spomenike, umjetnička i druga djela ljudskog duha i uma, obredna mjesta i prakse, mezarja, arheološka nalazišta, grupe zgrada.

Nematerijalno kulturno naslijeđe/baština: predstavlja prakse, prezentaciju, izražavanje, udružena znanja, vještine, kulturne prostore koje zajednice, grupe ili pojedinci prepoznaju kao dio svog kulturnog naslijeđa što obuhvata usmena predanja, jezik, dijalekte, usmenu književnost, folklornu tradiciju, tradicionalnu muziku i pjesmu i vještine muziciranja, društvenu praksu, obrede, praznike, primijenjena znanja o prirodi i svijetu, tradicionalnu umjetnost, vještine zanatstva i izrade ruketvorina i predmeta i obično se prenosi iz generacije u generaciju.

Materijalno kulturno naslijeđe: predstavlja nepokretna i pokretna kulturna dobra što uključuje različite vrste objekata ili njihove ostatke, spomeničko-graditeljske cjeline ili njihove ostatke, prostore s više nepokretnih dobara, prostore s karakterističnim elementima interakcije čovjeka i prirode; pokretne nalaze arheoloških istraživanja i iskopavanja, nošnje, nakit, namještaj, tekstilno pokućstvo, posuđe, tradicionalno oružje, oruđe, alate; predmete vezane

za historiju, historiju nauke i tehnologije, kulture, religije i predmete vojne i društvene historije; predmete vezane za život zajednica, grupa, istaknutih pojedinaca kao i predmete vezane za događaje od značaja za zajednicu i društvo; djela likovnih i primijenjenih umjetnosti i dizajna; arhivsku građu; antikvitete; predmete numizmatičkog i filatelističkog značaja; prenosive predmete nastale razgradnjom historijskih spomenika.

Vrijednost dobra: ono po čemu je dobro od velikog značaja za islam, muslimane i Islamsku zajednicu, vrijednost može biti implicitna i eksplicitna ili opće prihvaćena, a kako bi se utvrdila vrijednost nekog dobra primjenjuje se postupak vrednovanja.

Vrednovanje dobara: stručni i naučni postupak kojim se, primjenom propisa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, državnih i lokalnih propisa i međunarodnih konvencija, a prema svojstvima, značaju i funkciji dobara, određuje opća i posebna vrijednost dobara, način i mjere zaštite, te uvjeti korištenja.

Kategorizacija: svrstavanje kulturnog naslijeđa u grupe prema njegovom značaju za Islamsku zajednicu, muslimane, Bosnu i Hercegovinu i svijet.

DIO II – VREDNOVANJE DOBARA

Član 3.

(Uvjeti za nominaciju dobra za kulturno naslijeđe Islamske zajednice)

(1) Dobro predloženo za kulturno naslijeđe Islamske zajednice mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- a) biti od značaja za islam, muslimane, Islamsku zajednicu ili društvo,
- b) da je proteklo najmanje 60 godina od njegovog nastanka.

(2) Izuzetno od tačke b) ovog člana, dobro čija je starost manja od 60 godina može biti proglašeno kulturnim naslijeđem Islamske zajednice samo ako po drugim kriterijima, utvrđenim ovim pravilnikom, ispunjava uvjete propisane za kategoriju kulturnog naslijeđa.

Član 4.

(Kriteriji za vrednovanje dobara)

Dobra se vrednuju prema sljedećim kriterijima:

- a) Suštinska svojstva dobra,
- b) Funkcija i značaj dobra,
- c) Opće odlike dobra (starost, očuvanost i ugroženost),
- d) Specifični kriteriji.

Član 5. (Suštinska svojstva dobra)

Suštinska svojstva dobra su: 1) autentičnost, 2) jedinstvenost, rijetkost i reprezentativnost, 3) integritet (cjelovitost/potpunost), 4) kontekst (ambijentalno/pejzažni, historijski), 5) fizičko stanje.

1. Autentičnost je mjera esencijalne vrijednosti, a stanje autentičnosti zavisi od vrste dobra i njegovog kulturnog konteksta. Dobro zadovoljava uvjete (test) autentičnosti ako su njegove vrijednosti istinito i argumentirano izražene kroz različite attribute (parametre) koji uključuju: oblik i dizajn; materijale i građu; korištenje i funkciju; tradiciju, tehnike i sisteme upravljanja; lokaciju i prostorni kontekst; jezik i druge oblike nematerijalnog naslijeđa; duh i osjećaj; druge unutarnje i vanjske faktore.

2. Jedinstvenost, rijetkost i reprezentativnost se najčešće odnosi na historijsku, dokumentarnu i estetsku vrijednost. Ako je mjesto, objekat ili izraz/proces rijedak ili postoji opasnost da nestane, njegova vrijednost bit će povećana. Rijetkost se identificira kada dobro demonstrira rijedak primjerak; kada je dobro bitno za rijetke, ugrožene ili neuobičajene strukture, krajolike ili fenomene ili bitno demonstrira određen način života, obreda, običaja, procesa, upotrebe, funkcije ili dizajna koji se više ne prakticira ili je u prijetnji od izumiranja. Rijetkošću se smatra i kada dobro predstavlja vrhunsko umjetničko ili arhitektonsko djelo ili ga je izgradio vrhunski umjetnik ili graditelj. Reprezentativnost se identificira kada je dobro značajno jer demonstrira karakteristike određenih kategorija obrednih i kulturnih mjesta ili područja, praksi ili procesa, uključujući način života, obreda, filozofiju, običaje, procese, upotrebu, funkciju, dizajn ili tehniku.

3. Integritet (stepen integriteta) predstavlja jedan od uvjeta za proglašenje dobra kulturnim spomenikom i predstavlja mjeru cjelovitosti i očuvanosti dobra, njegovih vrijednosti i okruženja. Procjena stanja integriteta uključuje: u kojoj mjeri dobro uključuje sve elemente potrebne da izrazi svoje vrijednosti; potpunost i nenarušenost stanja (fizička cjelovitost – kompaktnost); kontinuitet upotrebe; zastupljenost svih značajki i procesa koji prenose značenje dobra (odgovarajuća veličina kako bi se osigurala potpuna zastupljenost karakteristika i procesa koji doprinose njegovom značaju); socijalno-funkcionalni integritet; vizuelni integritet (može uključivati formu i dizajn, materijale, lokaciju i kontekst, kao i duh mjesta).

4. Kontekst (ambijentalno/pejzažni, historijski, fizički) podrazumijeva relacijske odnose sa okolinom. Kontekst je od iznimne važnosti za razumijevanje dobra i direktno utječe na njegovo vrednovanje i utvrđivanje značaja.

5. Fizičko stanje dobra procjenjuje se unutar konteksta i uključuje rizike po dobro.

Član 6.

(Kriteriji za vrednovanje funkcije i značaja dobra)

Kriteriji za vrednovanje funkcije i značaja dobra su: 1) duhovno-obredna vrijednost dobra, 2) historijska vrijednost dobra, 3) umjetnička i estetska vrijednost dobra, 4) dokumentarna i naučna vrijednost dobra, 5) društvena vrijednost dobra.

1. Duhovno-obredna vrijednost proizlazi iz islamskog vjerovanja, učenja i tradicije, a izražava vrijednost i značaj dobra za duhovni i obredni život, praksu i vjernički identitet, za vršenje obrednih radnji, za razumijevanje tradicije i kontinuiteta obrednog života i prakse, za nastanak i trajanje te eksplikaciju kreativnih/umjetničkih i tehničkih dimenzija dobra proisteklih iz razumijevanja islama ili njime inspiriranih, predstavlja svjedočanstvo o posvećenosti osoba i zajednica dobru kao mjestu/objektu/predmetu/praksi posebnog obrednog značenja i poštovanja ili identitarne vrijednosti u kojoj je obredna dimenzija imala ili ima značenje i doprinos. Dobro ima duhovnu važnost za muslimane i uzrokuje jaku naklonost zajednice i doprinosi identitetu i društvenoj koheziji zajednice ili posebnoj percepciji duha mjesta i prostora, u sebi sažima nematerijalne vrijednosti i značenja utkana ili proizašla iz dobra usko vezana uz duhovni identitet, tradicionalna znanja, umjetnost i prakse određenih ljudi što ga čini posebnim u odnosu na druga dobra

2. Historijska vrijednost dobra obuhvata sve aspekte historije dobra: historiju estetike, umjetnosti, arhitekture, nauke, duhovnosti i društva. Historijska vrijednost podrazumijeva vezu dobra sa ljudima, događajima, mjestima ili određenim temama, ilustrira značajnu ličnost ili događaj ili asocira na određeni period, historijsku slojevitost, ličnost, porodicu ili događaj.

3. Umjetnička i estetska vrijednost dobra odnosi se na čula i osjetilni doživljaj dobra, uključuje koncept ljepote i formalne estetske ideale. Umjetnička i estetska vrijednost dobra proizlazi iz načina na koji je dobro nastalo, bilo kao rezultat svjesnog dizajna ili naizgled kao slučajan ishod razvoja ili korištenja dobra tokom vremena, a koji kod ljudi pobuđuje emotivne ili intelektualne reakcije. Umjetnička i estetska vrijednost se određuje na osnovu: kvaliteta obrade; kvaliteta i vrste materijala; proporcija; vrijednosti detalja ili konstrukcije; primijenjenih detalja i dekorativnih elemenata; prostorne organizacije.

4. Dokumentarna i naučna vrijednost dobra referira se na informacije o dobru te njegove mogućnosti da "otkrije" činjenice o određenim aspektima prošlosti dobra kroz ispitivanja i istraživanja. Dokumentarna vrijednost proizla-

zi iz mogućnosti nekog dobra da predstavlja: materijalno svjedočanstvo o manje poznatim historijskim periodima ili o historijskim mijenama; djelo značajnog umjetnika ili graditelja; svjedočanstvo o određenom tipu, stilu ili regionalnom maniru ili svjedočanstvo o tipičnom načinu života i praksi u određenom periodu ili području.

5. Društvena vrijednost dobra potječe iz smisla i značaja dobra za ljude koji su na neki način u vezi sa tim dobrom ili predstavlja značajan dio njihove kolektivne memorije ili iskustva mjesta (vezanost za obrede ili percepciju duha mjesta). Društvene vrijednosti su usko vezane sa historijskom i estetskom vrijednošću, ali mogu imati dodatne i posebne aspekte, kao što su:

- a) **simbolička vrijednost** koja proizlazi iz direktne ili duhovne povezanosti dobra sa događajima ili živim tradicijama, sa idejama ili sa vjerovanjima, ili sa umjetničkim i književnim djelima. Simbolička vrijednost dobra odnosi se na njegovu ulogu kao spremišta i prijenosnika značenja.
- b) **tradicionalna vrijednost** koja se pokazuje kada dobro predstavlja svjedočanstvo kulturne tradicije društva koje je živo ili je nestalo; razmjene ljudskih vrijednosti, zanata ili tehnologija kroz određeni period.
- c) **vrijednost za određenu zajednicu** koja se ogleda u zajedničkoj vrijednosti u odnosu na lokalni identitet, osjećaj pripadnosti, povezanosti, ponosa, vjerovanja, normi i praksi. Neka dobra visoko cijeni lokalno stanovništvo i njihov značaj se može razmatrati kao dio omiljene lokalne sredine, a neka su značajna u svijesti stanovnika ili za ljude koji ih koriste ili su ih koristili ili za njihove potomke.

Član 7.

(Kriteriji za vrednovanje općih odlika dobra)

Kriteriji za vrednovanje općih odlika dobra (starosti, očuvanosti i ugroženosti) su: 1) vrijeme nastanka i trajanje dobra u odnosu na ostala dobra iste vrste, 2) stepen očuvanosti ili degradacije dobra u odnosu na izvorno stanje dobra, 3) stvarne i potencijalne promjene dobra do kojih dolazi ili može doći usljed korištenja dobra i njegove okoline, odnosa lokalne zajednice u očuvanju i prezentaciji dobra, planiranoj budućoj namjeni dobra, planiranom razvoju neposrednog okruženja dobra.

Član 8.

(Specifični kriteriji)

Specifični kriteriji za vrednovanje dobara se određuju na osnovu istraživanja kojima se utvrđuju posebne vrste dobra ili njegove posebne karakteristike kojim se utvrđuje njegova opća ili posebna vrijednost, a koje se ne mogu svrstati u prethodne stavove.

DIO III – PODJELA KULTURNOG NASLIJEĀA

Član 9.

(Podjela kulturnog naslijeĀa Islamske zajednice)

Kulturno naslijeĀe Islamske zajednice moŹe biti: 1) pokretno dobro, 2) nepokretno dobro, 3) nematerijalna baština, 4) vjerski i kulturni krajolici (specifiĀna dobra).

Član 10.

(Pokretno dobro)

Pokretna dobra podrazumijevaju sve pokretne predmete koji su izraz i svjedoĀanstvo muslimanskog duha i kreacije ili inspirirani islamom, a naroĀito obredni predmeti i materijali koji se koriste u vršenju islamskih obreda ili Āine sastavni dio obrednih mjesta i prostora; antikviteti kao Źto se oruĀe, grnĀarija, natpisi, kovanice, peĀati, nakit, oruŹje i pogrebni ostaci; prenosivi predmeti nastali razgradnjom historijskih spomenika; dobra od interesa za antropologiju i etnologiju; predmeti vezani za historiju i Źivot grupa ljudi i uleme, mislilaca i umjetnika, te dogaĀaja od znaĀaja za islam, muslimane i Islamsku zajednicu; umjetniĀki predmeti kao Źto su: slike i crteŹi proizvedeni ruĀno; izvorni otisci, poster i fotografije; djela izvornog rada i primijenjene umjetnosti izvedena u materijalima kao Źto su staklo, keramika, metal, drvo itd.; rukopisi i inkunabule, kodeksi, knjige, dokumenti i izdanja od posebnog znaĀaja; predmeti numizmatikog i filateliskog znaĀaja; arhive ukljuĀujuĀi tekstualne zapise, karte i druge kartografske materijale, fotografije, kinematografske filmove (zapise), zvuĀne zapise i maŹinski Āitljive zapise; namjeŹtaj, tapiserije, Āilimi, odjeĀa i muziĀki instrumenti.

Član 11.

(Nepokretno dobro)

Nepokretna dobra su: sakralna arhitektura i obredni objekti i prostori, mezarja i pojedinaĀni niŹani, pojedinaĀne graĀevine (spomenici), djelo primijenjene umjetnosti, arheoloŹki spomenici/strukture, mjesta i ostaci pojedinaĀnih graĀevina – spomenika, graditeljske cjeline i kompleksi razliĀitih namjena, mjesta i ostaci graditeljskih cjelina, kulturno-historijske cjeline (podruĀja), mjesta memorije/sjeĀanja – podruĀja.

Član 12.

(Nematerijalna kulturna baština)

Nematerijalno kulturno naslijeĀe/baština predstavlja prakse, prezentaciju, izraŹavanje, udruŹena znanja, vjeŹtine, kulturne prostore koje zajednice, grupe

ili pojedinci prepoznaju kao dio svog kulturnog naslijeđa što obuhvata usmena predanja, jezik, dijalekte, usmenu književnost, folklornu tradiciju, tradicionalnu muziku i pjesmu i vještine muziciranja, društvenu praksu, obrede, praznike, primijenjena znanja o prirodi i svijetu, tradicionalnu umjetnost, vještine zanatstva i izrade rukotvorina i predmeta.

Član 13. **(Specifična dobra)**

Specifična dobra podrazumijevaju: vjerske i kulturne krajolike (dovišta, musalle), historijske gradove i gradske centre i druga, po određenim odlikama, specifična dobra.

DIO IV – KATEGORIZACIJA KULTURNOG NASLIJEĐA

Član 14. **(Predmet kategorizacije)**

Predmet kategorizacije su dobra proglašena kulturnim naslijeđem Islamske zajednice koja se kategoriziraju prema njihovom značaju.

Član 15. **(Kategorije kulturnog naslijeđa)**

Kulturno naslijeđe Islamske zajednice svrstava se u sljedeće kategorije: 1) kulturno naslijeđe od univerzalnog značaja, 2) kulturno naslijeđe od izuzetnog značaja za muslimane i Islamsku zajednicu u Bosni i Hercegovini, 3) kulturno naslijeđe od značaja za muslimane i Islamsku zajednicu u Bosni i Hercegovini.

Član 16. **(Kulturno naslijeđe Islamske zajednice od univerzalnog značaja)**

Kulturno naslijeđe Islamske zajednice od univerzalnog značaja predstavlja kulturno naslijeđe od izuzetnog značaja za islam, muslimane i Islamsku zajednicu u Bosni i Hercegovini i koje je upisano na UNESCO Listu svjetskog naslijeđa ili druge slične relevantne međunarodne liste po jednom od sljedećih kriterija: predstavlja najviše domete ljudskog kreativnog genija; prikazuje važnu razmjenu ljudskih vrijednosti u arhitekturi ili tehnologiji, umjetnosti, urbanom planiranju ili dizajnu krajolika; nosilac je jedinstvenog ili barem izuzetnog svjedočanstva o vjerskoj ili kulturnoj tradiciji i praksi; izuzetan je primjer tipa građevine, arhitektonskog ili tehnološkog ansambla ili krajolika koji ilustrira značajnu fazu/faze ljudske historije.

Član 17.

(Kulturno naslijeđe Islamske zajednice od izuzetnog značaja za muslimane i Islamsku zajednicu)

Kulturno naslijeđe od izuzetnog značaja za muslimane i Islamsku zajednicu su dobra koja posjeduju visoko izražene vrijednosti (obrednu, društvenu, historijsku, dokumentarnu ili umjetničku i estetsku); posjeduju izuzetno visok stepen autentičnosti i integriteta; predstavljaju jedinstven i/ili izuzetno reprezentativan primjer određenog tipa ili stila.

Član 18.

(Kulturno naslijeđe Islamske zajednice od značaja za muslimane i Islamsku zajednicu)

Kulturno naslijeđe od značaja za muslimane i Islamsku zajednicu su dobra koja: posjeduju izražene vrijednosti (društvenu, historijsku, dokumentarnu ili umjetničku i estetsku); posjeduju određen stepen autentičnosti i integriteta.

DIO V – PROGLAŠENJE DOBRA KULTURNIM NASLIJEĐEM ISLAMSKJE ZAJEDNICE

Član 19.

(Cilj odluke o proglašenju dobra kulturnim naslijeđem Islamske zajednice)

Odluka o proglašenju dobra kulturnim naslijeđem Islamske zajednice ima za cilj osigurati zaštitu vrijednosti i značaja naslijeđa za sadašnje i buduće generacije i rukovodi se principom interesa muslimana i Islamske zajednice, objektivnosti i nepristrasnosti, stručnosti i profesionalnosti, podizanjem mjera zaštite, očuvanja i svijesti o značaju kulturnog naslijeđa te prikupljanjem i dokumentiranjem relevantne građe.

Član 20.

(Postupak za proglašenje dobra kulturnim naslijeđem)

(1) Postupak za proglašenje dobra kulturnim naslijeđem Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini pokreće se inicijativom putem Uprave za obrazovanje i nauku Rijaseta Islamske zajednice, na obrascu koji je sastavni dio ovog pravilnika.

(2) Inicijativu može podnijeti svako pravno ili fizičko lice.

(3) Inicijativa za proglašenje dobra kulturnim naslijeđem sadrži sve relevantne podatke o predloženom dobru, a naročito:

a) naziv i vrstu dobra

b) preciznu lokaciju dobra, po mogućnosti sa popisom katastarskih čestica

- c) podatke o vlasniku, posjedniku i korisniku dobra, po mogućnosti zemljišno knjižne podatke
- d) kratak opis i vrijeme nastanka dobra
- e) postojeće stanje i namjenu dobra
- f) opis eventualnih rizika kojima je dobro izloženo
- g) fotografije i drugu raspoloživu dokumentaciju o dobru

(4) Postupak može biti pokrenut i po službenoj dužnosti Uprave. U tom slučaju, bez posebnog zahtjeva, Uprava započinje postupak donošenja konačne odluke putem stručne komisije Muzeja islamske kulture i umjetnosti.

Član 21.

(1) Nakon što Uprava utvrdi osnovanost inicijative za pokretanje postupka za donošenje konačne odluke o proglašenju dobra kulturnim naslijeđem inicijativu sa pratećom dokumentacijom dostavlja Muzeju islamske kulture i umjetnosti.

(2) Stručna komisija Muzeja islamske kulture i umjetnosti po nalogu Uprave vrši naučnu i stručnu valorizaciju i obradu, te ocjenu utemeljenosti inicijative za proglašenje dobra kulturnim naslijeđem.

(3) U procesu donošenja konačne odluke stručna komisija Muzeja islamske kulture i umjetnosti poduzima sljedeće radnje:

- a) Prilikom odlučivanja o inicijativi stručna komisija Muzeja vlasnicima, odnosno posjednicima predloženog kulturnog naslijeđa, ukoliko oni nisu podnosioci inicijative, daje priliku da iznesu svoj stav.
- b) Prikuplja, u datom trenutku, dostupne, relevantne podatke:
 - 1. literaturu
 - 2. arhivsku fotografsku građu
 - 3. tehničku i drugu dokumentaciju o dobru, njegovoj historiji i svim značajnim aspektima
 - 4. izvod iz relevantnih katastarskih planova i zemljišnih knjiga, te posjedovnih listova (u slučaju potrebe, ispravnost dobijenih podataka potrebno je utvrditi kod nadležnih državnih institucija)
 - 5. dokumentaciju o trenutnom stanju dobra (tehnička i fotografska)
 - 6. identifikacija prijetnji po dobro.

Član 22.

(Elaborat)

(1) Nakon prikupljenih podataka i valoriziranja dobra stručna komisija Muzeja islamske kulture i umjetnosti sačinjava elaborat o utvrđivanju kulturnog naslijeđa koji sadrži:

- a) naziv i vrstu dobra,

- b) opis i vrijeme nastanka,
 - c) podatke o lokalitetu na kojem se dobro nalazi, granice zaštićene okoline, odnosno katastarske i zemljišnoknjižne podatke,
 - d) podatke o vlasniku, odnosno posjedniku,
 - e) rezultate istraživanja sa valorizacijom,
 - f) zonu zaštite,
 - g) mjere zaštite neophodne za čuvanje, održavanje i korištenje dobra i njegove okoline,
 - h) dokaz o porijeklu,
 - i) spisak pokretnih dobara koja su u okviru nepokretnog dobra,
 - j) prijedlog organa, organizacione jedinice ili ustanove nadležne za upravljanje, čuvanje i održavanje kulturnog naslijeđa.
- (2) Izuzetno od stava 2. tačka h) ovog člana, ukoliko se radi o kulturnom naslijeđu za koje se ne može tačno utvrditi porijeklo, u elaborat o utvrđivanju kulturnog naslijeđa se unosi izjava podnosioca inicijative ili vlasnika, odnosno posjednika.

Član 23.

(Prijedlog za proglašenje kulturnog naslijeđa)

(1) Nakon provedene procedure iz člana 21. ovog Pravilnika stručna komisija Muzeja priprema prijedlog Odluke koju zajedno sa elaboratom o utvrđivanju kulturnog naslijeđa upućuje Rijasetu putem Uprave za obrazovanje i nauku:

- a) Za dobra za koja se preliminarnom valorizacijom utvrdi da ne ispunjavaju kriterije, pristupa se izradi prijedloga odluke kojom se odbija zahtjev za proglašenje dobra kulturnim naslijeđem, sa obrazloženjem razloga za takvu odluku.
- b) Za dobra za koja se utvrdi da zadovoljavaju kriterije vrednovanja, pristupa se procesu izrade prijedloga odluke o proglašenju kulturnim naslijeđem.

(2) Odluku o proglašenju kulturnog naslijeđa, odnosno odluku kojom se odbija zahtjev za proglašenje kulturnog naslijeđa donosi Rijaset na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku.

(3) Odluke iz prethodnog stava ovog člana objavljuju se u *Glasniku* Rijaseta IZ u BiH i stupaju na snagu danom objavljivanja. Odluke se dostavlja vlasnicima/korisnicima dobara te nadležnim organima, organizacionim jedinicama ili ustanovama IZ u BiH.

(4) Obrazloženje i tehnička dokumentacija ne objavljuju se u *Glasniku*, ali su dostupni zainteresiranim pravnim i fizičkim licima, na osnovu odobrenja Rijaseta.

Član 24. **(Upis u registar)**

(1) Na osnovu Odluke o utvrđivanju, kulturno naslijeđe upisuje se u registar kulturnog naslijeđa koji vodi Uprava za pravne i administrativne poslove.

(2) Uz odluku, na osnovu koje je izvršen upis u registar kulturnog naslijeđa, čuva se i dokumentacija o kulturnom naslijeđu.

(3) Na kulturna naslijeđa upisana u registar kulturnog naslijeđa stavlja se oznaka da su pod posebnom zaštitom.

(4) Rijaset će na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku propisati izgled, sadržinu i način stavljanja oznaka iz prethodnog stava ovog člana na kulturna dobra, po njihovim vrstama.

(5) Kulturno naslijeđe Islamske zajednice koje je pod zaštitom države upisuje se u registar iz stava (1) ovog člana na osnovu akta nadležnog državnog organa

Član 25. **(Odluka o proglašenju kulturnog naslijeđa)**

(1) Odluka o proglašenju kulturnog naslijeđa sadrži:

- a) osnovne podatke o kulturnom naslijeđu:
 1. naziv,
 2. vrsta,
 3. lokacija,
 4. vrijeme nastanka,
 5. autor(i),
 6. podaci o vlasniku, odnosno posjedniku,
 7. podaci o upravitelju;
- b) opis kulturnog dobra:
 1. izgled,
 2. stanje,
 3. svojstva,
 4. specifičnosti;
- c) katastarske i zemljišnoknjižne podatke,
- d) kategoriju kulturnog naslijeđa,
- e) mjere zaštite kulturnog naslijeđa,
- f) naziv organa, organizacione jedinice, odnosno ustanove nadležne za upravljanje, čuvanje, održavanje i zaštitu kulturnog naslijeđa,
- g) obrazloženje odluke koja sadrži popis raspoložive fotografske, opsisne, video, audio, investiciono-tehničke i druge dokumentacije o kulturnom naslijeđu, koja je korištena kao osnova za donošenje od-

luke ili o čijem je postojanju stručna komisija Muzeja islamske kulture i umjetnosti obaviještena

(2) Sastavni dio odluke o proglašenju nepokretnog kulturnog naslijeđa je spisak pokretnih predmeta koji sa nepokretnim kulturnim naslijeđem čine funkcionalnu cjelinu.

(3) Ukoliko se zbirka predmeta ili materijala proglašava za pokretno kulturno naslijeđe, sastavni dio odluke o proglašenju je spisak predmeta sa identifikacionim oznakama, fotografijama i opisom svakog pojedinačnog predmeta zbirke.

Član 26

(Mjere zaštite)

(1) Mjerama zaštite iz člana (25) ovog pravilnika propisuju se:

- a) uslovi čuvanja, održavanja i korištenja,
- b) tehničko-zaštitne mjere bezbjednosti kulturnog naslijeđa kojim se dobro štiti od oštećenja, uništenja i krađe,
- c) dostupnost kulturnog naslijeđa za javnost, mogućnost korištenja i način korištenja,
- d) ograničenja i zabrane raspolaganja kulturnim naslijeđem i njegove upotrebe,
- e) ograničenja, odnosno zabrane izvođenja određenih građevinskih i drugih radova koji mogu dovesti do promjene oblika kulturnog naslijeđa, kao i do promjene njegove namjene,

(2) Mjere zaštite utvrđuju se i za zaštićenu okolinu nepokretnog kulturnog naslijeđa.

Član 27.

(1) Stručna komisija Muzeja islamske kulture i umjetnosti dužna je da redovno prati stanje kulturnog naslijeđa i da svake četvrte godine izvrši revalorizaciju stanja kulturnog naslijeđa.

(2) Stručna komisija Muzeja dužna je da evidentira i prijavi Rijasetu sve nezakonite aktivnosti na zaštićenim dobrima.

Član 28.

(1) Stručna komisija Muzeja islamske kulture i umjetnosti predlaže Rijasetu putem Uprave za obrazovanje i nauku prestanak statusa kulturnog naslijeđa ako je kulturno naslijeđe:

- a) potpuno uništeno ili teško oštećeno, a nema relevantnih podataka ili dovoljno ostataka za njegovu rekonstrukciju ili rekonstrukcija nije moguća na istom lokalitetu na kojem se dobro nalazilo, a to je bitno za njegov kulturno-historijski značaj,

- b) utvrđeno i proglašeno na osnovu netačnih podataka o njegovim svojstvima i značaju.
- (2) Na odluku o prestanku statusa kulturnog naslijeđa primjenjuju se odredbe o donošenju, dostavljanju i objavljivanju akta o proglašenju kulturnog naslijeđa.
- (3) Odluka o prestanku statusa kulturnog naslijeđa objavljuje se u Službenom glasniku Rijaseta.

DIO VI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 29. (Nadzor)

Nadzor nad primjenom ovog Pravilnika vrši Uprava za obrazovanje i nauku Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 30.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja i biće objavljen u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Prilog

OBRAZAC ZA POKRETANJE INICIJATIVE ZA PROGLAŠENJE DOBRA KULTURNIM NASLIJEĐEM ISLAMSKJE ZAJEDNICE	
Naziv i vrsta dobra	
Adresa i lokacija (po mogućnosti s popisom katastarskih čestica)	
Podaci o vlasniku, posjedniku i korisniku dobra (po mogućnosti navesti zemljišno-knjižne podatke)	
Kratak opis, vrijeme nastanka i opis vrijednosti dobra kao kulturnog naslijeđa	
Postojeće stanje i namjena dobra	
Opis eventualnih rizika kojima je dobro izloženo	
Fotografije i raspoloživa dokumentacija o dobru (prilog)	
Dodatne napomene	
Mjesto, datum i potpis podnosioca inicijative	

Aktivnosti Vijeća muftija

Broj: 18-04-1-1381-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Bosanska Gradiška da može izvršiti transformaciju vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 214, u naravi kuća i zgrada površine 93 m², pašnjak 2. klase površine 553 m² upisane u PL broj 321 KO Čikule, na način da se ista ustupi Almiru Neškiću za iznos od 50.000,00 KM.

S obzirom da Medžlis IZ Bosanska Gradiška nema adekvatne nekretnine koja bi se kupila za dobivena novčana sredstva, obavezuje se Medžlis IZ Bosanska Gradiška da sredstva dobijena od transformacije vakufske imovine uplati na račun Vakufske direkcije.

Nakon što Medžlis IZ Bosanska Gradiška nađe adekvatnu nekretninu, Vakufska direkcija će sredstva uplatiti na račun Medžlisa kako bi isti mogao kupiti adekvatnu nekretninu i uknjižiti je na istoimeni vakuf.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis Islamske zajednice Bosanska Gradiška i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1382-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Brčko da može izvršiti transformaciju/prodaju vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 1393, u naravi dvorište, površine 197 m² i stambeni objekat, površine 80 m², KO Brčko 1, za iznos od 150.000,00 KM.

Obavezuje se Medžlis IZ Brčko da za dobijena sredstva kupi nekretninu označenu kao k.č. broj 2378, u naravi stambena zgrada površine 118 m² i dvorište površine 315 m², što ukupno čini 433 m².

Obavezuje se Medžlis IZ Brčkon da kupljenu nekretninu uknjiži na istoimenu vakuf.

Zadužuje se Medžlis IZ Brčko da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne transformacije.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis Islamske zajednice Brčko i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1383-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Tešanj da od dobijenih sredstava od transformacije vakufske imovine na osnovu Zaključka Vijeća muftija broj 04-1-216-2/21 od dana 30.09.2021. godine i Zaključka broj 04-1-73-2/23 od dana 06.04.2023. godine, može izvršiti kupovinu stana površine 70,00 m², upisanog

u ZK izvadak broj 2389, KO Tešanj II, broj parcele 205/EJ13, u vlasništvu firme "HG" d.o.o. Tešanj za iznos od 104.222,54 KM:

Obavezuje se Medžlis IZ Tešanj da predmetnu nekretninu uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH-Medžlis IZ Tešanj-vakuf džemata Tešanjka i Medžlis IZ Tešanj srazmjerno njihovom ulogu.

Obavezuje se Medžlis IZ Tešanj da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj o realizaciji zaključka.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis Islamske zajednice Tešanj i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1384-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Cazin da može izvršiti prijenos vlasništva na vakufskoj nekretnini označenoj kao k.č. broj 236/10 u površini od 48 m², upisana u ZK uložak broj 112 KO Ostrožac u korist Handanagić Hasana.

Smatra se da je predmetna nekretnina transformirana i obeštećena prilikom donošenja Zaključka Rijaseta IZ u BiH broj 03-HN-548-1/09, te da navođenje predmetne čestice u postupku transformacije i obeštećenja je propuštena u toku procedure.

Za sprovođenje ovog Zaključka zadužuju se Vakufska direkcije i Medžlis IZ Cazin.

Obavezuje se Medžlis IZ Cazin da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj o realizaciji zaključka.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis Islamske zajednice Cazin i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1385-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu Islamske zajednice Bihać da može izvršiti uklanjanje objekta džamije u džematu Klokot s ciljem izgradnje nove džamije.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis Islamske zajednice Bihać i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1386-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Cazin da može izvršiti transformaciju/ ek-sproprijaciju dijela vakufskih nekretnina i to:

dio k.č. broj k.č. broj 2008, u naravi oranica/njiva 6. klase, površini od 51 m², upisana u PL broj 248, KO Gornja Koprivna, po procijenjenoj vrijednosti od 2,00 KM po m², što ukupno iznosi od 102,00 KM;

dio k.č. broj 1192, u naravi pašnjak 3. klase, površine 53 m², upisana PL broj 248, KO Gornja Koprivna, po procijenjenoj vrijednosti od 10,00 KM po m² što ukupno iznosi 530,00 KM

dio k.č. broj 1845, u naravi groblje, površine 44 m², upisana u PL broj 251, KO Gornja Koprivna po procijenjenoj vrijednosti od 10,00 KM po m², što ukupno iznosi 440,00KM.

Obavezuje se Medžlis IZ Cazin da dobijena finansijska sredstva, zajedno sa ranije dobijenim sredstvima u predmetima eksproprijacije ove vrste, uplati na

račun Vakufske direkcije koja će ista zadržati sve do pronalaska odgovarajućeg načina utroška.

Zadužuje se Medžlis IZ Cazin da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne transformacije.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis Islamske zajednice Cazin i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1387-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Cazin da može izvršiti transformaciju/ eksproprijaciju dijela vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 1368, u naravi mezarje, u površini od 39 m2, upisana u PL broj 632, KO Tržac na način da se ista ustupi kroz eksproprijaciju u korist Grada Cazin za iznos od 7,00 KM po m2, što ukupno iznosi 273,00 KM.

Obavezuje se Medžlis IZ Cazin da dobijena finansijska sredstva, zajedno sa ranije dobijenim sredstvima u predmetima eksproprijacije ove vrste, uplati na račun Vakufske direkcije koja će ista zadržati sve do pronalaska odgovarajućeg načina utroška.

Zadužuje se Medžlis IZ Cazin da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne transformacije.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis Islamske zajednice Cazin i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1395-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Alić Hasan sin Avde, iz Konjica, može uvakufiti svoj suvlasnički dio u udjelu 3/10, Alić Maid sin Rame, iz Konjica, može uvakufiti svoj suvlasnički dio u udjelu 7/40, Alić Mirha kći Rame, iz Konjica, može uvakufiti svoj suvlasnički dio u udjelu 3/40, Gakić Sanjin sin Ibrahima, iz Konjica, može uvakufiti svoj suvlasnički dio u udjelu 1/5, Duraković Edina kći Huse, iz Sarajeva, može uvakufiti svoj suvlasnički dio u udjelu 1/15, Alić Vedad sin Huse, iz Sarajeva i Alić Edin sin Huse, iz Sarajeva, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 11/120, za potrebe džemata Homolje, Medžlis IZ Konjic, zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 319/2, zv. „Do”, u naravi njiva 4. klase, površine 38 m², upisanu u zk. ul. i p.l. br. 8 k.o. Galjevo, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Konjic – vakuf džemata Homolje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Konjic i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1397-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Ramić Aiša kći Mehe, iz Sarajeva i Jašarević Latifa kći Hasiba, iz Sarajeva, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/4 i Jašarević Osman sin Mehe, iz Sarajeva, može uvakufiti svoj suvlasnički dio u udjelu 1/2, za potrebe mezarja u džematu Omeragići, Medžlis IZ Višegrad, zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1748, zv. „Hlapina kuća”, u naravi livada 6. klase, površine 1.324 m² i k.č. br. 1749 zv. „Hlapina kuća”, u naravi pašnjak 5. klase, površine 2.428 m², upisane u p.l. br. 76 k.o. Vlahovići, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Višegrad – vakuf džemata Omeragići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Višegrad i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1398-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Zjakić rođ. Biščević Muhameda kći Muniba, iz Sarajeva, može za potrebe džemata Tekija, Medžlis IZ Bosanska Gradiška, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 1224/8, u naravi kuća i zgrada, površine 92 m² i dvorište površine 180 m², upisane u p.l. br. 1563 k.o. Gradiška Grad, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bosanska Gradiška – vakuf džemata Tekija.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Bosanska Gradiška i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1399-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Tirić Rešida kći Muje, iz Šatorovića, može za potrebe džamije Šatorovići, Medžlis IZ Brčko, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 60/2 zv. „Redak”, u naravi voćnjak 1. klase, površine 870 m² i voćnjak 2. klase, površine 273 m² i k.č. br. 60/3 zv. „Redak”, u naravi voćnjak 1. klase, površine 1.460 m² i voćnjak 2. klase, površine 645 m², upisane u zk. ul. br. 197 k.o. Šatorovići, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Brčko – vakuf džamije Šatorovići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Brčko i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1400-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Ribo Sulejman sin Osmana, iz Travnika, može za potrebe džemata Zagrađe, Medžlis IZ Travnik, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 62/3 zv. „Zelenika”, u naravi groblje/mezarje površine 1.820 m² i k.č. br. 63 zv. „Zelenika”, u naravi pašnjak 3. klase površine 2.470 m², upisane u p.l. br. 808 k.o. Jezerci, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže

na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Travnik – vakuf džemata Zagrađe.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Travnik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1401-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Omerkić Salim sin Saliha, iz Priluka, može u svoje ime i u ime supruge Omerkić Advije a pred duše njihovih rahmetli roditelja, za potrebe džemata Priluk, Medžlis IZ Živinice, uvakufiti svoju nekretninu označenu kao k.č. br. 1316/4 zv. „Luka”, u naravi dvorište, površine 83 m² i oranica/njiva 4. klase, površine 412 m², upisane u p.l. br. 1980 što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 2125 k.o. Priluk, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Živinice – vakuf džemata Priluk.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakufima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Živinice i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1402-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Tatarević hadži Fehim sin Alage, iz Gnjilavaca, može u svoje ime i ime supruge Tatarević Fatime a pred duše umrlih roditelja hadži Alage i Fatime Tatarević, za potrebe uspostave mezarja u džematu Gnjilavac, Medžlis IZ Cazin, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1005 zv. „ČOKIĆA URVINE”, u naravi livada 3. klase, površine 3.905 m² i k.č. br. 1006 zv. „ČOKIĆA URVINE”, u naravi oranica/njiva 6. klase površine 4.586 m², upisane u p.l. br. 411 k.o. Gnjilavac, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Cazin – vakuf džemata Gnjilavac.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Cazin i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1403-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medžlis IZ Tešanj, može za potrebe vakufa džamije Bobare-Drinčići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 725/4 zv. „Gaj”, u naravi livada 3. klase površine 72 m², upisanu u p.l. br. 812 k.o.

Bobare, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Bobare-Drinčići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Tešanj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1404-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Neslanović-Kuhin Šaćira kći Arifa, iz Busovače, može za potrebe džemata Busovača, Medžlis IZ Busovača, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 105/1 zv. „Podhan”, u naravi kuća i zgrada površine 80 m² i dvorište površine 180 m², upisane u p.l. br. 2537 k.o. Busovača, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 3750 k.o. NP Busovača, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Busovača – vakuf džemata Busovača.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Busovača i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1405-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Puškar Refik sin Smaila, iz Cazina i Puškar Fata kći Huseina, iz Cazina, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{2}$, za potrebe izgradnje džamijskog parkinga u džematu Puškari, Medžlis IZ Cazin, zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2354/11 zv. „Urga”, u naravi oranica/njiva 4. klase površine 2.422 m², upisanu u p.l. br. 3573 k.o. Cazin Grad, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 2535 k.o. Cazin Grad, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Cazin – vakuf džemata Puškari.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Cazin i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1406-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Husić Elvedin sin Ramiza, iz Duba, može za potrebe džemata Dub, Medžlis IZ Travnik, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 775 zv. „Ravan”, u naravi oranica/njiva 5. klase površine 1.102 m²,

upisanu u p.l. br. 800 k.o. Dub, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Travnik – vakuf džemata Dub.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Travnik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1408-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Omeragić Ismet sin Ome, iz Bihaća, Omeragić Safet sin Ome, iz Bihaća i Omeragić Arif sin Omera, iz Bihaća, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/3, za potrebe mezarja u džematu Ripač, Medžlis IZ Bihać, zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1408/2 zv. „Otočko groblje”, u naravi voćnjak 3. klase površine 431 m², upisanu u p.l. br. 1250 k.o. Ripač. Šart vakifa je da se dozvoli ukop na preostalim slobodnim mjestima porodici vakifa odnosno 6 (šest) ukopnih mjesta za: Omeragić Ismeta, Omeragić Arif, Omeragić Sebiha, Omeragić Husein, Omeragić Hatidže i Lipovača Zeća, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bihać – vakuf džemata Ripač.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Bihać i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1409-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Iljazović Faiz sin Abdulaha, iz Brčkog, može za potrebe Medžlisa IZ Brčko, uvakufiti zemljišne parcele označene kao k.č. br. 9/167, u naravi bašča površine 48 m² i k.č. br. 33/1, u naravi njiva 3. klase površine 1.120 m², upisane u zk. ul. br. 2619 k.o. Brčko SP i p.l. br. 4076 k.o. Brčko 1, koje bi kupio od Šolaja Danijela, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Brčko – vakuf Brčko.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Brčko i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1420-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bukvić Dževdet sin Sinana, iz Zavidovića, može za potrebe džemata Mahoje, Medžlis IZ Zavidovići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1023 zv. „Bukovina”, u naravi šuma 4. klase površine 517 m², upisanu u p.l. br. 279 k.o. Mahoje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zavidovići – vakuf džemata Mahoje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1421-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Ahmić Mustafa sin Mehe, iz Zavidovića, može za potrebe džemata Rujnica, Medžlis IZ Zavidovići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 274 zv. „Palučak”, u naravi oranica/njiva 6. klase površine 1.001 m², upisanu u p.l. br. 11 k.o. Dolac, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zavidovići – vakuf džemata Rujnica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1422-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj

sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Krajnić Nihada kći Izeta, iz Zavidovića, može za potrebe džemata Skroze, Medžlis IZ Zavidovići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 383/5 zv. „Razo”, u naravi oranica/njiva 5. klase površine 428 m², upisanu u p.l. br. 1762 k.o. Mustajbašići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zavidovići – vakuf džemata Skroze.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1424-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Hadrović Fadil sin Mehmeda, iz Olova, može za potrebe džemata Kamensko, Medžlis IZ Olovo, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 614/1 zv. „Okučnica”, u naravi dvorište površine 403 m² i k.č. br. 614/2 zv. „Okučnica”, u naravi pomoćna zgrada površine 16 m², livada 4. klase površine 1.268 i pomoćna zgrada površine 16 m², upisane u zk. ul. br. 1035 k.o. CAREVA ĆUPRIJA I, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Olovo – vakuf džemata Kamensko.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Olovo i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1425-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Aščić Miralem sin Redže, iz Gradačca, može za potrebe mezarja džemata Lukavac Gornji-Gornji Džemat, Medžlis IZ Gradačac, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 568/1 zv. „Trešnjik”, u naravi oranica/njiva 4. klase, površine 10.002 m² i svoj suvlasnički dio u udjelu ½ zemljišne parcele označene kao k.č. br. 568/3, zv. „Trešnjik”, u naravi prilazni put površine 154 m², upisane u p.l. br. 29 i zk. ul. br. 678 K.O. Gornji Lukavac, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gradačac – vakuf džemata Lukavac Gornji – Gornji Džemat.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gradačac i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1426-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Siručić Zilha kći Ismeta iz Vlasenice i Hasanović Maida kći Ismeta iz Vlasenice, mogu uvakufiti suvlasničke dijelove u udjelu 1/3, Zubović Arifa kći Šemse iz Vlasenice, Mujagić Nedim sin Šemse iz Vlasenice, Fejzić Almasa kći Idriza iz Vlasenice i Taljić Sejfo sin Avde, iz Sarajeva, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/12, za potrebe Medžlisa IZ Vlasenica, nekretnine označene kao k.č. br. 793/1 u naravi kuća i zgrada površine 32 m² i dvorište površine 398 m² i k.č. br. 793/3 u naravi kuća i zgrada površine 83 m², upisane u posjedovni list br. 697 k.o. Vlasenica I, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Vlasenica – vakuf Medžlisa IZ Vlasenica.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Vlasenica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1427-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Ramić Mujo sin Nezira, iz Fojnice, može za potrebe izgradnje mesdžida/mekteba u Ormanovom Potoku, džemat Ostružnica, Medžlis IZ Fojnica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označeni kao k.č. br. 2039 zv. „Mlinište”, u naravi livada površine 300 m², upisanu u p.l. br. 2275 k.o. Ostružnica, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Ostružnica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1428-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Mujčić Mithat sin Mumina, iz Fojnice, može za potrebe nakšibendijske tekije Vukeljići, džemat Živčići, Medžlis IZ Fojnica, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1654/2 zv. „Bara”, u naravi gradilište površine 80 m² i k.č. br. 1655/2 zv. „Bara”, u naravi dvorište površine 139 m², upisane u p.l. br. 431 k.o. Pridola, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Živčići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1435-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Huskić Idriz sin Hasana, iz Ostružnice, Huskić Ahmed sin Hasana, iz Rizvića, Huskić Ejub sin Hasana, iz Rizvića, Huskić Hasija kći Hasana, iz Rizvića, Rizvić rođ. Huskić Fatima kći Hasana, iz Rizvića i Buljina rođ. Huskić Džemila kći Hasana, iz Kaćuna, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/5, za potrebe izgradnje džamije u džematu Rizvići,

Medžlis IZ Fojnica, zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 587/2 zv. „Luka”, u naravi livada 4. klase, površine 1.298 m², upisane u p.l. br. 318 k.o. Pridola, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Rizvići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1436-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Huseinbašić Jusuf sin Muje, iz Ostružnice, može za potrebe izgradnje mekteba u Voljevcu, džemat Ostružnica, Medžlis IZ Fojnica, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 2886 zv. „Guvno”, u naravi njiva 5. klase površine 372 m² i pomoćna zgrada površine 89 m², upisane u p.l. br. 2356 k.o. Ostružnica, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Ostružnica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1437-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Huseinbašić hadži Behajja kći Muniba, iz Ostružnice, može za potrebe izgradnje mekteba u Voljevcu, džemat Ostružnica, Medžlis IZ Fojnica, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 2885 zv. „Guvno”, u naravi njiva 5. klase površine 160 m² i pomoćna zgrada površine 25 m², upisane u p.l. br. 2356 k.o. Ostružnica, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Ostružnica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1439-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Durić Ibro sin Ibrahima, iz Lužina, može za potrebe izgradnje mesdžida u Lužinama/Gvoždani, džemat Dusina, Medžlis IZ Fojnica, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 264 zv. „Diljka”, u naravi voćnjak 3. klase površine 169 m² i k.č. br. 266 zv. „Diljka”, u naravi voćnjak 3. klase površine 339 m², upisane u p.l. br. 49 k.o. Gvoždani, uz uvjet

da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Dusina.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1443-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Durić Mujo sin Kasima, iz Lužina, može za potrebe izgradnje mesdžida u Lužinama/Gvoždani, džemat Dusina, Medžlis IZ Fojnica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 265 zv. „Diljka”, u naravi voćnjak 3. klase površine 196 m², upisanu u p.l. br. 49 k.o. Gvoždani, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Dusina.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1444-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Durić rođ. Bureković Fatima kći Muharema, iz Lužina, može uvakufiti svoj suvlasnički dio u udjelu $\frac{1}{2}$, Durić Hamdo sin Hašima, iz Lužina i Smaka rođ. Durić Zineta kći Hašima, iz Kaknja, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{4}$, za potrebe izgradnje mesdžida u Lužinama/Gvoždani, džemat Dusina, Medžlis IZ Fojnica, zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 267 zv. „Diljka”, u naravi livada 3. klase površine 383 m², upisanu u p.l. br. 49 k.o. Gvoždani, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Dusina.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1445-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Ajanović Ahmed sin Ibrahima, iz Čemernice, može za potrebe izgradnje mesdžida u Čemernici, džemat Ragale, Medžlis IZ Fojnica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 3475/2 zv.

„Zakujnica”, u naravi dvorište površine 340 m², upisanu u p.l. br. 596 k.o. Prokos, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Ragale.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1446-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Ahmetak Habiba kći Bajre, iz Korita, može za potrebe osnivanja mezarja i ukopa vjernika u Koritama, džemat Čaršija, Medžlis IZ Fojnica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označeni kao k.č. br. 2023 zv. „Mala laništa”, u naravi oranica 6. klase površine 528 m², upisanu u p.l. br. 2164 k.o. Fojnica, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Čaršija.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1447-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Ahmetak Ibrahim sin Muharema, iz Korita, može za potrebe izgradnje mesdžida u Koritama, džemat Čaršija, Medžlis IZ Fojnica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označeni kao k.č. br. 2007/2 zv. „Korita”, u naravi voćnjak 3. klase površine 236 m², upisanu u p.l. br. 2162 k.o. Fojnica, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Čaršija.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1448-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Mračkić Vahid sin Osmana, iz Pločari Polje, može za potrebe izgradnje pristupnog puta drugoj vakufskoj imovini u džematu Pločari Polje, Medžlis IZ Fojnica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označeni kao k.č. br. 2017/2 zv. „Krčevina”, u naravi njiva 3. klase površine 73 m², upisanu u p.l. br. 1651 k.o. Ščitovo, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži

na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Pločari Polje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1457-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Turko Hata kći Đulejmana, iz Pločari Polje, može radi osnivanja mezarja i ukopa vjernika džemata Pločari Polje, Medžlis IZ Fojnica, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 2005 zv. „Pločari”, u naravi voćnjak 5. klase površine 331 m² i k.č. br. 2006 zv. „Pločari”, u naravi njiva 6. klase površine 1279 m², upisane u p.l. br. 1651 k.o. Šćitovo, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Pločari Polje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1458-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Dedić Esma kći Ibrahima, iz Bosanskog Novog, može za potrebe džemata Urije, Medžlis IZ Bosanski Novi, uvakufti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 3316 zv. „Goranska”, u naravi njiva 5. klase površine 5.577 m² i ostali pomoćni objekti površine 10 m² i k.č. br. 3317 zv. „Goranska”, u naravi šuma 4. klase površine 1.872 m², upisane u list nepokretnosti br. 3195. k.o. Novi Grad 1, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 3181 i 2909 k.o. SP Novi Grad, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi – vakuf džemata Urije.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1459-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Medžlis IZ Prozor, može za potrebe izgradnje džamije, uvakufti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 10/226/2

zv. „Tobojak”, u naravi neplodno zemljište površine 1.268 m², upisanu u p.l. br. 176. k.o. Trišćani, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Prozor – vakuf Medžlisa IZ Prozor.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Prozor i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1460-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Pilav Muho sin Idriza, iz Prozora, Pilav Alija sin Idriza, iz Prozora i Pilav Salko sin Idriza, iz Prozora, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/3, za potrebe džemata Lapsunj, Medžlis IZ Prozor, nekretninu označenu kao k.č. br. 26/51/2 zv. „Selište”, površine 540 m², upisane u p.l. br. 531 k.o. Lapsunj, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Prozor – vakuf džemata Lapsunj.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Prozor i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1461-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Medžlis IZ Prozor, može za potrebe izgradnje džamije u Lapsunju, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 25/121 zv. „Bašča”, u naravi voćnjak 3. klase, površine 100 m², upisanu u p.l. br. 286 k.o. Lapsunj, koju je kupio od Pilav Mehe, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Prozor – vakuf džemata Lapsunj.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Prozor i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1462-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Medžlis IZ Prozor, može za potrebe izgradnje mesdžida, uvakufiti nekretnine označene kao k.č. br. 3/46/1 zv. „Saburića”, u naravi kuća površine 48 m² i dvorište površine 252 m², upisane u p.l. br. 190 k.o. Triščani, koje je kupio od Nurkić Envera, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Prozor – vakuf Medžlisa IZ Prozor.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Prozor i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1463-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Džaferović Raza kći Huse, iz Prozora, Džaferović Rusmira kći Ahmeta, iz Prozora i Džaferović Jusuf sin Ahmeta, iz Prozora, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/3, za potrebe izgradnje džamije u Lapsunju, Medžlis IZ Prozor, nekretnina označenih kao k.č. br. 26/21 zv. „Bašča”, u naravi kuća i zgrada površine 70 m² i dvorište površine 385 m², upisane u p.l. br. 357 k.o. Lapsunj, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Prozor – vakuf džemata Lapsunj.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Prozor i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1464-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Medžlis IZ Sarajevo, može za potrebe džemata Varvara, Medžlis IZ Prozore, uvakufiti svoju nekretninu označenu kao k.č. br. 12/99 zv. „Klicuša”, u naravi njiva 4. klase površine 800 m², upisanu u p.l. br. 616 k.o. Varvara, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Prozor – vakuf džemata Varvara.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Prozor i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1465-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medžlis IZ Tešanj, može za potrebe vakufa džamije Karadaglije-Koprivci-Oruč, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1207 zv. „Bašča” u naravi poslovna zgrada u privredi površine 21 m² i dvorište površine 150 m² i k.č. br. 1208 zv. „Bašćićica”, u naravi poslovna zgrada u privredi površine 18 m² i dvorište površine 163 m², upisane u p.l. br. 622 k.o. Ravna, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica

u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Karadaglije-Koprivci-Oručje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Tešanj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1466-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Hero Avdo sin Avde, iz Prozora, može za potrebe izgradnje gasulhane i imamske kuće u Herama, uvakufiti svoju nekretninu označenu kao k.č. br. 2/89/3 zv. „Jamine”, u naravi dvorište površine 253 m², upisanu u p.l. br. 27 k.o. Ljubunci, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Prozor – vakuf Medžlisa IZ Prozor.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Prozor i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1467-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu Islamske zajednice Cazin da može izvršiti uklanjanje objekta džamije u džematu Miostrah s ciljem izgradnje nove džamije.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis Islamske zajednice Cazin i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1468-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Gračanica kod Visokog da kao vlasnik parcele označene kao k.č. br. 565/2 zv., „Nadkuća”, u naravi dvorište površine 6 m², upisane u zk. ul. br. 482 k.o. Dobrinje, može ustanoviti trajno pravo služnosti kolskog i pješačkog prolaza preko naprijed navedene parcele u korist svagdašnjeg vlasnika parcele označene kao k.č. br. 566/2 upisane u zk. ul. br. 562 k.o. Dobrinje, sve bez naknade, uz uvjet da se uspostavi trajno pravo služnosti kolskog i pješačkog prolaza preko parcele označene kao k.č. br. 566/2, u korist svagdašnjeg vlasnika parcele označene kao k.č. br. 566/3 k.o. Dobrinje.

Ugovori ustanovljenja služnosti će se zaključiti u postupku zajedno sa ukupljenjem parcele označene kao k.č. br. 566/3 k.o. Dobrinje, vlasnika Smajlagić Mustafe.

Zadužuje se Medžlis IZ Gračanica kod Visokog da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije Zaključka.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1472-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Hasandić Hilmiya sin Mehe, iz Tramošnjika, Smailbegović rođ. Hasandić Hasna kći Mehe, iz Tramošnjika, Uzunalić rođ. Hasandić Halima kći Mehe, iz Tramošnjika i Hasandić Halim sin Mehe, iz Tramošnjika, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{4}$, za potrebe džamije u Gračanici, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1034 zv. „Ravnica”, u naravi šuma 4. klase površine 75 m² i njiva 4. klase površine 1.376 m², upisane u katastarsko-knjižni uložak br. 617 k.o. Gračanica, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džamije u Gračanici.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1473-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Uzunalić Ahmed sin Saliha, iz Visokog i Uzunalić rođ. Islamović Meliha, iz Visokog, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/2, za potrebe džamije u Gračanici, zemljišne parcele označene kao k.č. br. 2148/2 zv. „Hadžin brijeg”, u naravi voćnjak 1. klase površine 246 m², upisane u katastarsko-knjižni uložak br. 617 k.o. Gračanica (8), uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džamije u Gračanici.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1475-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Lemeš Mehmed sin Mule, iz Velikog Čajna, može za potrebe džamije u Bogušićima, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1215 zv. „Podguvan”, u naravi njiva 5. klase površine 1.951 m², upisanu u katastarsko-knjižni uložak

br. 542 k.o. Gračanica, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džamije Bogušići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1476-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Porča Sead sin Behaije, iz Poriječana, Keškić rođ. Porča Zijada kći Behaije, iz Poriječana, Zahirović Sajma kći Behaije, iz Poriječana, Porča Zijad sin Behaije, iz Poriječana i Porča Suad sin Behaije, iz Poriječana, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/5, za potrebe džamije u Poriječanima, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2738 zv. „Vina”, u naravi voćnjak 2. klase površine 1.168 m², upisanu u zk. uložak br. 1521 k.o. Poriječani, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džamije Poriječani.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1479-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Bešlić Nusret sin Ramiza, iz Poklečića, može za potrebe mekteba Gornji Poriječani, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 2390/2 zv. „Vrutci”, u naravi njiva 6. klase površine 1.158 m² i njiva 5. klase površine 281m², k.č. br. 3700 zv. „Donja Krčevina”, u naravi njiva 5. klase površine 1.537 m² i k.č. br. 3701 zv. „Donja Krčevina”, u naravi voćnjak 3. klase površine 408 m², upisane u katastarsko-knjižni uložak br. 167 k.o. Poriječani, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džemata Poriječani.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1483-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Žepče da može izvršiti pretvorbu suvlasničkog dijela na nekretninama označenim kao k.č. broj 359/5, begluk-put, u naravi

njiva 3. klase, površine 409 m² i k.č. broj 362/10, begluk-put, u naravi njiva 1. klase, površine 340 m², upisane u ZK uložak broj 262, i PL broj 2519KO Žepče-Van i PL broj 2519 KO Žepče-Van u korist javnog dobra (puta).

Zadužuje se Medžlis IZ Žepče da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije zaključka.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis Islamske zajednice Žepče i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1486-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Ganić Bilal sin Mehmeda, iz Visokog, može za potrebe mekteba Gornji Poriječani, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, uva-kufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 3556 zv., „Dobrosova”, u naravi njiva 5. klase površine 1.847 m², upisanu u katastarsko-knjižni uložak br. 424 k.o. Poriječani, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džemata Poriječani.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1487-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, može za potrebe izgradnje mesdžida u Podvinju, uvakufiti zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 4292/2, površine 375 m², upisanu u zk. ul. br. 944 k.o. Poriječani, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džemata Poriječani.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1488-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Smailagić Mustafa sin Omera, iz Buzića, može za potrebe džamije u Buzićima, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 614/2 zv. „Okučnica”, u naravi voćnjak 2. klase površine 41 m², upisanu u katastarsko-knjižni uložak br. 556 k.o. Buzići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska

zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džamije u Buzićima.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1489-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Kadić rođ. Čehajić Hidajeta kći Hasana, iz Podgaja, može za potrebe džemata Upovac, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1330/1 zv. „Podgaj”, u naravi njiva 6. klase površine 1.682 m², upisanu u zk. uložak br. 990 k.o. Dobrinje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džemata Upovac.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1490-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Kubat Adem sin Šabana, iz Visokog, može za potrebe mezarja u džematu Upovac, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1244 zv. „Jazvine”, u naravi voćnjak 3. klase površine 755 m² i k.č. br. 125 zv. „Jazvine”, u naravi njiva 5. klase površine 742 m², upisane u katastarsko-knjižni uložak br. 360 k.o. Dobrinje, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džemata Upovac.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1491-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Smailagić Hasan sin Mustafe, iz Visokog, može za potrebe džemata Buzići, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2616 zv. „Ahmetovina”, u naravi šuma 3. klase površine 5.815 m², upisanu u katastarsko-knjižni uložak br. 1047

k.o. Poriječani, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džemata Buzići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1492-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Buza Sakib sin Ibrahima, iz Visokog, može za potrebe izgradnje mesdžida u naselju Prhovo, džemata Mali Trnovci, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, uvakufiti svoju nekretninu označenu kao k.č. br. 1687 zv. „Okučnica”, u naravi pomoćna zgrada 1, površine 68 m², upisanu u zk. uložak br. 1875 k.o. Poriječani, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džemata Mali Trnovci.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1493-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Jolić Međid sin Ibrahima, iz Ilijaša i Jolić Hajrija kći Sulejmana, iz Ilijaša, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{2}$, za potrebe potrebe džemata Mali Trnovci, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, nekretnine označene kao k.č. br. 1046 zv. „Okućnica”, u naravi stambena zgrada, površine 46 m², pomoćna zgrada površine 15 m² i dvorište površine 117 m², upisane u zk. uložak br. 1850 k.o. Poriječani, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džemata Mali Trnovci.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1494-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Česa Vahida kći Fehima, iz Malih Trnovača, može za potrebe džemata Mali Trnovci, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog,

uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2040 zv. „Plišćin Do”, u naravi njiva 5. klase površine 3.545 m², upisanu u zk. uložak br. 296 k.o. Poriječani, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džemata Mali Trnovci.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1495-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Kadrić Hasiba kći Alije, iz Visokog, može za potrebe mekteba u Prhinju, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1325/2 zv. „Bašća”, u naravi voćnjak 2. klase površine 80 m², upisanu u zk. uložak br. 1093 k.o. Vjesolići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džemata Vjesolići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1496-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Kadrić Nermin sin Huseina, iz Visokog, može za potrebe mekteba u Prhinju, Medžlis IZ Gračanica kod Visokog, uvačkuti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1314/2 zv. „Bašča”, u naravi voćnjak 2. klase površine 21 m², upisanu u zk. uložak br. 1100 k.o. Vijesolići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džemata Vijesolići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1498-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hasanagić Ramiza kći Šabana, iz Begovih Kafana, može za potrebe proširenja mezarja u džematu Horozovići, Medžlisa IZ Cazin, uvačkuti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 241/2 zv. „Čardačište”, u naravi oranica/njiva 6. klase površine 4.246 m², upisanu u p.l. br. 196, k.o.

Begove Kafane, uz šart vakifa: - Da se ukop vrši po pravilniku o ukopu u džematsko, vakufsko mezarje; - pravo ukopa ostvaruju sve džematlije džemata koje učestvuju u uređenju mezarja (priprema terena, ograda i drugo); - kada se mezarje ogradi i bude u funkciji, pravo ukopa će se ostvarivati novčanom uplatom koja će biti naknadno poznata a zavisi koliko će iznositi po domaćinstvu; - po završetku ograđivanja odbor će biti obaviješten koliki je iznos utrošen po jednom domaćinstvu te će se u tom smjeru voditi u učlanjenju za pravo ukopa; rukovodilac u organizaciji ograđivanja mezarja je, uz džematski odbor, Ibrahim Hasanagić i Suad Hasanagić-svi oni koji ne ispunjavaju navedene uslove neće biti ukopani u mezarje.

Predmetna nekretnina treba se uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Cazin – vakuf džemata Horozovići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Cazin i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1499-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Tiro Muhidin sin Mehmeda, iz Višegrada, može za potrebe Medžlisa IZ Višegrad, uvakufiti svoju nekretninu označenu kao k.č. br. 1465/2 zv. „Suljovina”, u naravi livada 5. klase, površine 482 m², upisanu u p.l. br. 573 k.o. Barimo, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Višegrad – vakuf Medžlisa IZ Višegrad.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Višegrad i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1500-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mustafić Mehmed sin Huse, iz Kopice, može za potrebe džemata Kopice, Medžlis IZ Maglaj, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1294/2 zv. „Bašča”, u naravi oranica/njiva 6. klase površine 589 m² i k.č. br. 1295 zv. Bašča”, u naravi šuma 4. klase površine 801 m², upisane u p.l. br. 353 k.o. Kopice, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Maglaj – vakuf džemata Kopice.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1501-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Ljubijankić Nafeta kći Ahmeta, iz Ljubijankića, može za potrebe izgradnje parkinga kod džamije u džematu Ljubijankići, Medžlis IZ Cazin, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 382/2 zv. „Brdo-Dvorište”, u naravi dvorište površine 500 m², upisanu u p.l. br. 251 k.o. Ljubijankići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Cazin – vakuf džemata Ljubijankići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Cazin i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1503-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Tabaković Mina kći Mehe, iz Gnojnice, može za potrebe džemata Devetak, Medžlis IZ Puračić, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 605/2 zv. „Krčevina”, u naravi oranica/njiva 5. klase površine 4155 m², upisanu u p.l. br. 1104 k.o. Sižje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Puračić – vakuf džemata Devetak.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Puračić i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1504-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Kenjar Mirsad sin Mehe, iz Kamičana, može u svoje ime i u ime supruge Kenjar Šefike, za potrebe Šehidske džamije Kamičani, Medžlis IZ Kozarac, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 2500 zv. „Gajevi”, u naravi njiva 6. klase površine 9.319 m², upisanu u p.l. br. 1894 k.o. Trnopolje i k.č. br. 2501 zv. „Gajevi”, u naravi njiva 6. klase površine 3323 m², upisanu u p.l. br. 1117 k.o. Trnopolje, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kozarac – vakuf Šehidske džamije Kamičani.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1505-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Terzić Said sin Agana, iz Kamičana, može pred duše svojih rahm. roditelja Terzića Agana i Muhareme, za potrebe Šehidske džamije Kamičani, Medžlis IZ Kozarac, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2374 zv. „Gajevi”, u naravi njiva 7. klase površine 3.987 m², upisanu u

p.l. br. 410 k.o. Trnopolje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kozarac – vakuf Šehidske džamije Kamičani.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1506-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.

28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Fazlić Kasim sin Jusufa, iz Zavidovića, može za potrebe džemata Bajvati, Medžlis IZ Zavidovići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2199/4 zv. „Osoje”, u naravi pašnjak 5. klase površine 1000 m², upisanu u p.l. br. 167, k.o. Bajvati, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zavidovići – vakuf džemata Bajvati.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1507-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hrnjica Fadila kći Ibri, iz Konjica, može za potrebe džemata Gorani, Medžlis IZ Konjic, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1846 zv. „Dnišća”, u naravi njiva 4. klase površine 831 m² i pašnjak 4. klase površine 374 m² i k.č. br. 1848 zv. „Donja dnišća”, u naravi njiva 5. klase površine 799 m², upisane u p.l. i zk. ul. br. 186, k.o. Gorani, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Konjic – vakuf džemata Gorani.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Konjic i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1510-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Mostar da može izvršiti transformaciju/zamjenu dijela vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 760 u naravi groblje u površini od 80 m², upisana u ZK uložak broj 6708, KO SP_Mostar, za nekretninu u vlasništvu Grada Mostar označenu kao k.č. broj 41/111 u naravi dvorište, površine 228 m², upisana u ZK uložak broj 9685 KO SP_Mostar.

Obavezuje se Medžlis IZ Mostar da nekretninu koju dobije u zamjeni upiše na ime istoimenog vakufa.

Zadužuje se Medžlis IZ Mostar da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne zamjene.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis Islamske zajednice Mostar i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-1755-2/24

Datum: 18. ramazan 1445. godine po H.
28. mart 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdesetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 18. ramazana 1445. god. po H., odnosno 28. marta 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Smajlagić Mustafa sin Safeta, iz Visokog, može za potrebe džemata Buzići u svrhu organizacije višenamjenskog prostora-parkinga i prostora za slobodne aktivnosti polaznika mekteba, Medžlisa IZ Gračanica kod Visokog, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 566/3 zv. „Nadkuća”, u naravi oranica/njiva 3. klase, površine 241 m², upisanu u p.l. i zk. ul. br. 562 k.o. Dobrinje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog – vakuf džemata Buzići

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj : 18-03-2-2311-2/24

Datum: 8. zul-ka'de 1445. god. po H.

16. maj 2024. godine

Na temelju člana 4. Pravilnika o reisu-l-ulemi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i na osnovu šerijatskih propisa i utvrđene prakse hanefijske pravne škole te provjerenih parametara cijena plemenitih metala na svjetskoj berzi i na tržištu u Bosni i Hercegovini, dana 6. zul-ka'da 1445. godine po H., odnosno, 14. maja 2024. godine, Reisu-l-ulema je donio sljedeću:

O D L U K U

o utvrđivanju visine nisaba za zul-ka'de i zul-hidže 1445., te muharrem 1446. godine po Hidžri

Član 1.

Nisab za zul-ka'de i zul-hidže 1445., te muharrem 1446. godine po Hidžri iznosi

12.497,00 KM / 6.390,00 € / 6.902,00 \$

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

O b r a z l o ž e n j e

Cijena zlata na dan 6. zul-ka'de 1445. godine po H., odnosno, 14. maja 2024. godine, na svjetskoj berzi plemenitih metala (New York) i na tržištu u Bosni i Hercegovini iznosila je 136,43 KM/, 69,76 €/, 75,35 \$ za jedan gram (g), što za 91,6 g. zlata iznosi 12.496,98 KM (zaokruženo 12.497,00 KM), 6.390,01 € (zaokruženo 6.390,00 €), 6.902,06 \$ (zaokruženo 6.902,00 \$)

Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini se opredijelilo za određivanje nisaba po cijeni koštanja zlata (finoće "good delivery gold" 999/99, odnosno 24 karata), o čemu postoji uporište u šerijatskim propisima i dugogodišnjoj praksi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Vijeće muftija je zadužilo Ured za zekat da svakog kvartala objavi novi iznos nisaba, shodno utvrđenim principima od strane Vijeća muftija i promjenama cijene zlata na svjetskom i domaćem tržištu.

Zekat na zlato, srebro, novac, štednju, dionice, trgovačku robu i druge vrijednosti koje podliježu ovoj vrsti nisaba se daje u iznosu od 2,5% na ukupnu vrijednost na dan obračuna.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Dekreti

Broj: 03-07-1-870-2/24

Datum: 11. ramazan 1445. god. po H.

21. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Živinice broj: 02-03-1-49/24 od 5. februara 2024. godine, te na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-196-1/24 od 14. februara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Gornje Dubrave, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Hamzić (Muriz) Hrusto, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 30. aprila 1999. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Gornje Dubrave, Medžlis Islamske zajednice Živinice, počevši od 1. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Živinice i Hamzić Hrusto će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. marta 2024. godine do 28. februara 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine i važi do 28. februara 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1202-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.
27. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf broj: 01-03-64/24 od 20. februara 2024. godine, te na osnovu mišljenja Muftije travničkog broj: 01-07-1-110/24 od 11. marta 2024. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Vrse-Ždrimci, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Bušatlić (Bajro) Muhsin, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 2. februara 1994. godine u Bugojnu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Vrse-Ždrimci, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, počevši od 1. aprila 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Bušatlić Muhsin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. aprila 2024. godine do 31. marta 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2024. godine i važi do 31. marta 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1277-2/24

Datum: 09. ramazan 1445. god. po H.
19. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gračanica br. 02-07-68/24 od 26. februara 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice

u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Husić (Nail) Sead, rođen 27. januara 1957. godine u Malešićima, Gračanica, imam, hatib i muallim u Džematu Malešići, Medžlis Islamske zajednice Gračanica, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 29. februarom 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1279-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.

27. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-30-2/2024 od 5. marta 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Redžić (Hasib) Ibrahim, profesor, rođen 16. jula 1960. godine u mjestu Polje, Cazin, imam, hatib i muallim u Džematu Pivnice, Medžlis Islamske zajednice Cazin, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. martom 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-779-3/24

Datum: 25. ramazan 1445. god. po H.

04. april 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Džemata Zürich od 15. februara 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj

sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Pašić (Hasan) Džemil, rođen 12. decembra 1990. godine u Cazinu, imam, hatib i muallim u Džematu Zürich, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. martom 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1856-2/24

Datum: 16. ševval 1445. god. po H.

25. april 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Austriji br. 06/09-45-2024-III od 27. januara 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Žužo (Abid) Enijal, rođen 7. septembra 1980. godine u Jajcu, imam, hatib i muallim u Džematu MSD Beč, Islamska zajednica Bošnjaka u Austriji, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. decembrom 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-948-2/24

Datum: 11. ramazan 1445. god. po H.

21. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog br. 03-07-1-63-1/24 od 22. februara 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kiseljak br. 01-03-221/23 od 6. decembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Višnjica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu

muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Mekić (Esad) Haris, rođen 4. oktobra 1996. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Višnjica, Medžlis Islamske zajednice Kiseljak, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kiseljak i Mekić Haris će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2024. godine do 31. decembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2024. godine i važi do 31. decembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-869-2/24

Datum: 11. ramazan 1445. god. po H.

21. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-195-1/24 od 14. februara 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Živinice br. 02-03-1-50/24 od 5. februara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Strašanj, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Vrtagić (Mehmed) hafiz Muhamed, rođen 11. januara 2003. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Strašanj, Medžlis Islamske zajednice Živinice, počevši od 1. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Živinice i Muhamed Vrtagić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2024. godine do 28. februara 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine i važi do 28. februara 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-626-2/24

Datum: 11. ramazan 1445. god. po H.
21. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-66-2/24 od 6. februara 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 01-07-1-64/24 od 5. februara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Zecovi, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šehović (Kasim) Rešad, rođen 23. septembra 1992. godine u Fojnici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Zecovi, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 1. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Šehović Rešad će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2024. godine do 28. februara 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine i važi do 28. februara 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-868-2/24

Datum: 11. ramazan 1445. god. po H.
21. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-165-1/24 od 14. februara 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gradačac br. 02-07-1-43/24 od 31. januara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Biberovo Polje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET **o postavljenju imama**

Ibranović (Enes) Šemso, rođen 9. septembra 1995. godine u mjestu Donja Međida, Gradačac, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Biberovo Polje, Medžlis Islamske zajednice Gradačac, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gradačac i Ibranović Šemso će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2024. godine do 31. decembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2024. godine i važi do 31. decembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-627-2/24

Datum: 11. ramazan 1445. god. po H.
21. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-29-2/24 od 18. januara 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 02-07-449/23 od 29. decembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Ribić-Orljani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Imširović (Nihad) Tarik, rođen 21. aprila 1999. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Ribić-Orljani, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Imširović Tarik će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2024. godine do 31. decembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2024. godine i važi do 31. decembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-864-2/24

Datum: 11. ramazan 1445. god. po H.
21. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-075/24 od 15. februara 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-157/2024 od 15. februara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Lukačka džamija shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske

zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Jusić (Edhem) hafiz Abdulvahid, rođen 26. marta 1995. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Lukačka džamija, Medžlis Islamske zajednice Travnik, počevši od 1. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Jusić Abdulvahid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2024. godine do 28. februara 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine i važi do 28. februara 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1023-2/24

Datum: 11. ramazan 1445. god. po H.
21. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-279-1/24 od 27. februara 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Banovići br. 02-03-2-50/24 od 8. februara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Treštenica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Kovačević (Redžo) Asmir, rođen 20. jula 1981. godine u Banovićima, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Treštenica, Medžlis Islamske zajednice Banovići, počevši od 1. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Banovići i Kovačević Asmir će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti

Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2024. godine do 28. februara 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine i važi do 28. februara 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1269-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.
27. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-85-2/24 od 4. marta 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Velika Kladuša br. 01-07-04-54/24 od 13. februara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Polje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Žutić (Zahid) Fadil, rođen 6. decembra 1996. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Polje, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, počevši od 1. februara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša i Žutić Fadil će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. februara 2024. godine do 31. januara 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2024. godine i važi do 31. januara 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1183-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.
27. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog br. 03-07-1-106-1/24 od 28. februara 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Vareš br. 02-02-1-343/23 od 21. decembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Striježevo, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Zukić (Aziz) Ines, rođen 12. februara 2001. godine u Konjicu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Striježevo, Medžlis Islamske zajednice Vareš, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Vareš i Zukić Ines će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2024. godine do 31. decembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2024. godine i važi do 31. decembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1180-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.
27. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-84-2/24 od 16. februara 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 02-07-49/23 od 15. februara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bajrići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Tričić (Sulejman) hafiz Talha, rođen 31. oktobra 2000. godine u Velikoj Kladuši, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bajrići, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. februara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Tričić Talha će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. februara 2024. godine do 31. januara 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2024. godine i važi do 31. januara 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1205-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.
27. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-73-3/2024 od 15. februara 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Doboj br. 02-07-179-4/23 od 28. novembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Čivčije, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Patković (Senad) Abid, rođen 12. februara 1998. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Čivčije, Medžlis Islamske zajednice Doboj, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Doboj i Patković Abid će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na

određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2024. godine do 31. decembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2024. godine i važi do 31. decembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1114-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.
27. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-105/24 od 4. marta 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Vitez br. 01-03-14/24 od 9. februara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bukve, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Jašarević (Munib) Dževad, rođen 5. oktobra 1985. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bukve, Medžlis Islamske zajednice Vitez, počevši od 6. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Vitez i Jašarević Dževad će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 6. marta 2024. godine do 5. marta 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 6. marta 2024. godine i važi do 5. marta 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1348-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.

27. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-336-1/24 od 8. marta 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Čelić br. 02-07-1-59/23 od 12. februara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Brdo, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kadrić (Safet) Ismet, rođen 1. septembra 1999. godine u mjestu G. Lukavica, Živinice, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Brdo, Medžlis Islamske zajednice Čelić, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Čelić i Kadrić Ismet će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2024. godine do 31. decembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2024. godine i važi do 31. decembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1349-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.

27. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-335-1/24 od 8. marta 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Čelić br. 02-07-1-57/23 od 12. februara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Donji Humci, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Čokić (Omer) hafiz Dženan, rođen 10. oktobra 2002. godine u Brčkom, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Donji Humci, Medžlis Islamske zajednice Čelić, počevši od 1. maja 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Čelić i Čokić Dženan će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. maja 2024. godine do 30. aprila 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2024. godine i važi do 30. aprila 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1347-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.
27. mart 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-334-1/24 od 8. marta 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Čelić br. 02-07-1-58/23 od 12. februara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Brnjik, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Bubahmetović (Hasan) Admir, rođen 7. januara 1995. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Brnjik, Medžlis Islamske zajednice Čelić, počevši od 1. maja 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Čelić i Bubahmetović Admir će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti

Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. maja 2024. godine do 30. aprila 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2024. godine i važi do 30. aprila 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-513-3/24

Datum: 11. ramazan 1445. god. po H.
21. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-2-50/24 od 30. januara 2024. godine, a na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-58-2/24 od 2. februara 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, shodno odredbi člana 12. Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 5. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kovačević (Mahmut) Hamdija, rođen 1. augusta 1972. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Veliki Badić, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, počevši od 1. februara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa i Kovačević Hamdija će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-889-2/24

Datum: 11. ramazan 1445. god. po H.

21. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 01-06-29-2/24 od 29. januara 2024. godine, a na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-078/24 od 21. februara 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reis-u-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Hamzić (Jasim) Jasmin, magistar islamskih studija, rođen 12. marta 1990. godine u Brčkom, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Gornja Mahala, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, počevši od 1. marta 2024. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-950-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.

27. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kiseljak br. 01-03-220/23 od 6. decembra 2023. godine, a na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog br. 03-07-1-62-1/24 od 22. februara 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reis-u-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Arnautović (Sabahudin) Aldin, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 16. decembra 1998. godine u Visokom, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Brestovsko, Medžlis Islamske zajednice Kiseljak, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kiseljak i Arnautović Aldin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima. Imenovanom ostaje obaveza polaganja stručnog ispita.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2024. godine i važi do 31. decembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1207-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.
27. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj br. 02-03-714-2/23 od 4. decembra 2023. godine, a na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-71-3/2024 od 15. februara 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12, te člana 55 i 56 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju mujezina

Sprečak (Nedžad) hafiz Mustafa, rođen 13. maja 2001. godine u Tešnju, postavlja se na dužnost mujezina u Džematu Gazi Ferhad-begove džamije, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, počevši od 1. januara 2024. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove mujezina obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2024. godine i važi do 31. decembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1244-3/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.
27. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo br. 03-03-1-1208/24 od 6. marta 2024. godine, a na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog br. 03-07-1-133-1/24 od 12. marta 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Huseinović (Nusret) Eldar, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 22. marta 1985. godine u Sarajevu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Čekaluša, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. maja 2024. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1208-3/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.
27. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj br. 02-07-105-2/24 od 9. februara 2024. godine, a na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-72-3/2024 od 15. februara 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Filan (Osman) hafiz Sakib, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 24. februara 1999. godine u Gornjem Vakufu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Vukovo, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, počevši od 1. februara 2024. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1182-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.
27. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-28-3/2024 od 5. marta 2024. godine, a na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-103-2/24 od 7. marta 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Dervišević (Ajiz) Anes, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 15. septembra 1985. godine u Hadžićima, Ključ, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Podgredina, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. aprila 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Dervišević Anes će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima. Imenovanom ostaje obaveza polaganja stručnog ispita.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2024. godine i važi do 31. decembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1574-2/24

Datum: 22. ramazan 1445. god. po H.

01. april 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zvornik br. 02-07-1-181/24 od 12. marta 2024. godine, a na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-368-1/24 od 18. marta 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ahmetović (Husejn) Fahir, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 13. jula 1993. godine u mjestu Međeđa, Zvornik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Sapna, Medžlis Islamske zajednice Zvornik počevši od 1. marta 2024. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1074-3/23

Datum: 27. ša'ban 1445. god. po H.

08. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Glavnog imama Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 11-AK-02/24 od 29. februara 2024. godine, te na osnovu prijedloga Zamjenika reisu-uleme i koordinatora Ureda muftije za Zapadnu Evropu, br. 03-07-1-1074-2/24, a shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 19 Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, a sve u vezi sa članom 11. Zakona o slobodi vjere i pravnom polo-

žaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini (Sl. Glasnik BiH 05/04),
Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju glavnog imama
MIZ Bayern

Bibić (Ćamil) Izet, rođen 2. maja 1980. godine u Rožaju, Republika Crna Gora, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Bayern, na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 10. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bayern i Bibić Izet će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa Islamske zajednice Bayern i glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 10. marta 2024. godine i važi do 9. marta 2028. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1077-3/23

Datum: 27. ša'ban 1445. god. po H.

08. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Glavnog imama Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 11-AK-02/24 od 29. februara 2024. godine, te na osnovu prijedloga Zamjenika reisul-uleme i koordinatora Ureda muftije za Zapadnu Evropu, br. 03-07-1-1077-2/24, a shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 19 Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, a sve u vezi sa članom 11. Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini (Sl. Glasnik BiH 05/04), Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju glavnog imama
MIZ Nordrhein-Westfalen

Mujarić (Ćazim) Muamer, magistar islamske teologije, rođen 15. maja 1988. godine u Zavidovićima, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Nordrhein-Westfalen, na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 10. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Nordrhein-Westfalen i Mujarić Muamer će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa Islamske zajednice Nordrhein-Westfalen i glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 10. marta 2024. godine i važi do 9. marta 2028. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1078-3/23

Datum: 27. ša'ban 1445. god. po H.
08. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Glavnog imama Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 11-AK-02/24 od 29. februara 2024. godine, te na osnovu prijedloga Zamjenika reisul-uleme i koordinatora Ureda muftije za Zapadnu Evropu, br. 03-07-1-1078-2/24, a shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 19 Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, a sve u vezi sa članom 11. Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini (Sl. Glasnik BiH 05/04), Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju glavnog imama
MIZ Hannover

Sarajlić (Muhamed) Tarik, profesor islamske teologije, rođen 18. maja 1979. godine u Zenici, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Hannover, na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 10. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Hannover i Sarajlić Tarik će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa Islamske zajednice Hannover i glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 10. marta 2024. godine i važi do 9. marta 2028. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1075-3/23

Datum: 27. ša'ban 1445. god. po H.

08. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Glavnog imama Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 11-AK-02/24 od 29. februara 2024. godine, te na osnovu prijedloga Zamjenika reisul-uleme i koordinatora Ureda muftije za Zapadnu Evropu, br. 03-07-1-1075-2/24, a shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 19 Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, a sve u vezi sa članom 11. Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini (Sl. Glasnik BiH 05/04), Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama MIZ Frankfurt

Džinić (Fehim) Fahrudin, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 24. juna 1972. godine u Zvorniku, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Frankfurt, na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 10. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Frankfurt i Fahrudin Džinić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa Islamske zajednice Frankfurt i glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 10. marta 2024. godine i važi do 9. marta 2028. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1179-2/24

Datum: 17. ramazan 1445. god. po H.
27. mart 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije bihaćkog br. 01-07-1-88/24 od 20. februara 2024. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju v.d. glavnog imama

Ahmić (Nezir) Hariz, rođen 27. augusta 1979. godine u Travniku, postavlja se za vršioca dužnosti glavnog imama, Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi, na period od jedne (1) godine, počevši od 1. februara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi i Ahmić Hariz će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugo-

vor. Tim Ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžliša i v.d. glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2024. godine i važi do 31. januara 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-440-3/24

Datum: 25. ramazan 1445. god. po H.

04. april 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Austriji br. 06/09-16-2024HI, od 25. januara 2024. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu, Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-440-3/24 od 1. aprila 2024. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kauković (Dževad) Nedžad, rođen 15. septembra 1982. godine u Bosanskoj Krupi, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Kufstein, Islamska zajednica Bošnjaka u Austriji, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Austriji, Džemat Kufstein i Nedžad Kauković će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Džemata Kufstein i imama.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2024. godine i važi do 31. decembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1078-4/23

Datum: 13. redžeb 1445. god. po H.

24. januar 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 11-AK-02/24, od 29. februara 2024. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu, Zamjenika reisu-l-uleme br. 03-07-1-1078-2/23, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Sarajlić (Muhamed) Tarik, profesor islamske teologije, rođen 18. maja 1979. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Hamburg, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, počevši od 1. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, Džemat Hamburg i Tarik Sarajlić će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Džemata Hamburg i imama.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1079-3/24

Datum: 25. ramazan 1445. god. po H.

04. april 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 10-AK-02/24, od 4. marta 2024. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu, Zamjenika reisu-l-uleme br. 03-07-1-1079-2/24 od 2. aprila 2024. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ćatić (Suvad) Muamer, magistar islamskih nauka, rođen 20. januara 1988. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bosniakisches Kulturzentrum Ingolstadt e. V., Medžlis Islamske zajednice Bayern, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, počevši od 1. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, Džemat Bosniakisches Kulturzentrum Ingolstadt e. V. i Ćatić Muamer će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Džemata Bosniakisches Kulturzentrum Ingolstadt e. V. i imama.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1064-3/24

Datum: 25. ramazan 1445. god. po H.

04. april 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 09-AK-02/24, od 28. februara 2024. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu, Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-1064-2/24 od 2. aprila 2024. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Pašalić (Zahid) Ernas, rođen 22. septembra 1989. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Karlsruhe, Medžlis Islamske zajednice Stuttgart, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, počevši od 1. aprila 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, Džemat Karlsruhe i Pašalić Ernas će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o

imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Džemata Karlsruhe i imama.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2024. godine i važi do 31. marta 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1067-3/24

Datum: 25. ramazan 1445. god. po H.

04. april 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 01-AK-03/24, od 1. marta 2024. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu, Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-1067-2/24 od 2. aprila 2024. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Čolaković (Ramo) Sulejman, rođen 2. jula 1991. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Ikre-München, Medžlis Islamske zajednice Bayern, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, počevši od 1. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, Džemat Ikre-München i Čolaković Sulejman će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Džemata Ikre-München i imama.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine i važi do 28. februara 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1276-3/24

Datum: 25. ramazan 1445. god. po H.

04. april 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 07-AK-03/24, od 12. marta 2024. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu, Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-1276-2/24 od 2. aprila 2024. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Muratbegović (Ibrahim) Vehid, rođen 16. jula 1979. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Freiburg, Medžlis Islamske zajednice Stuttgart, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, počevši od 15. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, Džemat Freiburg i Muratbegović Vehid će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Džemata Freiburg i imama.

Dekret stupa na snagu 15. marta 2024. godine i važi do 14. marta 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-663-3/24

Datum: 25. ramazan 1445. god. po H.

04. april 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 03-07-1-663/24 od 13. februara 2024. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu br. 03-07-1-663-2/24 od 2. aprila 2024. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijas-

pori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Fatić (Omer) Avdija, profesor islamske teologije, rođen 29. augusta 1982. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Basel, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 28. aprila 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Džemat Basel, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj i Fatić Avdija će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Džemata Basel i imama počevši od 28. aprila 2024. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 28. aprila 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Napomene saradnicima

Glasnik je zvanično glasilo Rijasetu Islamske zajednice BiH. Izlazi dvomjesečno. Objavljuje akademske članke, istraživačke i stručne radove, prevedene tekstove, prikaze knjiga iz oblasti vjerskih disciplina i islamske/bošnjačke kulturne baštine kao i službena akta organa Rijasetu Islamske zajednice u BiH. Objavljuje i radove iz drugih oblasti po odluci urednika. Glasnik nastoji popularizirati naučna istraživanja iz oblasti islamskih nauka i kulturne baštine Bošnjaka te informirati čitaoca o radu službi i institucija Rijasetu IZ-e.

Svi objavljeni radovi odobreni su od strane urednika. Akademska, pravna i jezička odgovornost je na autorima radova. Osnovni jezik Glasnika je bosanski. Prilikom pisanja radova primjenjuje se norma Pravopisa bosanskog jezika sa fonetskom transkripcijom dok se naučna transkripcija pri-

mjenjuje u uskostručnim tekstovima. Vrstu naučne transkripcije bira autor. Radovi mogu sadržavati arapski, turski, perzijski kao i druge jezike u transkripciji. Dostavljeni radovi su predmet provjere urednika u smislu akademskih i tehničkih kriterija. Autori prihvataju redakcijske intervencije u tekstu.

Radovi se mogu poslati putem maila glasnik_riz@yahoo.com ili na adresu: Gazi Husrev-begova 56a, 71000 Sarajevo. Rad mora biti u Microsoft Wordu ne veći od 10 stranica formata A4, font Times New Roman. Slike i svi drugi prilozi moraju biti priloženi odvojeno.

Sva prava zadržana. Nijedan dio Glasnika ne može biti umnožavan, pohranjivan u sisteme za umnožavanje bez prethodnog dopuštenja Uredništva i autora tekstova, izuzev kratkih navoda u naučne svrhe.

ISSN 1512-6609, ISSN 2233-095X (Online)

Izdavač: RIJASET ISLAMSKE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI. Urednik: MUSTAFA PRLJAČA; Redakcija: MEHO ŠLJIVO, SAMEDIN KADIĆ, SENADA TAHIROVIĆ, MEVLUDIN DIZDAREVIĆ, EKREM TUCAKOVIĆ i ALDINA SULJAGIĆ-PIRO; tehnički urednik: SUAD PAŠIĆ lektura: AMILA ŠADIĆ HAJDAREVIĆ, TARIK JAKUBOVIĆ; dizajn korice: TARIK JESENKOVIĆ; prijevod na arapski jezik: NURKO KARAMAN; prijevod na engleski jezik: IFET MUSTAFIĆ. DTP: El-Kalem. Štampa: Štamparija DOBRA KNJIGA, d.o.o. - Sarajevo; Uredništvo i administracija: 71000 Sarajevo, Gazi Husrev-begova br. 56A, telefon: 033/532-255, fax: 033/441-800, e-mail: glasnik_riz@yahoo.com. Glasnik izlazi dvomjesečno. Rukopise slati na adresu Uredništva. Rukopisi se ne vraćaju. Štampani tiraž 2000 primjeraka. Cijena Glasnika iznosi 10 KM. Uplata u KM na žiro-račun 1602005500015065 kod VAKUFSKE BANKE DD Sarajevo - uz naznaku za Glasnik. Glasnik je upisan u registar javnih glasila u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta pod brojem 446 od 27. 08. 1994. godine.